

PETRE RĂU

**DICTIONAR
DE
ACRONIME
ÎN
INFORMATICĂ**

- 1998 -

Copyright © 1998 - Petre Rău

INTRODUCERE

Ce este un acronim? În dicționarul limbii române acronim (acronym) semnifică o prescurtare, un “cuvânt” compus, de regulă, din primele sau cele mai importante litere ale unei expresii.

Ați răsfoit vreodată o revistă de informatică? Sau vreo carte din acest domeniu? Sigur că ați făcut-o! Atunci cu siguranță ați observat abundenta de cuvinte prescurtate, atât de prescurtate încât numai un avizat le poate înțelege. Unii autori, din lipsă de spațiu sau poate din obisnuință, lasă deseori aceste abrevieri netraduse sau neexplicate, ca și când ele ar fi accesibile oricărui cititor. Nu mai puțin adevărat este și faptul că, pentru o bună parte din termenii folosiți, care provin în marea lor majoritate din limbi străine, este deseori dificil să se adopte o terminologie unitară în limba română. Există și cazuri în care unele abrevieri din limba engleză au fost preluate în limba română fără a mai fi traduse.

Terminologia computerelor abundă în acronime. Unele dintre acestea devin cuvinte de sine stătătoare, de exemplu: MODEM (**MO**dulator/ **DEM**odulator) sau LASER (**L**ight **A**mplification by **S**timulated **E**mission of **R**adiation).

Majoritatea acronimelor din acest dicționar își au originea din expresii în limba engleză. Există însă și acronime provenite din limba germană, franceză sau chiar din limba română (GURU - Grupul Utilizatorilor Români de Unix).

Dicționarul este alcătuit din două părți: prima cuprinde varianta directă de consultare, redactată sub forma: **Acronim** (Expresia din care provine) - **Explicatii**. Această formă de prezentare poate fi

utilizată pentru căutarea directă a originii unui acronim și/ sau a explicațiilor corespunzătoare.

Partea a doua a dictionarului prezintă un index de căutare a expresiilor în dictionar. Aceasta poate fi utilă atunci când se dispune de expresia inițială și se caută un acronim și partea explicativă a acestuia. Forma utilizată în această variantă este: **Expresie - Acronim**.

Dictionarul a fost scris cu dorința expresă de a oferi o sursă de consultare pentru numeroasele expresii transformate în acronime, care inundă din ce în ce mai mult complexa lume a calculatoarelor.

El poate fi util atât celor care se inițiază sau sunt proaspăt inițiați în acest domeniu, cât și specialiștilor.

Informația asigurată de acest dictionar, deși este rodul unei bogate și variate documentări, nu are pretenția de a fi exhaustivă. După cum se știe, domeniul calculatoarelor este un domeniu vast, într-o continuă și rapidă transformare. Din acest motiv, dar și datorită originii străine a notiunilor cu care se lucrează în acest domeniu, este deseori dificil să se adopte o terminologie unitară în limba română.

Se poate întâmpla ca unele expresii să nu fi fost nuanțate suficient de bine în limba română. De aceea, este posibil ca unele explicații să nu satisfacă pe deplin exigențele unor specialiști. Din acest motiv, autorul le va fi recunoscător tuturor celor care îi pot transmite observațiile lor și pot contribui cu sugestii pentru o variantă îmbunătățită a acestui dictionar.

Autorul aduce mulțumiri tuturor celor care i-au oferit sprijinul pentru ca acest dictionar să ajungă la cititor.

Autorul

PARTEA I

- A -

A: - literă care se alocă în unele sisteme de operare, cum ar fi DOS și OS/2, pentru a identifica unitatea primară de floppy-disk, adică locul în care sistemul de operare caută prima dată instrucțiunile de pornire. Vezi B:, C:.

A/D (Analog to Digital) - conversie din analogic în numeric (digital).
Vezi: ADC.

A/UX (Apple/Unix) - versiune a sistemului de operare UNIX pentru calculatoarele Apple. Instalarea acestui sistem de operare presupune existența unei platforme Macintosh cu un micro-procesor Motorola 68020/68030 cu o memorie RAM de minim 4 MB.

A/V (Audio/Video) - unitate audio/video.

A4 - format de scriere în pagină, foaie de hârtie de dimensiuni 210x297 mm.

A5 - format de scriere în pagină, foaie de hârtie de dimensiuni 148x210 mm.

AAAI (American Association for Artificial Intelligence) - Asociația Americană pentru Inteligență Artificială.

AALCD (Active-Addressing Liquid Crystal Display) - adresare activă pentru afisarea bazată pe cristale lichide. Vezi: LCD.

AAR (Association for Automated Reasoning) - Asociația pentru Rationament Automat.

AAS (Application Access Services) - servicii de acces ale aplicației.

AB (Automated Bibliography) - bibliografie automată.

ABAP (Advanced Business Application Programming) - programare avansată a aplicațiilor din domeniul afacerilor.

ABC (Adaptable Board Computer) - calculator cu placă mono adaptabilă.

ABC (Automatic Block Controller) - control automat de blocuri.

ABCMOS (Advanced Bipolar Complementary Metal-Oxide Semiconductor) - circuit CMOS bipolar extins. Vezi: CMOS.

ABEND (ABnormal END) - în traducere directă semnifică "sfârșit anormal" și este un termen utilizat în locul termenului abort (esec).

ABI (Application Binary Interface) - interfață binară de aplicație; standard introdus de firmele AT&T și Sun în octombrie 1987 și destinat utilizatorilor ca interfață prin care aceștia pot executa direct, de exemplu sub DOS, aplicații Unix pe orice calculator care dispune de un microprocesor standard Intel.

ABIOS (Advanced Basic Input-Output System) - BIOS avansat. Vezi: BIOS.

ABP (Actual Block Processor) - program de traducere a cererilor de intrare/ieșire (I/O) în formatul adecvat circuitului de supervizare I/O.

AC (Access Control) - control/comandă de acces.

AC (Acoustic Coupler) - cuplor acustic.

AC (Adaptive Control) - control/comandă adaptiv(ă).

AC (Alignment Check) - cerere de aliniere.

AC (Alternating Current) - curent alternativ.

AC (Analog Computer) - calculator analogic.

AC (Applicability Condition) - condiție de aplicabilitate.

AC (Automatic Computer) - calcul automat.

AC (Automatic Control) - control/comandă automat(ă).

ACB (Auxiliary Control Bus) - magistrală/bus de control/comandă auxiliar(ă).

ACC (ACCumulator) - acumulator.

ACC (Asynchronous Communications Controller) - controler de comunicații asincrone.

ACD (Automatic Call Distributor) - distribuitor automat de apeluri.

ACD (AC Datalink) - conectarea prin rețeaua alternativă. Un concept relativ nou, întâlnit în procesele de transmisie a datelor între calculatoarele personale și pentru dirijarea unei imprimante fără cablu la distanțe de până la 100 m. Pentru transmisie se utilizează rețeaua normală de alimentare. Viteza de transmisie a datelor poate atinge 840 octeți/secundă.

ACE (Acceptance Checkout Equipment) - echipament de control/verificare de acceptare/preluare.

ACE (Advanced Computer Environment) - Mediu de calcul extins.

ACE (Automatic Calling Equipment) - echipament de apelare automată.

ACG (Automatic Call Gapping) - golirea automată a apelului.

ACF (Access Control Field) - câmp de control/comandă a accesului.

ACF (Advanced Communications Function) - funcție avansată de comunicație.

ACH (Adapter Control Hardware) - hardware de control/comandă a adaptorului.

ACIA (Asynchronous Communication InterfAce) - interfață de comunicare asincronă. Circuit integrat folosit la interfața pentru transferul asincron al informației.

ACK (ACKnowledge) - cod de recunoaștere sau de control (în ASCII este reprezentat de caracterul zecimal 6 - valoarea sa hexazecimală este 06H), trimis de către unitatea destinatară către un alt computer sau dispozitiv expeditor ca semn că este gata de recepție sau că informația a sosit fără eroare. Softul propriu-zis este responsabil de trimiterea și recepționarea unor astfel de semnale, iar semnalele ca atare sunt invizibile operatorului.

ACL (Access Control List) - lista de control/comandă a accesului.

ACL (Association for Computer Linguistics) - Asociația pentru Calcul Lingvistic.

ACL (Audit Command Language) - limbaj de comandă pentru contabilitate (audit).

ACM (Association for Computer Machinery) - Asociația pentru Masini de Calcul. Din această asociație fac parte un număr mare de oameni de știință cu preocupări în domeniul informaticii. Activitatea principală a acestei asociații este publicarea de lucrări științifice din domeniu. Ea a fost fondată în anul 1947 când și-a propus ca scop inițial studiul, proiectarea, dezvoltarea, construirea aplicațiilor, sistemelor și tehnicilor de calcul, a limbajelor adecvate pentru memorarea, prelucrarea și regăsirea informației, precum și a sistemelor de control și proceselor de simulare.

ACP (Ancillary Control Processor) - procesor de control/comandă auxiliar(ă).

ACR (Access Control Register) - registru de control/comandă a accesului.

ACS (Access Control System) - sistem de control/comandă a accesului.

ACS (Adaptive Control System) - sistem de control/comandă adaptiv(ă).

ACS (Address Code System) - sistem de codificare a adreselor.

ACS (Advanced Communications Service) - serviciu avansat de comunicații.

ACS (Asynchronous Communication Server) - server de comunicație asincronă.

ACSE (Association Control Service Element) - element de serviciu al comenzii de asociere.

ACT (Accumulation Time) - timp de acumulare.

ACT (Adaptive Control of Thought) - control/comandă adaptiv(ă) a(l) raționamentului.

ActiveVRML (Active Virtual Reality Modeling Language) - limbaj de modelare a realității virtuale, lansat de Microsoft. Este o tehnologie nouă, destinată promovării serviciilor multimedia 3-D pe Internet. Limbajul suportă animații de imagini 2-D, geometrice 3-D, audio, interacțiuni cu mouse-ul și joystick-ul. Vezi: VRML, VR.

ACU (Automatic Calling Unit) - unitate de apeluri automate.

AD (Access Date) - data accesului.

AD (Application Development) - dezvoltare de aplicații.

ADA (Augusta ADA Byron) - limbaj de programare procedural, dezvoltat sub direcția Departamentului Apărării a S.U.A. În anul 1970, pentru a fi limbajul principal de dezvoltare a softului din departament. ADA, numit după Lady Augusta Ada Byron, contesa de

Lovelace, care a fost pionieră în domeniul computerelor (prima femeie om de știință în domeniul calculatoarelor), este derivat din Pascal, dar are extensii majore de semantică și sintaxă, incluzând execuția concurentă de sarcini, supraîncărcarea operatorilor și programarea modulară. Un compilator poate fi numit compilator ADA doar dacă a trecut cu succes o anumită secvență de validare. De aceea, în limbajul ADA nu se poate accede decât dacă se dispune de un compilator certificat de Departamentul de Apărare al S.U.A. În prezent, limbajul cunoaște o nouă dezvoltare pe calculatoare personale, prin implementarea variantei ADA 95, care introduce facilități orientate obiect.

ADAPSO (Association of DATA Processing Service Organisations) - Asociația de organizare a serviciilor de prelucrare automată a datelor.

ADB (Apple Desktop Bus) - interfață de conectare a unui dispozitiv periferic (tastatură, mouse, trackball etc.) specializată pentru calculatoarele Macintosh. Conectarea fizică se face printr-un port serial ADB care poate avea o viteză maximă de transfer de 4.5 Kb/sec.

ADC (Analog-to-Digital Converter) - convertor analog-digital. Dispozitiv care traduce semnalul analog în semnal digital. Semnalul analog constă într-o tensiune sau într-un curent care variază în mod continuu între anumite limite, spre deosebire de cel digital care constă în valori numerice discrete, reprezentate de serii binare de 0 și 1. Un ADC măsoară periodic esanțioane de semnal analog, pe care apoi le traduce în valori digitale. Un convertor de acest tip permite computerelor, care folosesc informații digitale, să "citească" valori analoge. Caracteristica principală a ADC este numărul de măsurători pe secundă pe care acesta le poate transforma și precizia în biți. De exemplu, sunetele Hi-Fi de pe un compact disc sunt convertite la o rată de 48.000 de esanțioane pe secundă și au 16 biți pe fiecare esanțion, având până la 65.536 nivele diferite de tensiune la fiecare esanțion. Transformarea tensiunii de intrare într-o valoare digitală are loc după o perioadă de timp bine determinată. Variațiile esențiale ale tensiunii se înregistrează și sunt testate în unitatea de control. Aceste convertoare se folosesc mai ales în automatică, la

calculatoarele ce dirijează și/sau supraveghează procesele tehnologice, precum și la integrarea sonoră digitală.

ADCCP (Advanced Data Communication Control Protocol) - protocol avansat de control/comandă a comunicațiilor de date.

ADCON (Address CONstant) - adresă constantă.

ADES (Automatic Digital Encoding System) - sistem de decodificare numerică automată.

ADI (Apple Desktop Interface) - instrucțiuni de utilizare elaborate de firma Apple cu scopul de a asigura aceleași modalități de operare și pentru aplicațiile de pe platformele Macintosh.

ADI (Application Data Interchange) - schimb de informații între aplicații.

ADI (Application Development Interface) - interfață de dezvoltare a aplicațiilor.

ADM (Adaptive Data Multiplexing) - multiplexarea adaptivă a datelor.

ADM (Asynchronous Disconnected Mode) - mod de deconectare asincronă.

ADMD (Administration Management Domain) - domeniu de administrare publică.

ADP (Automatic Data Processing) - procesare automată a datelor. Operații executate asupra datelor, în mod curent de un echipament electronic automat, cu scopul de a obține anumite informații sau pentru a realiza o anumită ordine în și între fișiere.

ADPCM (Adaptive Differential Pulse Code Modulation) - metodă de comprimare a formei de undă digitizate, cuprinzând diferența codificată între esanțioanele succesive. Informația este stocată, de regulă, pe un compact disk iar tehnica propriu-zisă de stocare este

folosită de CD-ROM XA și de discurile CD-I. Vezi: CD-ROM XA, CD-I.

ADPS (Automatic Data Processing System) - sistem ADP. Vezi: ADP.

ADR (ADdRess) - adresă, adresare, mesaj; a adresa.

ADS (Accurately Defined System) - sistem de definire a acuratetii (preciziei).

ADS (Application Development System) - sistem de dezvoltare a aplicațiilor.

ADSL (Asymmetrical Digital Subscriber Line) - linie digitală asincronă a unui abonat. Vezi: ADSL.

ADSL (Asynchronous Digital Subscriber Loop) - buclă digitală asincronă a unui abonat. Este o metodă de transmisie care poate trimite prin liniile telefonice existente un singur semnal video comprimat, de calitate ridicată, la o viteză de 1.5 Mb/sec, alături de o conversație telefonică obișnuită.

ADT (Abstract Data Type) - tip de date abstracte.

ADT (Access Developer's Toolkit) - produs recent al firmei Microsoft inclus în sistemul Microsoft Access 95 și adresat dezvoltatorilor de programe. Cuprinde o serie întreagă de noi facilități (controller-e OLE pe 32 biți, run-time etc.).

ADW (Array Descriptor Word) - cuvânt descriptor de masiv.

ADX (Automatic Data eXchange) - schimb automat de date.

AE (Absolute Error) - eroare absolută.

AEIU (Acknowledging Ethernet Interface Unit) - unitate de interfață Ethernet cu confirmare.

AEN (Address ENable) - activare adresă.

AES (Application Environment Services) - servicii ale mediului de aplicație.

AF (Attribute Focusing) - focusare a atributelor.

AF (Audio Frecvency) - frecvență audio.

AF (Auxiliary Flag) - indicator auxiliar.

AFA (Audio Frecvency Amplifier) - amplificator de frecvențe audio.

AFC (Automatic Flight Control) - controlul automat al zborurilor.

AFC (Automatic Frequency Control) - sistem de reglare automată a frecvenței.

AFD (Advanced Fullscreen Debug) - program care face parte din categoria depanatoarelor, elaborat cu scopul de a depana unele programe care contin erori. Spre deosebire de alte programe asemănătoare din acest domeniu, acesta utilizează întregul ecran pentru afisarea informatiilor, ecran care este împărțit în ferestre.

AFG (Advanced Frame Grabber) - interfața Frame Grabber, care contine si un procesor grafic ce permite afisarea imaginii pe un monitor grafic.

AFIPS (American Federation of Information Processing Societies) - Federatia Americană a Societăților de Prelucrare a Informatiei, fondată în 1961, având ca prim obiectiv reprezentarea internațională și difuzarea cunostintelor acumulate în activități din domeniul informaticii. Acest obiectiv se realizează mai ales prin organizarea unor conferințe (congrese) bianuale despre construcția, programarea și utilizarea computerelor. Mai recent, AFIPS și-a organizat propriul serviciu de presă, publicând lucrările conferințelor și lucrări de specialitate în domeniul informaticii, parte din acestea, fiind de referință în domeniu.

AFNOR (**A**ssociation **F**rancaise de **NOR**malization) - Asociația Franceză de Normalizare.

AFR (**A**utomatic **F**ormat **R**ecognition) - recunoașterea automată a formelor.

AFX (**A**pplication **F**ield **eX**change) - schimbarea câmpului aplicației.

AGC (**A**utomatic **G**ain **C**ontrol) - control/comandă automat(ă) a amplificării.

AGV (**A**utomatic **G**uide **V**ehicle) - vehicul cu ghidare automată.

AH (**A**dapter **H**ardware) - interfață hardware.

AHPL (**A** **H**ardware **P**rogramming **L**anguage) - limbaj de programare utilizat pentru a reprezenta funcționarea unui calculator numeric la nivelul transferurilor între registre în vederea proiectării asistate de calculator.

AI (**A**pplication **I**nterface) - interfață pur soft, realizată de IBM (8514/A) cu o rezoluție de 1280x1024 puncte. Standardul 8514/A este un standard grafic, creat de IBM în anul 1987, cu rezoluțiile în mod grafic de 1024x768 cu 16 culori, 1024x768 cu 256 culori, 640x480 cu 256 culori.

AI (**A**rtificial **I**ntelligence) - inteligență artificială; ramură a științei computerelor (computer science), care se ocupă cu emularea de către computere a acelor aspecte ale inteligenței precum: recunoașterea vorbirii, deductia, răspunsul creativ, abilitatea de a învăța din experiențe trecute și abilitatea de a face deductii rezonabile din informații incomplete. AI este o arenă foarte complexă cu două mari zone de activitate: înțelegerea modului de gândire a ființelor vii și găsirea de căi pentru reproducerea acestuia de către programele de calculatoare. Unele din aceste sarcini care au fost considerate foarte greu de realizat de către computere, ca jocul de șah, au fost rezolvate relativ ușor. Altele, de exemplu recunoașterea vorbirii, traducerea unei limbi, s-au dovedit a fi deosebit de dificil de

programat. Aplicatiile practice ale AI sunt multe, de exemplu: saahul computerizat, diagnosticul asistat etc. Aceste aplicatii se numesc sisteme expert si sunt folosite de medici, ingineri si alti profesionisti. AI este un domeniu al informaticii care s-a dezvoltat în ultimii ani sub influenta lingvisticii si a psihologiei. Scopul inteligentei artificiale îl constituie rezolvarea unor probleme generale legate de inteligenta umană, cum ar fi: prelucrarea vocii umane, crearea sistemelor expert, recunoasterea formelor etc.

AIDS (Automatic Integrated Debugging System) - sistem integrat de depanare automată.

AIM (Advanced Information Management) - conducerea avansată a informatiilor.

AIM (Artificial Intelligence in Medicine) - inteligență artificială în medicină.

AIN (Advanced Intelligent Network) - retea avansată inteligentă.

AIPL (Artificial Intelligence Programming Language) - limbaj de programare pentru inteligenta artificială.

AIRS (Automatic Image Retrieval System) - sistem automat de regăsire a imaginilor.

AIS (Alarm Indication Signal) - semnal indicator de alarmă.

AIT (Artificial Intelligence Toolkit) - instrumente de inteligență artificială.

AIU (Access Interface Unit) - unitate de interfață a accesului.

AIX (Advanced Interactive eXecutive) - versiune IBM a sistemului de operare UNIX, utilizată pe calculatoare PS/2 echipate cu microprocesoare I80386, statii de lucru IBM, minicalculatoare si calculatoare mainframe.

AKR (Address Key Register) - registru al cheii de adresare.

ALC (Automatic Level Control) - comandă automată a nivelurilor de semnal.

ALD (Automated Logic Diagram) - diagramă logică automată.

ALGOL (ALGOrithm Language) - cunoscut limbaj de programare de nivel înalt, utilizat în rezolvarea problemelor științifice și tehnice. Primul compilator pentru limbajul ALGOL a fost scris în 1958, iar în 1960 a fost definitivată cunoscuta variantă ALGOL-60. Ulterior au fost lansate și alte variante de compilatoare, mai performante și mult mai utilizate.

ALIAS - intrare alternativă. 1. Punct alternativ de intrare într-un subprogram de la care poate începe execuția lui. 2. Nume simbolic care se dă unei proceduri sau unui fișier (de exemplu în dBASE se poate apela o procedură sau o bază de date printr-un nume prescurtat definit cu ALIAS).

ALIS (Automated Library Information System) - sistem automat de informații bibliografice.

ALOHA - rețea experimentală de calculatoare instalată la Universitatea din Hawaii, care folosește transmisia radio pentru transferul datelor, fiind prima rețea de acest gen din lume.

ALP (Asynchronous Line Protocol) - protocol de linie asincronă.

ALP (Automated Language Processing) - prelucrare automatizată a limbilor (naturale).

ALPAC (Automatic Language Processing Advisory Committee) - Comitetul Consultativ al Prelucrării Automatizate a Limbilor (naturale).

ALS (Automated Library System) - sistem de bibliografie automată.

Alt (Alternate) - tastă specială pe claviatura unui calculator personal care are rolul de a schimba funcția altor taste. Vezi: Ctrl.

ALU (Anticipate Loading Unit) - unitate de încărcare anticipată.

ALU (Arithmetic and Logical Unit) - unitate aritmetică și logică. Circuit pentru funcții aritmetice, comparative și logice. ALU este o componentă de bază, integrată într-un chip microprocesor. Este, practic, partea funcțională a unui microprocesor în care sunt efectuate operațiile aritmetice și logice.

AM (Abstract Machine) - mașină abstractă.

AM (Address Mark) - marcă de adresare.

AM (Alignment Mask) - mască de aliniere.

AM (Amplitude Modulation) - modulare de amplitudine.

AM (Arithmetic Mean) - medie aritmetică.

AMA (Absolute Mode Addressing) - adresare în mod absolut.

AMA (Automatic Message Accounting) - înregistrare automată a mesajelor.

AMATP (Automatic Message Accounting Transaction Protocol) - protocol tranzacțional de înregistrarea automată a mesajelor.

AMCL (Asynchronous Modular Command Language) - limbaj de comandă modulară asincronă.

AMD (Advanced Micro Devices) - fabricant de microprocesoare compatibile cu cele realizate de Intel.

AME (Abstract Machine Emulator) - emulator de mașină abstractă.

AMFIS (Automatic MicroFilm Information System) - sistem informatic de microfilme automate.

AMFS (Adaptive Model-Following control System) - sistem de control bazat pe modelul adaptiv.

AMI (American Megatrend Inc.) - renumită firmă americană.

AMIS (Audio Media Integration Standard) - standard de integrare a mediilor audio.

AML (Acceptable Malfunction Level) - nivel acceptabil de defectare.

AMLCD (Active Matrix Liquid Crystal Display) - matricea activă pentru afisajul bazat pe cristale lichide. Vezi: LCD.

AMR (Automatic Message Registering) - înregistrarea automată a mesajelor.

AMR (Automatic Message Routing) - dirijarea automată a mesajelor.

AMS (Application Management System) - sistem de gestiune a aplicațiilor.

AMSTRAD - producător de calculatoare din Anglia, cele mai cunoscute familii de microcalculatoare produse fiind CPC și PCW.

AMT (Address Mapping Table) - tabela de mapare a adreselor.

AMTF (Average Modulation Transfer Function) - funcție de transfer a modulației medii.

AMX (Automatic Message eXchange) - schimbarea automată a mesajelor.

ANDF (Application Neutral Distribution Format) - tehnologie relativ nouă, bazată pe standardul POSIX, dezvoltată de British Research

Agency si Open Software Foundation. Este, practic, un compilator, care se compune din două părți: un producător si un instalator. Producătorul este partea care translatează codul sursă al unei aplicații (conform standardului POSIX), într-un format ANDF intermediar care nu depinde de hard si de sistemul de operare. Instalatorul este un mecanism prin care codul intermediar este legat de o anumită arhitectură hard si un anumit sistem de operare. Utilizatorul final poate cumpăra orice aplicație de acest tip, pe care o poate instala pe propriul său sistem prin intermediul instalatorului specific acestuia.

ANI (Automatic Number Identification) - identificarea automată a numerelor.

ANL (Argonne National Laboratory) - Laboratorul National de Argon.

ANL (Automatic Noise Limiter) - limitarea automată a zgomotelor.

ANM (Advanced Network Management) - gestionarea extinsă a rețelei.

ANN (Artificial Neuronal Network) - rețea neuronală artificială.

ANS (American National Standard) - Standard National American.

ANS (Automatic Network Synchronization) - sincronizarea automată a rețelelor.

ANSI (American National Standards Institute) - Institutul National American pentru Standarde. Organizație americană nonprofit formată din grupuri industriale si comerciale dedicată dezvoltării standardelor de comunicații si comerț. Este reprezentantul american la ISO (Organizația Internațională pentru Standarde). În microcomputere, ANSI este întâlnit în trei domenii: limbaje de programare, interfața SCSI si driver-ul ANSI.SYS. Organizația ANSI dezvoltă si aprobă standarde din mai multe domenii.

ANSI.SYS (**A**merican **N**ational **S**tandards **I**nstitute **S**YStem) - fișier de configurare întâlnit în MS-DOS, care conține instrucțiunile necesare pentru asigurarea afișării grafice, controlul locației cursorului, comportarea tastaturii etc. conform standardului american ANSI. Vezi: ANSI.

ANTC (**A**dvanced **N**etworking **T**est **C**enter) - Centru de testare pentru extinderea rețelelor.

ANW (**A**dvanced **N**et**W**are) - NetWare extins.

AOL (**A**pplication **O**riented **L**anguage) - limbaj orientat pe aplicații.

AOQ (**A**verage **O**utgoing **Q**uality) - calitate medie la ieșire.

AP (**A**tached **P**rocessor) - procesor atașat (cuplat).

APA (**A**ll **P**oints **A**ddressable) - toate punctele adresabile.

APC (**A**utomatic **P**hase **C**ontrol) - reglarea automată a fazei.

APCG (**A**ugmented **P**hase **C**onstruction **G**rammar) - gramatică extinsă de construcție a frazelor.

APDU (**A**pplication **P**rotocol **D**ata **U**nit) - unitate de date pentru protocolul de aplicație.

API (**A**pplication **P**rogram **I**nterface) - limbaj de programare de nivel înalt dedicat aplicațiilor științifice și matematice. Set de rutine pe care o aplicație software le folosește pentru a cere și executa servicii de nivel inferior sistemului de operare. O aplicație software execută două feluri de sarcini: cele legate de activitatea specifică, cum ar fi acceptarea de text sau numere ca input în documente și sarcini de întreținere, ca afișarea informației pe ecran. Sarcinile de întreținere sunt executate de sistemul de operare, în timp ce API asigură programului mijloacele de comunicare cu sistemul de operare, spunând acestuia ce nivel de sarcini să execute și când. La

computerele ce rulează o interfață grafică ca aceea de la Apple Macintosh, API ajută aplicația program la afișarea ferestrelor, a meniurilor, a iconurilor etc. La rețelele locale, un API, ca IBM NetBIOS, asigură aplicațiile cu mijloace uniforme de cereri de servicii de la nivelele inferioare ale rețelei. API reprezintă și uneltele utilizate de către persoanele care dezvoltă programe pentru a accesa funcțiile sistemului de operare ale calculatorului și ale serviciilor dispozitivelor periferice. În general API reprezintă apeluri sistem, adică rutine care permit programatorului accesul la serviciile furnizate de sistemul de operare. De asemenea, acestea pot fi utilizate și la manipularea de fișiere și directoare, controlul semafoarelor, interfațarea cu adaptoarele grafice, precum și la o multitudine de alte servicii. În cazul rețelelor locale de tip Novell, API reprezintă interfața destinată programatorilor care doresc să exploateze resursele locale ale unei rețele LAN-Novell. Resursele presupun 20 de tipuri de servicii care totalizează 347 de funcții, dintre care amintim: conectarea la un server de fișiere, accesul la funcții de comunicație în rețea, asigurarea securității în rețea prin blocarea accesului la fișiere.

APL (A Programming Language) - limbaj de programare de nivel înalt, extrem de concis, proiectat pentru a manipula tablouri precum: scalari, vectori, matrici multidimensionale, tabele sau chiar informații numerice sau alfanumerice. Spre deosebire de majoritatea limbajelor de programare, obiectele în APL nu au un tip de date stabilit. Sintaxa acestui limbaj dispune de un număr mai mare de operatori pentru care se folosesc semne speciale. APL se folosește pentru rezolvarea problemelor matematice și în scopuri educative. Inițial a fost disponibil doar pe calculatoare mari (mainframe). Din 1983 este disponibil și pe PC-uri. Datorită setului special de caractere deosebit de vast, APL necesită tastatură specială sau macroui pentru introducerea datelor.

APLG (A Programming Language for Graphics) - limbaj de programare de nivel înalt pentru grafică. Vezi: APL.

APM (Advanced Power Management) - sistem prezent pe unele calculatoare personale, destinat economisirii energiei electrice. Dacă mașina nu este folosită o perioadă de timp, elementele mari consumatoare de energie sunt oprite și trecute în stare de așteptare până la acționarea tastaturii sau mouse-ului de către utilizator. Dacă

economia realizată nu este prea importantă, acest sistem realizează totuși diminuarea procesului de îmbătrânire a tubului monitorului și evită apariția urmelor datorate expunerii prelungite a aceleiași imagini pe ecran.

APPC (Advanced Program-to-Program Communications) - comunicații extinse program la program.

APPN (Advanced Peer-to-Peer Networking) - rețea extinsă membru-la-membru.

APR (Active Page Register) - registru de pagină activă.

APS (Attached Processor System) - sistem de prelucrare atasat.

APSE (Ada Programming Support Environment) - mediu (suport) de programare în limbajul Ada.

APPLE - una din primele firme din lume producătoare de echipamente de calcul din lume. Firma americană Apple a fost înființată de doi pionieri ai calculatoarelor: Stephen Wozniak și Steven Jobs. Cele mai cunoscute produse ale acestei firme sunt familiile de calculatoare Macintosh și Lisa.

APSG (Annotated Phrase Structure Grammar) - gramatică cu structură de frază adnotată.

APSG (Augmented Phrase Structure Grammar) - gramatică extinsă cu structură de frază.

APT (Adaptive Polling Technique) - tehnică adaptivă de alegere.

APT (Automatically Programmed Tools) - instrumente programate automat.

APT (Automatic Picture Transmission) - transmitere automată a imaginilor.

APT (Automatic Programming Techniques) - tehnici de programare automată.

APU (Auxiliary Power Unit) - unitate de putere (alimentare) auxiliară.

AQL (Acceptable Quality Level) - nivel acceptabil de calitate.

AQL (Average Quality Level) - nivel mediu de calitate.

AR (Address Register) - registru de adresare.

AR (Aspect Ratio) - aspect proportional.

ARC (Attached Resource Computer) - calculator cu resurse atasate.

ARC (Automatic Range Control) - control/comandă automat(ă) a rândului (sirului).

ARCNET (Attached Resource Computer NETWORK) - una din cele mai vechi rețele de calculatoare fiind dezvoltată în anii 70 de societatea americană Datapoint. Ea are la bază prima tehnologie comercială de rețea locală de mare viteză, utilizând tehnologia "token-passing" care oferă o topologie flexibilă de conectare a calculatoarelor. Până în prezent dispune de aproximativ un milion de noduri instalate, fiind, după ETHERNET, a doua în ierarhia popularității. A fost folosită pentru interconectarea minicalculatoarelor. Este o rețea arborescentă (jumătate magistrală, jumătate stea).

ARJ (ARchive Jung) - program de arhivare-dezarhivare a fișierelor DOS, realizat de americanul Robert K. Jung, care prezintă unele avantaje vizibile în comparație cu alte produse similare, motiv pentru care este foarte răspândit și în țara noastră.

ARL (Acceptable Reliability Level) - nivel acceptabil de fiabilitate.

ARLAN (Advanced Radio Local Area Network) - rețea locală extinsă de radio. Vezi: LAN.

ARLL (Advanced Run-Length Limited) - metodă de stocare și regăsire a informațiilor pe un hard-disk. Stocarea RLL crește densitatea cu peste 25 % și are o viteză mai mare de transfer a datelor. Vezi: RLL.

ARM (Asynchronous Response Mode) - mod de răspuns asincron.

AROM (Alterable Read Only Memory) - memorie ROM alterabilă.
Vezi: ROM.

AROM (Associative Read Only Memory) - memorie ROM asociativă.
Vezi: ROM.

ARP (Address Resolution Protocol) - protocol de formare a adreselor (teletransmisii).

ARP (Automatic Recovery Program) - program de restabilire (recuperare) automată.

ARPA (Advanced Research Projects Agency) - Agenție de proiecte de cercetare avansată. Vezi: ARPANET.

ARPANET (Advanced Research Projects Agency NETWORK) - rețea de calculatoare care a fost construită în 1969, fiind printre primele din lume. A fost creată cu scopul de a rezolva cerințele impuse de Ministerul Apărării SUA.

ARQ (Automatic Repeat reQuest) - termen general, întâlnit la transmiterea datelor, utilizat la protocoalele de control care caracterizează detectia erorilor și retransmisia automată a blocurilor de date eronate.

ARQ (Automatic ReQuest) - cerere automată pentru indicatorul de răspuns.

ARS (Automatic Route Selection) - selectarea automată a traiectoriilor.

ART (Artificial Reasoning Tool) - instrument de rationament artificial.

ART (Automated Reasoning Tool) - instrument de rationament automat.

ARU (Alarm-Relay Unit) - unitate de releu de alarmă.

ARU (Audio Response Unit) - unitate de răspuns audio.

AS (Application System) - sistem de aplicatii.

AS (Autonomous System) - sistem autonom.

ASA (American Standard Association) - Asociatia Americană de Standarde.

ASC (Asynchronous Serial Communication) - comunicatie serial asincronă.

ASC (ASCII) - extensie de fisier ASCII (text). Vezi: ASCII.

ASCC (Automatic Sequence Controlled Calculator) - calculator cu controlare automată a înlăturilor de operatii.

ASCII (American Standard Code for Information Interchange) - Codul Standard American pentru Schimbul Informatiei. Schemă de codificare care atribuie valori numerice literelor, numerelor, semnelor de punctuatie si anumitor altor caractere. A fost creat în 1965 de Robert W. Bemer si a fost conceput pentru a asigura compatibilități între variatele tipuri de echipamente de procesare a datelor. A devenit un cod comun pentru echipamentele microcalculatoarelor. Prin standardizarea valorilor numerice date acestor caractere, ASCII permite computerelor si programelor să schimbe informatii între ele. ASCII are 256 de coduri împărțite în două seturi - standard si extins - de câte 128 fiecare. Aceste seturi reprezintă numărul total de combinatii posibile a 7 sau 8 biti., 8 fiind numărul de biti din byte. Setul standard ASCII foloseste 7 biti pentru fiecare cod, pentru 128 de caractere de la 0 la 127 (hexazecimal 00H până la 7FH). Setul

extins ASCII folosește 8 biți pentru fiecare cod, oferind 128 de coduri adiționale numerotate de la 128 la 255 (hexazecimal 80K până la FFH). În setul ASCII standard, primele 32 valori se atribuie pentru comunicatii și pentru codurile de control ale tiparului, care sunt folosite la controlul transferului de informație de la un computer la altul sau de la computer la imprimantă. Celor 96 de coduri rămase le sunt desemnate semnele comune de punctuație, cifrele de la 0 la 9 și literele mari și mici ale alfabetului roman. Codurile setului ASCII extins, 128 la 255, sunt atribuite unor variate seturi de caractere de către diversi fabricanți de computere și programatori. ASCII character set (set de caractere ASCII) - un cod standard de 7 biți pentru reprezentarea caracterelor; litere, semne de punctuație și instrucțiuni de control, cu valori binare de cod de la 0 la 127. Deși nu are semne, ca accente sau caractere speciale folosite în limbile europene, și nu poate reprezenta caracterele neromane din alfabetul multor limbi, este cel mai răspândit sistem de codificare al caracterelor. ASCII file (fișier ASCII) - numit și fișier text, este un fișier document într-un format universal numit ASCII. Un fișier ASCII conține caractere, spații, semnele de punctuație și câteodată tab-uri, dar nu conține informații de formare. Formatul generic este numit și "text", fiind util la transferul de documente între programe care nu ar înțelege altfel documentele create de alte programe. ASCII string - numită și serie terminată nul. În programare, o serie ASCII terminată de caracterul NUL (un byte zero, adică un byte care conține caracterul cu valoarea ASCII egală cu 0).

ASE (Applied Service Elements) - elemente de servicii aplicate.

ASE (Automatic Support Equipment) - echipament suport automat.

ASF (Automatic Sheet Feeder) - alimentator automat de coli (imprimantă).

ASI (American Standards Institute) - Institutul American de Standarde.

ASI (Asynchronous Serial Interface) - interfață serială asincronă.

ASIANET (ASIANETwork) - Vezi BITNET.

ASIC (Application-Specific Integrated Circuit) - circuit integrat pentru aplicatii specifice.

ASID (Address Space Identifier) - grup de identificare a gamei de adrese disponibile.

ASK (Amplitude Shift Keying) - multiplexare în amplitudine.

ASLT (Advanced Solid Logic Technology) - tehnologie avansată a logicii compacte.

ASM (Application Services Manager) - conducerea serviciilor de aplicatii.

ASM (ASsembler) - extensie de fisiere sursă, realizate în limbaj de asamblare.

ASMP (Asymmetric MultiProcessing) - multiprocesare asimetrică.

ASN (Abstract Syntax Notation) - notatie cu sintaxă abstractă.

ASP (Advanced Services Platform) - platformă de servicii extinse.

ASP (Advanced Signal Processor) - procesor de semnal avansat; circuit programabil care poate fi comandat de un circuit DSP (Digital Signal Processing) pentru compresia si decompresia hard a fișierelor sonore în timp real.

ASP (AppleTalk Session Protocol) - protocol al unei sesiuni AppleTalk.

ASP (Attached Support Processor) - procesor suport atasat.

ASPI (Advanced SCSI Programming Interface) - un standard de interfață între un controller SCSI si sistemul de operare. Acest standard a fost produs de firma Adaptec si a avut mare succes.

ASR (Automatic Send-Receive set) - emițător-receptor automat.

ASTRA (Automatic Sheduling with Time integrated Resource Allocation) - programare automată cu timp de integrare pentru alocarea resurselor.

AT (Abnormal Termination) - sfârșit anormal.

AT (Access Time) - timp de acces.

AT (Advanced Technology) - tehnologie avansată. Se folosește la definirea clasei de microprocesoare începând cu 80286 (PC/AT).
Vezi: XT.

AT (Algorithmic Test) - test algoritmic.

AT&T (American Telephone & Telegraph) - firmă americană de telecomunicații, cea care a produs și sistemul de operare UNIX.

ATA (Arcnet Trade Association) - Asociația Comercială pentru servicii ArcNet.

ATA (ATtAachment interface) - normă utilizată în trecut de realizatorii de hard discuri. În prezent această normă a fost îmbunătățită, utilizându-se Fast ATA și Fast ATA-2.

ATAPI (AT Attachment Packet Interface) - definește caracteristicile unor echipamente periferice, precum cititoarele de CD-ROM și de bandă, care pot fi conectate la toate PC-urile comercializate în prezent. Prezintă avantaje ca: posibilitatea folosirii mai multor plăci de extensie, simplificând instalarea lor, și un excelent raport performanță/preț.

ATARI - firmă înființată în anul 1976, realizatoarea unei producții de vârf în domeniul jocurilor video. Are de asemenea și o producție de microcalculatoare, domeniu în care își câștigă o reputație deosebită. Cele mai cunoscute produse din acest domeniu sunt seria de microcalculatoare ST (520 ST, 1024 ST, MEGA ST) bazate pe

microprocesorul Motorola 68000, având ca sistem de operare sistemul TOS. O altă serie bazată pe microprocesorul Motorola 68020 (32 Mhz) este seria TT (Atari TT 030), care folosește ca sisteme de operare TOS-ul și UNIX-ul, fiind compatibilă cu seria ST.

ATC (Autodesk Training Center) - Centrul de perfecționare Autodesk, instituție de învățământ echipată cu ultimile versiuni de soft produs de firma Autodesk, precum și platforme hard, în care procesul de învățare este asigurat de instructori calificați. Firma Autodesk este firma producătoare a pachetului de programe destinat proiectării, AutoCAD.

ATDM (Asynchronous Time-Division Multiplexer) - multiplexare asincronă cu timp divizat.

ATE (Automatic Test Equipment) - echipament de testare automată.

ATG (Algorithmic Test Generator) - generator de testare algoritmică.

ATM (Adobe Type Manager) - program dedicat stabilirii de fonturi, întâlnit în tehnologia TrueType din Windows.

ATM (Asynchronous Transfer Mode) - tehnologie de vârf lansată de laboratoarele IBM care, alături de Internet și ISDN, se consideră că vor fi folosite în proporție de 90 % pe piața utilizatorilor de rețele. Tehnologia înglobează atât produse de comutare cât și de emulare LAN, care vor permite migrarea aplicațiilor din rețelele locale spre infrastructuri ATM și software de control.

ATN (ATteNtion) - atenție.

ATN (Augmented Transition Network) - rețea extinsă de tranziții.

ATP (AppleTalk Transaction Protocol) - protocol de tranzacții AppleTalk.

ATP (Automated Theorem Proving) - demonstrarea automată a teoremelor.

ATR (Abnormal Termination Register) - registru de sfârșit anormal.

ATS (Automatic Telephone Set) - telefon automat.

AU (Access Unit) - unitate de acces.

AU (Aritmethical Unit) - unitate aritmetică.

AUI (Attachment Unit Interface) - interfață de unitate atasată.

AUI (Auxiliary Unit Interface) - interfață de unitate auxiliară.

AUN (Alternate User Name) - nume de utilizator alternativ.

AUX (AUXiliary)- 1. Nume pentru dispozitiv logic; nume rezervat de sistemul de operare (OS) MS-DOS pentru un dispozitiv auxiliar standard. AUX de obicei se referă la primul port serial al sistemului, numit în mod obișnuit COM1. 2. Extensie de fișiere utilizate de sistemul Paradox.

AVC (Audio Video Computer) - calculator audio video.

AVC (Audio Visual Connection) - conectare audio-vizuală.

AVC (Automatic Volume Control) - reglare automată a volumului.

AVG (AVerage) - funcție statistică utilizată deseori cu acest nume pentru a calcula valoarea medie (media aritmetică) a unui sir de date.

AVL (Adelson, Velskin, Landis tree) - arborescenta Adelson-Velskin-Landis.

AVR (Automatic Volum Recognition) - identificarea (recunoașterea) automată a volumului.

AVX (Anti Virus eXpert) - primul produs antivirus Expert românesc, realizat de firma SoftWin.

AZERTY - tip de tastatură folosită în Europa, care reprezintă primele șase taste din partea din stânga sus a tastelor de caractere. Vezi: QWERTY, QWERTZ.

- B -

B (Byte) - unitate de măsură utilizată pentru a identifica 8 biti. În procesarea și stocarea de date byte-ul este echivalentul unui caracter, cum ar fi o literă, o cifră sau un semn de punctuație. Pentru că un byte reprezintă o cantitate mică de informație, memoria și capacitatea de stocare a informației se dau de obicei în KB (1024 bytes) sau MB ($1.024 \times 1024 = 1.048.576$ bytes).

B&B (Branch-and-Bound method) - metoda "ramifică și limitează".

B: - în sistemul de operare MS-DOS, ca și în alte sisteme de operare, numește a doua unitate de floppy-disk (drive secundar). La computerele care au un singur floppy-drive, acesta poate fi numit A:

B5 - format de încadrare în pagină, foaie de hârtie de dimensiuni 182x257 mm.

BA (Balanced Asynchronous mode) - metoda asincronă de balansare.

BABT (British Approval Board for Telecommunications) - Comitetul Britanic de Avizare pentru Telecomunicații.

BAC (Binary-to-Analog Converter) - convertor binar-analogic.

BAK (BAcKup) - nume de extensie a unui fișier auxiliar, creat fie automat, fie la comandă, care conține penultima versiune, având același nume cu fișierul original. Fișier de rezervă.

BAM (Basic Abstract Machine) - mașină abstractă de bază.

BAM (Basic Access Method) - metoda accesului de bază.

BAM (Block Allocating Map) - harta de alocare a blocurilor.

BAR (Base Address Register) - registru adresei de bază.

BAR (Bus Address Register) - registru adresei de magistrală (bus).

BARM (Balanced Asynchronous Response Mode) - modul răspuns asincron balansat.

BAS (BASic) - extensie de fișiere sursă realizate în limbajul BASIC.

BASIC (Beginner's All-purpose Symbolic Instruntions Code) - limbaj de programare de nivel înalt dezvoltat de John Kemeny și Thomas Kurtz la Universitatea Dartmouth în anii 60. BASIC a câștigat o popularitate enormă datorită mai ales a două implementări majore, Tiny BASIC și Microsoft BASIC, care au transformat BASIC în prima lingua franca a microcomputerelor. Alte implementări importante au fost CBASIC (Compiled BASIC), Integer și Applesoft BASIC (pentru Apple II), GW-BASIC (pentru IBM-PC), Turbo BASIC (al lui Borland) și Microsoft Quick BASIC. Este un limbaj de programare foarte răspândit, fiind ușor accesibil utilizatorilor. Se pretează atât pentru aplicații științifice și economice, cât și pentru cele cu scop educativ. Există diverse variante ale sale pentru diferite tipuri de calculatoare.

BAT (BATch)- în MS-DOS, extensie specială rezervată pentru fișierele de tip batch. Fișier de comenzi DOS.

BAU (British Association Unit) - veche asociație britanică pentru rezistente electrice.

BAUD (BAUDOT) - măsură a vitezei de transmisie a datelor, numită așa după inginerul și telegrafistul francez Jean-Maurice-Emile Baudot. Inițial termenul era folosit în legătură cu viteza de transmisie a echipamentului de telegrafie. Azi, el este cel mai adesea folosit ca indicator al vitezei de transmisie a modemului. Un BAUD reprezintă numărul de schimbări a stării liniei într-o secundă. Pentru BAUD se mai utilizează deseori prescurtarea Bd. Multiplii sunt: 1 kBd=1024 Bd, 1 MBd=1024 kBd.

BBS (Bulletin Board System) - un sistem de computere echipat cu unul sau mai multe modeme, care servește ca centru de informare sau de pasare de mesaje pentru cei care se conectează prin linii telefonice. Este considerat ca unul dintre cele mai importante sisteme

de informare în rețea. Oferă arhive de programe, informații și posibilități de comunicare între diverși utilizatori.

BC (Binary Counter) - contor binar.

BCC (Binary Character Control) - set de caractere folosit la controlul acuratetei transmisiei.

BCC (Block Check Character) - caracter de control de bloc.

BCD (Binary-Coded Decimal) - este un sistem de codificare a numerelor zecimale în formă binară pentru evitarea rotunjirilor și a erorilor. În codificarea BCD, fiecare cifră a numărului zecimal se codifică separat ca număr binar. Fiecare cifră zecimală de la 0 la 9 se codifică în 4 biți și, pentru a fi mai ușor de citit fiecare grup de 4 biți, se separă cu un spațiu. Acest format, numit 8-4-2-1, utilizează următorul cod:

0000=0 0101=5

0001=1 0110=6

0010=2 0111=7

0011=3 1000=8

0100=4 1001=9

Astfel, numărul zecimal 12 este 0001 0010 în BCD, 96 este 1001 0110 etc.

BCPL (Basic Combined Programming Language) - limbaj de programare de nivel înalt destinat scrierii, în principal, a compilatoarelor, dar și a altor programe de sistem. Limbajul înglobează multe din calitățile și posibilitățile limbajelor apărute în ultimii ani: 1) definirea riguroasă atât prin intermediul unei mașini abstracte de bază, cât și printr-o versiune standard a compilatorului, elaborată de autorul limbajului, Martin Richards; 2) structură de bloc; 3) tratare unitară a tipurilor și structurilor de date, precum și a expresiilor și instrucțiunilor; 4) apeluri recursive ale procedurilor; 5) operații la nivel de bit; 6) facilitare a programării structurate, prin operații specifice acestora; 7) sistem unificat de intrare-iesire. Limbajul BCPL combină avantajele limbajelor de nivel înalt cu cele ale limbajelor de asamblare.

BCR (Buffer Control Register) - registru de control/comandă a buffer-elor.

BCS (Basic Control System) - sistem de control/comandă de bază.

BCS (British Computer Society) - Societatea Britanică de Computere.

BCW (Buffer Control Word) - cuvânt de control/comandă a buffer-elor.

Bd (Baud) - Vezi: BAUD.

BDAM (Basic Direct Access Method) - metodă bazată pe acces direct.

BDE (Borland Database Engine) - la fel ca Jet, BDE este un motor de mare viteză pentru baze de date și un obiect COM care se află în spatele unor colecții de instrumente și pachete comerciale (Borland Delphi, Paradox, dBase și Quatro Pro) și care simplifică partajarea datelor.

BDG (Box Definition Graphics) - caseta de definire a graficii.

BDL (Box Descriptor Language) - caseta limbajului de descriere.

BDOS (Basic Disk Operating System) - sistem de operare pe discul de bază.

BEEF (Business and Engineering Enriched Fortran) - Fortran pentru dezvoltarea afacerilor și construcțiilor.

BEL (BELL) - caracter de control din setul ASCII cu valoarea zecimală 7 și hexazecimală 07H.

BER (Basic Encoding Rules) - reguli de bază pentru (de)codificare.

BER (Bit Error Rate) - rata bitului de eroare.

BEV (Bootstrap Exception Vector) - vector de exceptare a încărcării primare (de pornire).

BFP (Basic FreePhone) - telefon liber de bază.

BGI (Borland's Graphics Interface) - interfață grafică aparținând firmei Borland.

BGP (Border Gateway Protocol) - protocol de limitare a portilor.

BIB (Bus Interface Board) - placă interfață de magistrală (bus).

BIC (Bus Interface Controller) - controller-ul interfetei de magistrală (bus).

BICMOS (Bipolar and Complementary Metal-Oxide Semiconductor) - circuit CMOS bipolar. Vezi: CMOS.

BID (Block Identification) - bloc de identificare.

BIM (Beginning of Information Mark) - marca de începere a informațiilor.

BIOS (Basic Input/Output System) - sistemul de bază de intrare/iesire; este un set de rutine care lucrează îndeaproape cu partea de hardware pentru a asigura transferul de informație între elementele sistemului: memorie, discuri și monitor. La compu-terele IBM și compatibile, BIOS sau ROM BIOS este înscris în memoria ROM. Deși critic pentru funcționarea computerului, BIOS este invizibil pentru cel care utilizează computerul. BIOS este totuși accesibil programatorilor. BIOS-ul reprezintă setul de instrucțiuni pentru sistemul de operare DOS, care asigură serviciile de intrare/iesire ale acestuia. O parte se găsește în memoria ROM, iar cealaltă în fișierul ascuns IBMBIO.COM (pentru versiunea PC-DOS) sau IO.SYS (pentru versiunea MS-DOS).

BIS (Business Information System) - o combinație de calculatoare, imprimante, echipamente de comunicație și alte dispozitive destinate să manevreze date.

BISAM (Basic Indexed Sequential Access Method) - metodă bazată pe accesul secvențial-indexat.

BISYNC (Binary Synchronous Communication) - standard de comunicație introdus de IBM, cunoscut și sub numele de BSC. Transmisunile BISYNC sunt în cod ASCII sau EBCDIC. Mesajele pot fi de orice lungime și sunt trimise în unități numite frames (cadre), în mod opțional precedate de un mesaj de început numit header. Datorită faptului că BISYNC folosește transmisia sincronă, în care elementele mesajelor sunt separate de intervale regulate de timp, fiecare frame este precedat și urmat de caractere speciale pentru sincronizarea ceasurilor interne. Structura de bază a unui frame BISYNC este ilustrată anterior. STX și ETX sunt caractere de control care marchează începutul și sfârșitul mesajului text; BCC este un set de caractere folosit la controlul acurateții transmisiei. Vezi STX, ETX, BSC.

BITMAP (BIT-MAP) - se poate traduce direct prin hartă de biți (puncte). O astfel de imagine este o reprezentare grafică sau text sub forma unor puncte elementare repartizate pe o grilă de dimensiuni limitate. Un document de acest tip este deformat prin dilatare la orice scară și este, de regulă, un mare consumator de spațiu. Avantajele acestui tip de imagine constau în procesul de retusare și adaptare la perifericele de ieșire, precum imprimantele și ecranele.

BITNET (Because It's Time Network) - este una dintre cele mai mari rețele de calculatoare din lume (peste 1000 de colegii și universități din SUA, Canada și Europa), nefiind o rețea profesională de transmitere a datelor. A fost înființată în mai 1981. Această rețea acoperă practic întreaga lume, fiind geografic împărțită în 4 rețele: BITNET - acoperă SUA, America Centrală și America de Sud, NETNORTH - acoperă Canada, ASIANET - acoperă Orientul Îndepărtat, iar EARN (European Academic and Research Network) - acoperă Europa, Africa și Orientul Apropiat.

BIU (Bus Interface Unit) - unitatea de interfață a bus-ului; cea de-a doua componentă a unui microprocesor care are funcția de transfer a datelor de la și înspre microprocesor.

BIX (B Information eXchange) - serviciu on-line complet oferit de firma Delphi. Printre altele BIX oferă acces direct la serviciul on-line Windows Information Exchange sau la Internet.

BkSp (BackSpace) - la tastaturile IBM și compatibile, mută cursorul la stânga cu un caracter, stergând astfel câte un caracter la fiecare tastare.

BLCP (Basic Line Control Procedure) - procedura de bază pentru controlul/comanda liniilor.

BLD (Binary LoadEr) - încărcător binar.

BLER (Block Error Rate) - rată a erorilor pe blocuri.

BLERT (Block Error Rate Test) - test de rată a erorilor pe blocuri.

BLOB (Binary Large Object) - obiect binar de capacitate mare.

BMAS (Business Management System) - sistem de conducere a afacerilor.

BMC (Block Multiplexer Channel) - canal de multiplexare blocuri.

BMC (Bulk Media Conversion) - conversie simplă de suport.

BMC (Burst Multiplexer Channel) - canal de multiplexare în rafale.

BMP (BitMaP) - extensia unor fișiere create cu programul Paintbrush din Windows, fișiere care conțin imagini grafice salvate într-un format cunoscut sub numele bitmap.

BNC (Bayonet-Neill-Concelman conector) - tip de conector ecranat pentru cablu coaxial subtire. Este utilizat în domenii profesionale, deoarece permite vehicularea semnalelor cu frecvență foarte înaltă și asigură o bună izolare împotriva parazitilor.

BNF (Backus Normal Form) - metalimbaj pentru descrierea structurală a sintaxei limbajelor de programare. Propus de J.W. Backus în 1959, a fost folosit pentru descrierea sintaxei limbajului ALGOL-60. Limbajele descrise cu BNF se încadrează în clasa limbajelor independente de context.

BNS (Broadband Networking Services) - grupul lărgit de servicii de rețea.

BOC (Bell Operating Company) - Compania de Operare Bell.

BOC (Branch-On-Condition) - ramificare pe condiție.

BOCA (Borland Object Component Architecture) - arhitectura obiectelor componente Borland.

BOF (Beginning-Of-File) - început de fișier. Cod plasat de un program înaintea primului byte într-un fișier, folosit de sistemul de operare al computerului pentru a putea aprecia o locație în fișier în raport cu primul byte (caracter). Pe disc, într-un director de date sau catalog, conține locația unui fișier bazându-se pe locația de început a acestuia sau BOF, relativ la locul primei stocări de pe disc.

BORAM (Block-Oriented Random Access Memory) - orientarea pe bloc RAM. Vezi: RAM.

BOS (Basic Operating System) - program utilitar de gestiune a programelor sistemului.

BOT (Beginning-Of-Transmission) - începutul transmisiei.

BP (Base Pointer) - se referă la registrul indicatorului de bază; este un registru care, de regulă, e folosit pentru adresarea datelor din

segmentul de stivă. De exemplu, pentru referirea parametrilor transmisi prin stivă, este folosit ca pointer al articolului de activare a procedurii.

BPAM (Basic Partitioned Access Method) - metodă bazată pe accesul partitionat (partajat).

BPB (Branch Prediction Buffer) - buffer de predicție ramificată.

BPC (Basic Peripheral Channel) - canal periferic de bază.

BPI (Bits Per Inch) - unitate de măsură a densității de înscrisere a informației.

BPS (Bits Per Second) - biti pe secundă; măsură a vitezei cu care un dispozitiv, de exemplu un modem, poate transfera date. Viteza în bps nu este același lucru cu rata în bauds. Vezi BAUD.

BPS (Basic Programming Support) - program de regrupare a programelor utilitare.

BPSK (Binary Phase Shift Keying) - multiplexare binară a fazelor.

BPU (Basic Processor Unit) - unitatea procesorului de bază.

BRA (Basic Rate Access) - acces la rata primară (teletransmisii).

BRAP (Broadcast Recognition with Alternating Priorities) - recunoașterea difuzării cu priorități alternative.

BRC (Block Redundancy Check) - verificare a redundanței de bloc.

BRCS (Business and Residence Custom Service) - serviciu la clienți de afaceri și rezidenți.

BRI (Basic Rate Interface) - bandă de bază pentru conectare. Variantă de serviciu ISDN care are o rată reală de 128 kbps.

BRIM (Bridge Router Interface Module) - modul de interfață bridge router.

BRQ (Bus ReQuest) - cerere de magistrală.

BRT (Business Remote Terminal) - terminal pentru afaceri de la distanță.

BRU (Backup and Restore Utility) - utilitar pentru salvare și restaurare.

BS (BackSpace) - caracter de control din setul ASCII cu valoarea zecimală 8 și valoarea hexazecimală 08H.

BS (Binary Scale) - scală binară.

BSAM (Basic Sequential Access Method) - metodă bazată pe accesul secvențial.

BSAM (Basic Synchronous Access Method) - metodă bazată pe accesul sincronizat.

BSC (Binary Symmetrical Channel) - canal simetric binar.

BSC (Basic Synchronous Communication) - comunicare binară sincronă. Vezi BISYNC.

BSCA (Binary Synchronous Communication Adapter) - adaptor de comunicare binară sincronă.

BSD (Berkeley Software Distribution) - distribuitorul de software Berkeley.

BSD UNIX (Berkeley System Distribution UNIX) - versiune a sistemului de operare **UNIX**, elaborată de Universitatea din Berkeley, California. Versiunea este special concepută pentru a utiliza la maximum avantajele funcțiilor de memorie virtuală ale calculatoarelor DEC. Vezi: UNIX.

BSDM (Business System Development Methodology) - metoda-logia de dezvoltare a sistemelor de afaceri.

BSI (British Standards Institute) - Institutul Britanic de Standarde.

BSM (Box Structure Methodology) - metodologia structurilor de casete.

BSR (Bidirectional Shift Register) - registru de deplasare bidirec-tională.

BSS (British Standard Specification) - specificatia britanică de standarde.

BT (British Telecom) - Telecomunicatii Britanice.

BTAM (Basic Telecommunication Access Method) - metodă bazată pe accesul de telecomunicatie.

BTN (Basic Transition Network) - retea de tranzitie de bază.

BTP (Bulk Transfer Protocol) - protocol de transfer de masă.

BTW (By The Way) - se traduce prin apropo, acronimul putând fi întâlnit în conferintele on-line.

BUP (Bottom-Up Parsing) - analiză (sintactică) ascendentă.

BVA (Billing Validation Application) - aplicatie de validare a facturării.

BW (Black and White) - negru si alb. Cu referință la culoarea alb-negru a monitoarelor cunoscute sub numele de monocrom.

- C -

C - 1. Limbaj de programare dezvoltat de Dennis Ritchie la Bell Laboratories, New Jersey, în anul 1972, numit așa pentru că limbajul imediat premergător a fost limbajul B. Desi C este considerat de mulți a fi mai mult un limbaj de asamblare decât un limbaj de nivel înalt, asocierea strânsă cu sistemul de operare UNIX, popularitatea sa enormă cât și standardizarea de către ANSI au făcut ca acesta să fie aproape un limbaj de programare standard. C este un limbaj compilat ce conține un mic set de funcții built-in care sunt machine-dependent. Celelalte funcții sunt independente și sunt continute în niste fișiere numite library care pot fi accesate dintr-un program C. Programele C sunt compuse dintr-una sau mai multe funcții definite de programator; astfel că C se consideră a fi un limbaj structurat. Compilatorul nu dispune, în general, de funcții de intrare/ieșire, din pretenția, de altfel îndreptățită, de a se asigura portabilitatea lui; aceste funcții fiind într-o bibliotecă foarte vastă. Există două implementări de compilatoare foarte răspândite pe calculatoarele personale: Turbo C, produs de firma Borland în două versiuni, normală și profesională și Microsoft C, produs de firma Microsoft. 2. Extensie de fișiere sursă create în limbajul de programare C. Vezi: C++, UNIX.

C++ - versiune a limbajului C, orientată spre obiect, dezvoltată de Bjarne Stroustrup la începutul anilor 80 la Bell Laboratories. C++ are trăsături specifice limbajelor de programare orientate obiect. Conceptul fundamental în C++ este clasa. El conține de asemenea îmbunătățiri care nu sunt direct legate de clase, cum ar fi: constante simbolice, substitutia "in-line" a funcțiilor, argumente cu valori implicite pentru funcții, nume de funcții supraîncărcate, operatori pentru gestionarea memoriei libere și un tip de referință. Vezi C, UNIX.

C - în unele sisteme de operare, cum ar fi MS-DOS și OS/2, identifică hard-disk-ul primar.

CA (Certificate Authority) - autoritate de certificare. Instituție care are dreptul (autoritatea) de a certifica (confirma) un produs, un standard de calitate etc.

CA (Conceptual Analyzer) - analizor conceptual.

CA (Control Area) - regiune/zonă de control/comandă/reglare.

CAAL (Computer-Aided Adult Learning) - instruire computerizată/asistată de calculator pentru adulți.

CAC (Channel Address Counter) - contor de adresă a canalelor.

CAC (Client Area Coordinates) - coordonate ale zonei clientului.

CACM (Communications of the Association for Computing Machinery) - comunicatiile asociației pentru mașini de calcul.

CACM (Computer-Aided Commercial Management) - conducerea asistată de calculator a operațiilor comerciale.

CACSD (Computer-Aided Control System Design) - proiectare computerizată/asistată de calculator a sistemelor de comandă.

CAD (Computer Aided Design) - proiectare asistată de calculator; termen aplicat programelor folosite în proiectare, inginerie, arhitectură și modele științifice - de la scule simple la clădiri, avioane, circuite integrate și molecule. Diversele aplicații CAD creează obiecte în două sau trei dimensiuni prezentând obiectele ca niște "schelete" de sârmă. Unele programe pot să rotească sau să redimensioneze modelele, să prezinte vederi interioare, să genereze liste de materiale și altele. Aceste programe CAD se bazează solid pe matematică și deci au nevoie de sisteme foarte rapide, de mare performanță. CAD reprezintă proiectarea diferitelor obiecte cu ajutorul calculatorului. Sistemele CAD sunt sisteme interactive ce servesc la proiectarea circuitelor integrate, a diferitelor scheme electronice etc. Astfel, utilizând aceste instrumente în proiectare, toate modificările și adăugările ulterioare devin o treabă foarte simplă.

CAD/CAM (Computer-Aided Design/Computer-Aided Manufacturing) - termen care descrie utilizarea computerelor în design și în procesul

de fabricatie a produselor diverse. Cu CAD/CAM, un produs ca o piesă de masină este proiectată cu un program CAD, după care proiectul este transpus în instructiuni ce pot fi transmise la o masină unealtă care le poate folosi la fabricare, asamblare si în procesul de control.

CADA (Computer-Aided Data Acquisition) - achizitie de date asistată de calculator.

CADAM (Computer-Augmented Design And Manufacturing) - proiectare si fabricatie cu extensie computerizată.

CADAT (Computer-Aided Design And Testing) - proiectare si testare asistată de calculator.

CADD (Computer-Aided Design and Drafting) - proiectare si desenare asistate de calculator, cu referire la proiectarea industrială si desene tehnice. Oferă functii suplimentare, în general conforme cu conventiile tehnice, față de programele cunoscute din CAD.

CAE (Common Application Environment) - mediu unitar/generalizat de aplicatii.

CAE (Computer-Aided Education) - educatie asistată de calculator.

CAE (Computer-Aided Engineering) - inginerie asistată de calculator; un tip de aplicatie ce permite operatorului să practice teste si analize pe proiecte create cu un computer. Conceptul care reprezintă de fapt CAM si CAD împreună.

CAI (Computer-Aided Inspection) - inspectie asistată de calculator.

CAI (Computer-Aided Instruction) - învățământ asistat de calculator; un tip de program educational destinat să servească drept instrument de învățământ. Subiectele si complexitatea lor se întind de la aritmetică la matematici superioare, stiintă, istorie si studii specializate. Concept folosit pentru a defini aplicatiile calculatoarelor în procesul de învățământ. O aplicatie foarte răspândită este aceea

de instruire a elevilor și studenților utilizând calculatorul și sisteme de programe destinate învățării în cele mai diverse domenii. De regulă, sistemul de programe este conceput astfel încât să ofere cursantului un set de informații, iar apoi să-l testeze pe acesta pentru a determina modul în care și-a însușit cunoștințele. Calculatorul mai este utilizat și în procesul de examinare având avantajul obiectivității în faza de evaluare.

CAIC (Computer-Assisted Indexing and Classification) - indexare și clasificare asistate de calculator.

CAIP (Computer-Assisted Indexing Program) - program de indexare asistat de calculator.

CAL (Computer-Aided Learning) - învățare asistată de calculator; un tip de program educațional destinat studiului individual și învățării. Subiectele și complexitatea lor cuprind toate domeniile de învățare.

CAL (Conversational Algebraic Language) - limbaj algebric conversational.

CALL (Computer-Assisted Language Learning) - învățarea limbajelor asistată de calculator.

CAM (Call Acceptance Management) - gestiune de acceptare a apelurilor.

CAM (Channel Access Method) - metodă de acces la canal.

CAM (Common Access Method) - metodă de acces comun.

CAM (Communication Access Method) - metodă de acces la comunicații.

CAM (Computer-Aided Manufacturing) - fabricarea asistată de calculator; termen ce descrie utilizarea computerelor la automatizarea fabricației, asamblării și procesului de control al producției. CAM se aplică atât la producția de serie mică, cât și la producția la

scară mare sau foarte mare care implică utilizarea robotilor industriali pe marile linii de productie. CAM se referă mai mult la programe speciale si la echipamente specializate decât la utilizarea microcomputerelor în procesul propriu-zis de productie.

CAMAC (Computer-Assisted Measurement And Control) - măsurare si control asistate de calculator.

CAMC (Computer-Aided Model Construction) - construirea (crearea) de modele asistată de calculator.

CAME (Computer-Aided Manufacturing and Engineering) - fabricatie si proiectare asistate de calculator.

CAMN (Computer-Aided Manufacturing Network) - retea de fabricatie asistată de calculator.

CAMP (Computer-Aided Mask Preparation) - pregătirea asistată de calculator a măștilor (circuite integrate).

CAN (CANCel) - în traducere directă semnifică anulat; este un caracter de control din setul ASCII cu valoarea zecimală 24 si cea hexazecimală 18H. Este folosit în comunicatiile cu imprimantele si alte computere. În general înseamnă că linia de text trimisă la imprimantă trebuie anulată.

CANE (Computer-Aided Network Engineering) - proiectarea rețelelor asistată de calculator.

CAO (Computer-Aided Office) - oficiu (birou) cu asistentă asigurată de calculator.

CAO (Computer-Aided Optimizing) - optimizare asistată de calculator.

CAP (Computer-Aided Planning) - planificare asistată de calculator.

CAP (Computer-Aided Programming) - programare asistată de calculator.

CAP (Computer-Aided Production) - productie asistată de calculator.

CAP (Computer-Aided Publishing) - publicatie asistată de calculator.

CAPE (Computer-Aided Production Engineering) - proiectarea producției asistată de calculator.

CAPP (Computer-Aided Process Planning) - planificarea proceselor asistată de calculator.

CAPS (CAPital letterS) - majusculă, literă mare.

CAQ (Computer-Aided Qualification) - calificare asistată de calculator.

CAQC (Computer-Aided Quality Control) - controlul calității asistat de calculator.

CARD (Compact Automatic Retrieval Device) - dispozitiv auto-mat compact de regăsire a datelor.

CARIS (Computer Aided Resource Information System) - este un sistem informational geografic (GIS) de mare întindere, conti-nând peste 1000 de functii, printre care: gestionarea bazelor de date geografice, interogare de attribute geografice, analize spatiale si de imagine, analize de retea, de timp real si 3D, suport cartografic, hidrografie, transporturi, geologie, retele de apă, cadastru etc. Vezi: GIS.

CARO (Computer Antivirus Researchers' Organization) - stan-dard international de clasificare a virusilor.

CAS (Control Automated System) - sistem de control automat.

CASE (Computer Aided Software Engineering) - dezvoltare de software cu ajutorul calculatorului. Practic, este vorba despre așa numitele instrumente CASE (case-tools) care permit crearea, actualizarea, modificarea, dezvoltarea și întreținerea software-ului. În acest context se au în vedere următoarele aspecte: metodologii de proiectare orientată obiect, asigurarea legăturilor functionale între componente distincte, generare de cod, asigurarea posibilităților de utilizare multiplă (workgroups), imprimarea diagramelor de dimensiuni mari etc.

CAT (CATalog) - extensii de fișiere utilizate de unele programe pentru a defini cataloagele de lucru.

CAT (Computer-Aided Teaching) - termen alternativ pentru Computer-Aided Instruction (CAI), un program folosit în sistemul de învățământ.

CAT (Computer-Aided Testing) - este folosit de ingineri la verificarea și analizarea proiectelor, în special la cele create cu programe CAD.

CAT (Computerized Axial Tomography) - procedură medicală în care un computer e folosit pentru generarea unei imagini tridimensionale a unei părți din corpul uman, folosind o serie de radiografii luate ca secțiuni transversale de-a lungul aceleiași axe.

CAV (Constant Angular Velocity) - viteză unghiulară constantă. La disk-uri, viteza unghiulară constantă caracterizează tehnica de redare în care discul se rotește cu o viteză constantă, conducând la o regăsire mai rapidă a datelor atunci când capul de citire/scriere se află în apropierea axului de rotație. Vezi: CLV.

CAVE (Cave Automatic Virtual Environment) - interfață vizuală utilizată în domeniul realității virtuale și cunoscută și sub numele de "peșteră virtuală", care dă senzația înlocuirii spațiului din jur cu un spațiu virtual care se modifică pe măsură ce te deplasezi prin el. Vezi: VR.

CAW (Channel Address Word) - cuvânt de adresare a canalului.

CBASIC (Compiled BASIC) - una dintre cele mai importante implementări ale limbajului BASIC (versiune a limbajului BASIC).
Vezi: BASIC.

CBL (CoBoL) - extensie de fișiere sursă realizate în limbajul de programare COBOL. Vezi: COBOL.

CBT (Computer Based Training) - pregătire cu ajutorul calculatorului. Produs pentru crearea unei aplicații de instruire asistată de calculator. Sunt utilizate tehnicile de instruire asistată de calculator (CAI) pentru pregătirea în anumite meserii, de exemplu operarea unui strung cu comandă numerică. Vezi: CAI.

CC (Condition Code) - indicator al fazei de lucru.

CCB (Command Control Block) - bloc de control pentru comenzi.

CCB (Cyclic Check Bits) - biti de verificare ciclică.

CCC (Compaq Computer Corporation) - renumita firmă producătoare de calculatoare cu același nume. Vezi: COMPAQ.

CCD (Charge-Coupled Device) - dispozitiv în care dispozitive semiconductoare individuale sunt cuplate în așa fel încât sarcina de output a unuia este cea de input a celui care urmează. Dispozitivul de detecție a luminii din camerele video este de obicei un astfel de CCD.

CCH (Channel Command Handler) - manipulator de comandă a canalului.

CCITT (Comité Consultatif Internationale de Télégraphique et Téléphonique) - Comitetul Consultativ Internațional pentru Telegrafie și Telefonie; organizație cu sediul la Geneva și stabilită ca parte a Uniunii Internaționale pentru Telegrafie de pe lângă Națiunile Unite (ITU). Organizația este sprijinită de ONU și recomandă utilizarea standardelor de comunicație recunoscute internațional. Recomandările în acest sens sunt publicate la fiecare 4 ani. Fiecare

documentație nouă de recomandare se deosebește prin culoarea copertii, de exemplu cea din 1992 este cunoscută cu numele de Cartea Albă. Protocoalele stabilite de CCITT se aplică la modemuri, la rețele și transmisii de facsimile. Protocolul foarte popular X.25 pentru accesul la rețelele cu comutare de pachete a fost inițiat de CCITT. Vezi: ITU.

CCP (Certificate in Computer Programming) - certificare de nivel superior în programare, acordată de Institute for Certification of Computer Professionals unor programatori care sunt testați în mod extensiv în domeniul programării.

CCP (Console Command Processor) - parte a sistemului de operare CP/M care citește comenzile utilizatorului transmise de la tastatură, le interpretează și le trimite mai departe spre execuție.

CCW (Channel Command Word) - cuvânt de comandă al canalului; codul care specifică operația ce urmează a fi executată de un anumit canal. Cuvântul de comandă specifică, de asemenea, adresa și dimensiunea zonei de memorie în/din care se introduce/extrag parametrii transferului.

CD (Change Directory) - comandă internă DOS care permite schimbarea directorului curent. Se mai folosește și sub numele CHDIR.

CD (Compact Disk) - disc compact, numit și disc optic. Disc metalic, slefuit, nemagnetic, folosit pentru stocarea informațiilor digitale. Discul este citit de un mecanism de scanare care folosește o sursă de lumină foarte puternică (precum un laser) și oglinzi. Mai pe scurt, CD este un suport pe care informația este stocată digital și care se citește cu ajutorul laserului.

CD-E (Compact Disk - Erasable) - categorie de compact disk de pe care informația poate fi stearsă. Acest tip de compact disk permite scrierea, stergerea și citirea informațiilor, folosind tehnologia schimbărilor de fază.

CD-I (Compact Disk - Interactive) - categorie de compact disk care permite vizualizarea interactivă a compact disk-urilor audio-vizuale pe baza unui aparat TV și a unui aparat de redare CD-I. Acest tip de compact disk este destinat, de regulă, învățământului, instruirii și divertismentului.

CD-R (Compact Disk - Recordable) - categorie de compact disk, care poate fi înregistrat, deci conținutul său poate fi înscris de către beneficiarul care dispune de o unitate corespunzătoare. După înscris, discul redevine un CD-ROM obișnuit care poate fi folosit ca atare.

CD-ROM (Compact Disk-Read Only Memory) - formă de stocare caracterizată de o mare capacitate (cam 600 MB) și folosită cu mijloace laser-optice în loc de citire magnetică. Când este vorba de un drive, atunci avem de-a face cu un dispozitiv de stocare cu disc care folosește tehnologia compact-disk-ului. Suport de date apărut în 1987 și care servește la difuzarea de informații având o capacitate foarte mare de stocare.

CD-ROM XA (Compact Disk-Read Only Memory eXtended Architecture) - arhitectură extinsă cu CD-ROM; variantă a CD-ROM-ului care folosește o tehnică de compresie audio și video cu o întretesere între audio, video și text. Standardul a fost introdus în 1988 de firmele Philips, Sony și Microsoft pentru CD-ROM-uri și aplicații multimedia. Ca și CD-I, CD-ROM XA utilizează întreteserea informațiilor audio și video pentru reproducerea sincronizată. CD-ROM XA menține structura fișierelor CD-ROM conform cu ISO 9660.

CD/HD (Compact Disk - High Density) - model conceptual de densitate înaltă a unui compact-disk care conține o capacitate de 4,7 GB memorie pe fiecare strat.

CD/SD (Compact Disk - Super Density) - model de densitate a unui compact-disk, care oferă ambele fete ce conțin fiecare câte 5 GB de memorie.

CDA (Chain Data Address) - simbol de identificare a adreselor datelor în lanț.

CDC (Call Directing Code) - cod de dirijare a apelurilor.

CDE (Common Desktop Environment) - software care controlează aparența și interacțiunea pe care o au cu stațiile de lucru utilizatorii finali. Conține o interfață utilizator atractivă vizual, foarte personalizată. Aceasta face ca display-ul calculatorului să fie foarte frumos și funcțional. Permite accesul transparent la fișiere și programele din rețea. Execută aplicații partajate și acces la datele din sistemele aflate la distanță, fără a trebui să se știe numele sau locația serverelor dintr-un mediu client/server.

CDEV (Control panel DEvice) - definește orice utilitar Macintosh din System Folder și care este întâlnit în Control Panel.

CESD (Composite External Symbol Dictionary) - dicționar de simboluri de compoziție externă.

CFG (ConFIguration) - extensie de fișiere utilizate de unele produse pentru a desemna instrucțiunile de configurare.

CGA (Color Graphics Adapter) - adaptor video. CGA reproduce în mod grafic o rezoluție de 640 de pixeli pe orizontală și 200 de pixeli pe verticală. Standard grafic apărut în 1981 cu rezoluțiile 160x200 puncte în 16 culori, 320x200 puncte în 4 culori, 640x200 puncte în două culori. În modul text acest adaptor consideră ecranul format din 25 de linii a câte 80 de coloane fiecare. Vezi MDA, EGA, PGA, VGA, MCGA, SVGA, TVGA.

CGI (Common Gateway Interface) - interfață întâlnită în servere Web, care poate realiza o dinamică a paginilor Web. Dispune de un mediu de dezvoltare a aplicațiilor ce poate interacționa cu surse de date externe.

CGM (Computer Graphics Metafile) - format universal de fișiere grafice care include grafica orientată obiect independent de tipul de calculator. Fișierele de tip CGM pot și utilizate de programe ca Ventura Publisher, Harvard Graphics, Lotus 1-2-3. Un fișier CGM conține atât imagini grafice, cât și instrucțiuni de utilizare pentru alte programe. Vezi: WMF.

CHAR (CHARacter) - caracter.

CHAT - mod de comunicare a mai multor utilizatori aflați pe difere-nite calculatoare interconectate printr-un modem (peste un BBS) sau în rețea. Comunicatia decurge în direct (live), la fel ca și conversatia clasică telefonică, doar că pe monitor apar cuvintele scrise tastate de participantii la CHAT.

CHCP (Change Code Page) - comandă din MS-DOS care permite modificarea paginii de cod hardware. Paginile de cod conțin seturi de caractere ale unui calculator compatibil IBM PC. Există două feluri de pagini de cod: de tip hardware care include setul de caractere în memoria ROM a calculatorului și pe disc, prin intermediul unor fișiere specifice.

CHDIR (CHange DIRectory) - Vezi: CD.

CHK (CHeck) - extensie de fișiere rezultate în urma comenzii MS-DOS de verificare a memoriei interne și externe CHKDSK.

CHKDSK (CHeck-DiSK) - comandă internă MS-DOS care permite verificarea fișierelor pe disc dar și repararea fișierelor intersectate.

CHR (CHaRacter) - extensie de fișiere, folosită, de regulă, pentru driver-e de caractere sau pentru a defini fonturi sub MS-DOS.

CHRP (Common Hardware Reference Platform) - platformă Power PC care oferă un standard industrial deschis ce poate găzdui o varietate de OS-uri. Standardul asigură capabilități plug-and-play prin intermediul mediului de boot Open Firmware precum și bus PCI 2.0.

CIM (Computer Input from Microfilm) - calculator cu intrare de pe microfilm; tehnică de citire a imaginii de pe microfilm și transformare a acestuia în gama de informații pe care calculatorul le poate prelucra.

CIM (Computer Integrated Manufacturing) - calculator integrat în fabricație.

CIS-COBOL (Compact Interactive Standard COBOL) - standard compact interactiv pentru limbajul COBOL.

CISC (Complex Instruction Set Computing) - procesor ce folosește instrucțiuni complexe la nivel (assembly language) înalt. Instrucțiunile sunt foarte puternice și permit calcule și funcții sofisticate, cum ar fi calculul unor adrese de memorie. Toată această complexitate cere timp îndelungat pentru fiecare instrucțiune.

CLS (CLear Screen) - comandă a sistemului de operare DOS, care permite stergerea (curățirea) ecranului, fixând prompterul și cursorul în colțul din stânga sus.

CLV (Constant Linear Velocity) - viteză liniară constantă. La compact disk-uri, la dispozitivele de redare a acestora, viteza liniară constantă caracterizează tehnica de redare care accelerează sau încetinește rotația discului pentru a asigura o viteză constantă în punctul în care se face citirea. O viteză liniară constantă se obține atunci când discul se rotește mai încet când citirea sau scrierea se fac mai aproape de axul de rotație. Vezi: CAV.

CMD (CoMmanD) - extensie pentru fișiere de comenzi.

CMOS (Complementary Metal-Oxide Semiconductor) - dispozitiv semiconductor ce constă din două semiconductoare metal-oxid cu efect de câmp (MOSFET), unul de tip N și unul de tip P, integrate într-un cip de silicium. În general folosit în RAM și aplicații de comutare. Sunt dispozitive foarte rapide și au un consum foarte mic. Sunt, însă, foarte sensibile la electricitate statică.

CMOS RAM (Complementary Metal-Oxide Semiconductor Read Access Memory) - orice cip RAM fabricat prin proces CMOS. Cipurile CMOS sunt recunoscute pentru puterea de consum foarte mică și pentru toleranța la zgomotele provenite de la sursele de alimentare. Aceste caracteristici fac cipurile CMOS RAM foarte utilizate la componentele de hard alimentate la baterii, ca ceasurile din computere și anumite tipuri de RAM.

CMYK (Cyan, Magenta, Yellow black) - sistem folosit în grafica computerizată pentru reprezentarea culorilor. Metodă sau convenție pentru reprezentarea culorilor în tehnoredactare sau arte grafice. În artele grafice culorile sunt deseori specificate de sistemul Pantone. Vezi HSB, RGB.

CNC (Computerized Numerical Control) - controlul numeric computerizat.

CNF (CoNFIGuration) - Vezi: CFG.

CNF (Conjunctive Normal Form) - formă normală conjunctivă.

COBOL (COmmon Business-Oriented Language) - un limbaj de programare dezvoltat între anii 1959-1961. Este utilizat în special pentru aplicații cu caracter economic și administrativ. A fost inițial susținut de Departamentul de Apărare American și ulterior dezvoltat pentru aplicații comerciale. Programele scrise în COBOL, limbaj compilat, conțin patru diviziuni: identifi-carea, mediul, date și proceduri.

CODASYL (Conference On DATA SYstems Language) - conferință organizată începând din 1959 pentru a studia și proiecta limbaje de programare și sisteme destinate prelucrării datelor în administrație. Sunt cunoscute rezultatele obținute de CODASYL în dezvoltarea limbajului de programare COBOL și, de asemenea, în ceea ce privește efortul făcut pentru standardizarea organizării bazelor de date. Vezi: DBTG.

COGO (COordinated GeOmetry) - limbaj de nivel înalt orientat în domeniul construcțiilor, ce permite scrierea programelor în limbajul tehnic apropiat inginerilor.

COM (COMmand) - extensie rezervată de MS-DOS pentru un tip de fișier executabil limitat la un singur segment de 64 KB.

COM (Common Object Modeler) - protocol de comunicație Windows orientat obiect, care furnizează: o standardizare a modului în care un

EXE poate controla un alt EXE (înlocuind DDE), un nou standard prin care un client EXE poate apela un DLL ca si server si înlocuieste controalele VBX cu OCX.

COM (Computer Object Modeler) - model propagat de firma Microsoft privind tehnologia client/server, implementat în Windows NT si Windows 95, care articulează integratorul de documente compozite din Microsoft OLE. Există, de asemenea, un COM (Common Object Modeler) realizat si implementat de firma DEC pe sistemele proprii, în colaborare cu Microsoft.

COM (Computer Output Microfilming) - iesire pe microfilm; tehnică de conversie si înregistrare a datelor de la calculator direct pe microfilm.

COM (COMunication) - nume de dispozitiv logic de comunicatie, rezervat de sistemul de operare MS-DOS pentru patru porturi seriale de comunicatii numite: COM1, COM2, COM3 si COM4. Astfel, dacă un modem este conectat la un port serial si o imprimantă la un alt port serial, dispozitivele sunt identificate ca COM1 si COM2.

COMPAQ (COMPatibility And Quality) - firmă producătoare de calculatoare înfiintată în februarie 1982. Initial, firma s-a numit Gateway Technologies. În noiembrie 1982 este lansat primul calculator - Compaq Portable Computer (un calculator portabil bazat pe un microprocesor 8086 la 7 MHz), în acel timp mai performant decât varianta IBM. Si astăzi firma se află în topul producătorilor de calculatoare, în primul rând datorită perfor-mantelor, dar si a calității.

CON (CONsole) - nume de dispozitiv logic pentru consolă; nume rezervat de sistemul de operare MS-DOS pentru tastatură si ecran. Tastatura numai - input si ecranul numai - output formează împreună consola, sursa primară de input si output în sistemul MS-DOS.

CONFIG.SYS (CONFIGuration SYStem) - numele fisierului din sistemul de operare DOS care este un fisier text ASCII aflat în directorul rădăcină si contine comenzile de configurare a sistemului la pornirea calculatorului.

CORBA (Common Object Request Broker Architecture) - ansamblu de specificatii de bază pentru ORB (Object Request Broker) privind tehnologia client/server, implementate deja pe unele platforme, de exemplu: IBM, Digital etc. Vezi: ORB.

COSE (Common Open Software Environment)- asociatie initiată de firmele IBM, HP, Sun si Novell, în martie 1993, la UniForum Conference, care si-a propus ca obiectiv crearea si dezvoltarea de software în vederea elaborării unui sistem de operare deschis pentru desktop.

CP (Cod Page) - în MS-DOS, versiunea 3.3 sau mai recentă, un mijloc de a oferi suport pentru seturi de caractere sau tastaturi folosite în diferite țări. Este un tabel care face relatia între codurile de caractere binare, folosite de un program si tastele de pe tastatură, precum si modul în care caracterele apar pe monitor. Tastatura si monitorul pot fi configurate să se schimbe de la un cod la altul, la cererea operatorului.

CP (Command Processor) - procesor de comenzi.

CP (Continous Progressive code) - cod progresare continuă.

CP/M (Control Program for Microcomputers) - linie de sisteme de operare de la Digital Research, Inc., pentru microcomputerele bazate pe microprocesoare Intel. Primul sistem, CP/M-80, a fost cel mai popular sistem de operare pentru microcomputerele bazate pe microprocesoarele 8080 si Z80. Digital Research a dezvoltat de asemenea CP/M-86 pentru computerele bazate pe 8086/8088, CP/M-Z8000 pentru computerele bazate pe microprocesorul Z8000 si CP/M-68K pentru cele bazate pe microprocesorul Motorola 68000. Digital Research a continuat să dezvolte linia CP/M suportând multisarcina cu produsele Concurrent CP/M si MP/M.

CPB (Channel Program Block) - bloc de program al canalului.

CPC (Cyclle Progression Code) - cod cu permutare ciclică.

cpi (characters per inch) - caractere pe inch; caracterele tipărite de o imprimantă. Cpi reprezintă numărul de caractere tipărite de o imprimantă pe un inch. Reprezintă numărul de caractere tipărite pe direcție orizontală în intervalul de un inch. Scrierea cu masina de scris a caracterelor au două standarde consacrate: pica (10 cpi) si elite (12 cpi).

CPM (Cards Per Minute) - număr de cartele pe minut. Unitate de măsură pentru cititoarele de cartele.

CPM (Critical Path Method) - metoda drumului critic. Este o tehnică de planificare si esalonare în timp a executării sarcinilor pentru coordonarea unui proiect. Prin această metodă este scoasă la iveală o soluție critică, de fapt o serie de lucrări ce trebuie realizate la anumite termene, pentru ca proiectul să fie încheiat la timp. Există programe pe calculator care utilizează această metodă.

CPP (C++) - extensie pentru fisierele sursă scrise în limbajul C++.

cps (characters per second) - măsură a vitezei la o imprimantă nonlaser, ca la o imprimantă matriceală sau cu jet de cerneală, sau măsură a vitezei cu care un dispozitiv, ca disk drive, poate transfera date. La comunicațiile seriale, viteza unui modem în biti pe secundă poate fi împărțită în general la 10 pentru determinarea aproximativă a numărului de caractere pe secundă transmise. 1. Unitate de măsură a vitezei de transmitere a datelor. Reprezintă numărul de caractere transmise în interval de o secundă. 2. Unitate de măsură a vitezei de tipărire a unei imprimante. Reprezintă numărul de caractere tipărite în interval de o secundă.

cps (cycles per second) - număr de cicluri pe secundă.

CPS (Critical Path Scheduling) - programarea (metoda) drumului critic.

CPU (Central Processing Unit) - unitate de calcul si control a computerului; dispozitivul care interpretează si execută instrucțiunile. Single-chip CPU, numite microprocesoare, au permis dezvoltarea microcomputerelor si deci a computerelor personale. Exemple de

asemenea cip-uri sunt: Motorola 68000, 68020, 68030, folosite de Macintosh și Intel 8080, 8086, 80286, 80386, 80486, 80586, folosite de IBM și compatibile. CPU sau microprocesorul în cazul unui microcomputer are capacitatea de a chema, decodifica și executa instrucțiuni, a le transfera la și de la diferite resurse de-a lungul căii de comunicație (magistrală) comună a computerului, busul. În mod obișnuit un CPU se consideră a fi “creierul” computerului.

CR (Carriage Return) - caracter de control care spune computerului sau imprimantei să se întoarcă la începutul liniei curente. Un asemenea caracter are un efect asemănător cu returul de car al unei mașini de scris, cu deosebirea că nu avansează automat la o nouă linie (rând). În setul de caractere ASCII, acest caracter are valoarea zecimală 13 (hexazecimal 0D). Un caracter separat, numit linefeed (LF), avansează cursorul (sau imprimanta) la o linie nouă. Întrucât CR este deseori combinat cu caracterul LF, această combinație se numește adesea CR/LF.

CRAM (Card Random Access Memory) - memorie cu acces direct pe cartelă.

CRC (Cyclical Redundancy Character) - caracter de redundanță ciclică.

CRC (Cyclical Redundancy Check) - metodă folosită la verificarea erorilor în transmisia de date. Metoda CRC de verificare folosește un calcul complex pentru generarea unui număr bazat pe datele transmise. Dispozitivul expeditor execută calculele înainte de transmisie și trimite rezultatul dispozitivului receptor. Dispozitivul receptor repetă aceleași calcule după transmisie. Dacă ambele dispozitive obțin același rezultat, se poate presupune că transmisia s-a făcut fără erori. Procedura se numește redundanță, deoarece fiecare transmisie include nu numai date, dar și valori suplimentare (redundante). Protocolul de comunicație Xmodem folosește acest procedeu de verificare.

CRJE (Conversational Remote Job Entry) - introducerea lucrărilor de la distanță în mod conversational.

CRM (Cardless Radio Mouse) - Mouse cu unde radio; mouse care nu folosește cablu pentru a comunica cu calculatorul, ci unde radio (110-150 Khz), putând funcționa până la o depărtare de 1,8 m de la cutia de recepție care este conectată la portul serial RS232 al calculatorului. Una din firmele producătoare este Logitech.

CRT (Cathode Ray Tube) - 1. Tub cu raze catodice, utilizat la monitoarele computerelor, înglobând aceeași tehnologie folosită la televizoare. 2. Numele dat monitoarelor calculatoarelor care folosesc un tub cu vid de tip CRT.

CSA (Computer Security Act) - document pentru securitatea computerelor, elaborat în SUA, în anul 1987, care urmărește dezvoltarea unui set de standarde pentru criptografia din domeniul public. Vezi: NSA, NIST.

CSB (Channel Status Byte) - bait de stare a canalului.

CSECT (Control SECTION) - secțiune de control.

CSL (Computer-Sensitive Language) - limbaj pentru calculatoare de precizie.

CSLIP (Compressed SLIP) - metodă de compresie a datelor la nivelul modemului, care mărește viteza acestuia.

CSMA/CD (Carrier Sense Multiple Access with Collision Detec-tion) - un protocol de rețea pentru rezolvarea situațiilor în care două sau mai multe noduri (statii) transmit în același timp, astfel provocând o coliziune. Cu CSMA/CD, fiecare nod de pe rețea urmărește linia și transmite atunci când simte că linia este liberă. Dacă apare o coliziune datorată faptului că un alt nod folosește aceeași ocazie, ambele noduri opresc transmisia. Pentru evitarea altei coliziuni, ambele asteaptă intervale de timp diferite înainte de a face o nouă încercare. CSMA/CD este o modalitate de acces în cadrul unei rețele de calculatoare, fiind o metodă prin care stațiile de lucru obțin accesul la un canal fizic al rețelei pentru a putea trimite mesajele. Este permis accesul egal al tuturor utilizatorilor la un set de căi de interconexiune ale rețelei. Acest protocol de comunicație este utilizat

în mod predominant la rețelele bazate pe o topologie cu magistrală (bus topology), fiind utilizat de rețeaua locală de tip ETHERNET. Funcționează în modul următor: o stație de lucru care dorește să transmită un mesaj verifică mai întâi traficul de pe magistrală. Dacă este detectat un canal liber, stația transmite mesajul însoțit de adresa receptorului. Receptorul anunță primirea mesajului (în cazul în care este recepționat mesajul). Nodul de la care s-a trimis mesajul așteaptă anunțul de primire al receptorului. Dacă nu îl primește într-un anumit interval de timp, se semnalează apariția unei coliziuni și se așteaptă un timp aleator, după care se retransmite mesajul. Randomizarea intervalului de întârziere este importantă deoarece, dacă toate stațiile așteaptă același timp până la o nouă încercare, rețeaua riscă să intre în "rezonanță" cu prea multe stații (încercând să acceseze în același timp sau fără ca una să încerce un acces). Coliziunea are loc atunci când două sau mai multe stații încearcă simultan să trimită mesaje.

CSTA (Computer Supported Telephony Applications) - standard european pentru un protocol de comunicație între centrala telefo-nică și calculator. Vezi: CTI.

CSW (Channel Status Word) - cuvânt care descrie starea unui canal.

CTI (Computer Telephony Integration) - domeniu vast al tehnicii de calcul și serviciilor de comunicații. El definește aplicații care ar putea îngloba funcții precum: capacitatea de a primi și răspunde la un apel telefonic, închiderea receptorului, efectuarea unui apel în cadrul unui apel la intrare, efectuarea apelurilor pe baza numerelor memorate, filtrarea apelurilor.

Ctrl (Control) - tastă specială pe claviatura unui calculator personal, care este folosită, de regulă, în combinație cu alte taste pentru a realiza, în programe de aplicație sau sub diferite sisteme de operare, anumite comenzi. De exemplu, în sistemul de operare DOS, apăsarea simultană a tastelor Ctrl/Alt/Del permite rebootarea calculatorului (asa numita "pornire la cald").

CTS (Clear To Send) - gata de transmisie. Semnal logic prin care un sistem de calcul informează un echipament conectat pe linia serială, de exemplu un modem, că este gata să transmită date către acesta. Acest semnal este specificat în standardul RS232C (respectiv V24) și este folosit de către majoritatea echipamentelor care se pot conecta pe o linie serială asincronă.

CUA (Common User Access interface) - set de standarde din aplicațiile Microsoft Windows pentru elemente de bază de meniu, amplasare elemente în meniuri și comenzi de la tastatură. De exemplu, combinația Ctrl/F6 care permite trecerea la altă fereastră, Alt/F4 pentru închiderea unei aplicații etc.

CUG (Closed User Group) - grup de utilizatori.

CW (ClockWise) - în sensul orar, al mișcării acelor de ceasornic.

CYRIX - fabricant de microprocesoare compatibile cu cele construite de firma Intel.

- D -

D&T (Deloitte & Touche) - una din cele șase mari firme de consultanță din lume, specializată pe probleme de informatică, consultanță managerială etc. A fost fondată acum peste 100 de ani și are un palmares impresionant.

DA (Desk Accessory) - accesorii de birou. Set de programe utilitare care permite utilizarea unor funcții precum: scrierea unor notite, efectuarea de calcule cu un calculator de buzunar pe ecranul calculatorului, liste de nume și/sau numere de telefoane, calendare etc.

DAC (Digital-Analog Converter) - convertor numeric-analogic.

DAIR (Dynamic Allocation Interface Routine) - rutină de interfață pentru alocarea dinamică.

DAO (Data Access Objects) - obiecte pentru acces la date. Obiectele compun interfața programator pentru motorul Jet, managerul bazei de date care se află în spatele produselor Microsoft Access și Visual Basic. Pachetul este realizat de firma Microsoft.

DAR (Damage Assessment Routine) - rutină de enumerare (nominalizare) a defectiunilor.

DARPA (Defence Advanced Research Projects Agency) - agenție pentru proiecte avansate de cercetare în domeniul apărării, responsabilă pentru dezvoltarea de noi tehnologii. Această agenție a proiectat rețeaua ARPA încă din anul 1969, rețea care este bazată pe calculatoare destinate comutării de pachete, legate între ele prin linii telefonice închiriate. Protocoalele utilizate de ARPANet sunt bazate pe suita de protocoale TCP/IP și conțin: FTP, TELNET și SMTP. ARPANET a stat la baza cercetărilor în domeniul rețelelor de calculatoare, care au condus la dezvoltarea celei mai vaste rețele de calculatoare, INTERNET. Vezi: ARPANET.

DASD (Direct Access Storage Device) - dispozitiv de stocare cu acces direct. Dispozitiv de stocare a datelor, de exemplu un hard-disk, care oferă un acces aleator sau direct la datele memorate.

DAT (DATa) - extensie întâlnită, de regulă în MS-DOS, pentru fișiere de date.

DAT (Digital Audio Tape) - casetă audio digitală; casetă cu bandă magnetică destinată stocării unor cantități foarte mari de date. Își are originea în domeniul audio. Această tehnologie a apărut în anul 1986 ca o modalitate de a produce înregistrări audio de înaltă fidelitate, fără distorsiuni. Funcționează prin convertirea unui semnal audio înregistrat într-o formă digitală, care poate fi citită de un calculator. Capacitatea unei astfel de casete este de aproximativ 1,3 GB sau de peste 3600 de discuri flexibile standard.

DB (DataBase) - 1. Bază de date; la modul general, un volum mare de date, un fișier care conține un număr mare de înregistrări (sau tabele), fiecare fiind construită din câmpuri (coloane) de un anumit tip, împreună cu o colecție de operații care facilitează căutarea, sortarea, recombinația și alte asemenea activități. 2. Extensie de fișiere din Paradox pentru tabele (baze) de date.

DBA (DataBase Administrator) - individ sau grup de indivizi a căror responsabilitate este administrarea bazei de date. În mod tipic, DBA este responsabil de informația conținută în baza de date, determinarea structurii interne de stocare și strategia de acces pentru baza de date, definirea controlului integrității și securității datelor, urmărirea performanței și adaptarea la schimbarea condițiilor.

DBCL (Data Base Control Language) - limbaj de control al bazelor de date.

DBD (DataBase Design) - proiectarea unei baze de date. Operații care includ selectarea și aranjarea câmpurilor de date într-o bază de date astfel încât să fie evitate sau minimizate erorile fundamentale (datele inutile, datele repetate etc.).

DBD (DataBase Driver) - driver pentru baze de date. De exemplu, în Lotus 1-2-3, versiunea 3.0, poate fi întâlnit un program care permite schimbarea de date cu programe de tip dBase.

DBE (DataBase Engine) - extensie de fisiere utilizată în DataBase Engine.

DBF (DataBase File) - extensie de fisiere utilizată în dBase.

DBM (DataBase Management) - gestionarea bazelor de date, cuprinzând funcții de creare, întreținere, organizare și regăsire a datelor într-o bază de date. Vezi: DBMS.

DBMP (DataBase Management Program) - program de gestionare a bazelor de date. Un astfel de program include funcții de regăsire a datelor, de modificare, ștergere și inserare a datelor, creare a bazelor de date și, nu în ultimul rând, elaborarea rapoartelor pe ecran sau la imprimantă. Vezi: DBM, DBMS.

DBMS (DataBase Management System) - interfață soft între baza de date fizică și operator. DBMS rezolvă toate cererile adresate bazei de date de către operator. Astfel, operatorul este scutit de obligația de a urmări detalii fizice ca: locațiile fișierelor și formatele lor, schemele de indexare etc. În plus, DBMS permite controlul centralizat al securității și integrității sistemului.

DBS (DataBase Server) - nod (stație) într-o rețea care este dedicat în mod special păstrării și procesării tuturor cererilor adresate unei baze de date de către celelalte noduri. Dacă hardware-ul computerului a fost în mod specific proiectat în acest scop, atunci acest server se numește și DataBase Machine.

DBS (DataBase Structure) - structura unei baze de date. Definierea înregistrărilor de date în care este stocată informația, inclusiv numărul câmpurilor de date. Definierea câmpurilor prin specificarea tipului, lungimii și a datelor care pot fi introduse în fiecare câmp. Definierea numelui fiecărui câmp.

DBTG (Data Base Task Group) - grup care acționează în cadrul programului CODASYL și care are ca sarcină studiul bazelor de date. Vezi: CODASYL.

DC (Data Cartridge) - tehnologie de stocare a datelor pe casete magnetice, care îmbunătățește performanțele casetei și păstrează mișcarea lineară a benzii în raport cu capul magnetic.

DC (Digital Control) - control numeric.

DC (Define Constant) - instrucțiune de definire a unei constante.

DC (Direct Current) - amplificator de curent direct.

DC (Directly Coupled - amplifier) - amplificator de cuplare în direct.

DC1 (Device Control 1) - caracter de control din codificarea ASCII, cu valoarea zecimală egală cu 17 și cea hexazecimală egală cu 11H.

DC2 (Device Control 2) - caracter de control din codificarea ASCII, cu valoarea zecimală egală cu 18 și cea hexazecimală egală cu 12H.

DC3 (Device Control 3) - caracter de control din codificarea ASCII, cu valoarea zecimală egală cu 19 și cea hexazecimală egală cu 13H.

DC4 (Device Control 4) - caracter de control din codificarea ASCII, cu valoarea zecimală egală cu 20 și cea hexazecimală egală cu 14H.

DC2030 (Device Controller 2030) - controller "cache" produs de firma Promise Technology Inc. pentru a accelera hard-disk-urile. Viteza de transfer se mărește cu un factor între 3 și 10, iar timpul de acces ajunge la 0,5 ms.

DCB (Data Control Block) - bloc de control al datelor.

DCB (Digital Control Block) - bloc de control numeric.

DCD (Data Carrier Detect) - detectie purtătoare; se foloseste de către modem pentru a indica terminalului realizarea conexiunii logice cu modemul (si terminalul) corespondent.

DCE (Data Communications Equipment) - echipament de comunicatii de date; este denumirea generică pentru modem-uri. Vezi MODEM.

DCP (Diagnostic Control Program) - program de control al diagnosticelor.

DCW (Digital Chart of the World) - hartă digitală a lumii. Suport grafic prezent în diverse produse GIS, care prezintă pe calculator harta globului pământesc la diferite scări, precum si multe date geografice. Vezi: GIS.

DD (Data Definition) - nume/instructiune de definire a datelor.

DD (Disk Drive) - un dispozitiv electromecanic care scrie si citeste pe/de pe disc. Principalele componente sunt: un ax pe care se axează discul, un motor care învârteste axul cu disc când acesta este în operatie, unul sau mai multe capete de scriere/citire, un al doilea motor care miscă bratul ce poartă capetele de scriere/citire deasupra discului la locul unde are loc scrierea/citirea si controller-ul care sincronizează si controlează aceste activități, inclusiv transferul de informatie la si de la computer. Două tipuri sunt des folosite: floppy disk drive si hard disk drive. Floppy disk drive acceptă fie discuri de 5.25, fie 3.5 inch. Hard disk drive-urile sunt mai rapide, de capacitate mult mai mare si sunt închise în carcase metalice protectoare.

DD (Disk Driver) - unitate de disc; un driver adăugat sistemului pentru a suporta un anumit tip de disk drive, dispozitiv care realizează citirea, scrierea, stergerea datelor de pe/pe o dischetă. Are mai multe dimensiuni, în functie de dimensiunea dischetei utilizate. Este realizată dintr-un motoras care antrenează în miscare de rotatie discul flexibil si un dispozitiv pas cu pas de actionare a capului magnetic de citire. Cu ajutorul softului, capul se poate pozitiona în zone dorite, efectuând operatiile care se doresc.

DD (Double Density) - tip de dischetă care permite, prin caracteristicile magnetice, formatarea la 360 KB pentru dischetele de 5,25 inch și la 720 KB pentru dischetele de 3,5 inch.

DDA (Digital Differential Analyser) - analizor diferential numeric.

DDC (Direct Digital Control) - reglare numerică directă.

DDE (Direct Data Entry) - introducerea datelor în direct.

DDE (Dynamic Data Exchange) - sistem de transfer de fișiere integrat în Windows, care facilitează elaborarea de documente complexe prin utilizarea mai multor aplicații software. DDE permite schimbul dinamic de date între două aplicații: una numită client, care generează comenzi și alta numită server. Astfel, într-un document pot fi incluse desene sau grafice care provin dintr-o altă aplicație. Sunt păstrate numai informațiile referitoare la aplicație și sursa datelor.

DDL (Data Definition Language) - 1. Limbaj de definire a datelor. 2. Extensie de fișiere utilizată pentru definirea unei tabeli SQL.

DDL (Data Description Language) - limbaj de descriere a datelor.

DDR (Dynamic Device Reconfiguration) - reconfigurare dinamică a dispozitivelor.

DDS (Digital Data Storage) - tehnologie recentă de stocare a datelor pe casete magnetice, folosind mișcarea elicoidală a benzii față de capete, în două variante ale casetei: lățimea benzii 4 mm și 8 mm. Este derivată din DAT.

DEB (Data Extent Block) - bloc de extensie a datelor.

DEC (Digital Equipment Comp.) - cunoscută companie americană producătoare de echipamente electronice și sisteme de calcul performante.

DEF (DEFine) - extensie de fișiere de configurare, utilizată în unele programe. Vezi: CFG.

Del (Delete) - a elimina un text, un fișier sau o parte dintr-un document cu intenția de a-l îndepărta definitiv. Există mai multe metode de a obține acest lucru. Caracterele de pe monitor și părțile dintr-un document pot fi șterse prin folosirea tastei Delete sau a tastei Backspace sau prin folosirea comenzii Delete a programului. Fișierele pot fi șterse cu comanda Delete dată sistemului de operare. Delete key - tasta Delete, în mod tipic, șterge caracterul de pe ecran din dreptul cursorului iar, în anumite aplicații, poate șterge textul sau grafica selectată. De asemenea, șterge caracterele aflate la dreapta indicatorului de inserare a textului.

DERIVE - produs software matematic al firmei Soft Warehouse Inc. care, pe lângă posibilitatea lucrului cu polinoame, funcții trigonometrice, factorial și hiperbolice, realizează integrări și derivări simbolice, însă nu include un limbaj de programare.

DF (Define File - statement) - instrucțiune de definire a fișierelor.

DFG (Diode Function Generator) - generator de funcții a diodelor.

DFS (Dedicated File Server) - calculator server dedicat. Este întâlnit în rețele locale de calculatoare, rulând pe sistemul de operare al rețelei și fiind dedicat exclusiv furnizării de servicii altor utilizatori ai rețelei.

DFT (Diagnostic Function Test) - test de funcții pentru diagnosticare.

DHCP (Dynamic Host Configuration Protocol) - tehnologie nouă care permite alocarea automată a adreselor TCP/IP "subnet mask" și "default gateway" de fiecare dată când un nod este adăugat sau scos din rețea.

DIC (DICtionary) - extensie de fișiere utilizate de unele programe pentru a defini corectoarele ortografice sau dicționarele de orice tip.

DIF (Data Interchange Format) - format de fisier pentru schimbul de date. DIF este acceptat diferite programe de baze de date dar si de Lotus 1-2-3, Quattro Pro si alte programe de calcul tabelar.

DIL (Dual In-Line package) - Vezi: DIP.

DIN (Deutsch Industrie Norm) - organizatie natională germană de standarde. Un conector DIN, de exemplu, este un conector multipin conform standardului german. Un conector DIN 8-pin este folosit la portul serial de la Macintosh Plus, Macintosh SE, Macintosh II. La cele mai multe desktop-uri PC dinainte de PS/2, un conector DIN 5-pin era folosit pentru conectarea tastaturilor la sistem.

DIP (Document Image Processing) - prelucrarea imaginilor de document. Sistem de realizare a imaginilor în documente bazate pe text, cu functii de stocare si regăsire a acestora, scanare, stocare pe suport magnetic sau optic, vizualizare etc.

DIP (Dual In-line Package) - standard dezvoltat pentru împachetarea circuitelor integrate, în care circuitele microelectronice de pe un wafer de silicon sunt închise într-o carcasă rectangulară de plastic sau ceramică si se conectează în jos prin intermediul unor contacte - pinuri - ce ies din această carcasă. Contactele pot fi apoi cositorite pe circuitele imprimate sau introduse în socluri speciale. Destinat să usureze fabricarea circuitelor, acest design nu mai este potrivit cu cipurile moderne, cerând un mare număr de conexiuni.

DIR (DIRectory) - comandă internă DOS care permite afisarea unei liste cu numele tuturor fisierelor din unitatea de disc si din catalogul (directorul) curent sau precizat.

DLE (Data Link Escape) - caracter de control din codificarea ASCII, cu valoarea zecimală egală cu 16 si cea hexazecimală egală cu 10H.

DLG (DiaLoG) - extensie de fisiere de dialog utilizate în Windows.

DLL (Dynamic Link Libraries) - biblioteci de legături dinamice, utilizate pentru gestionarea memoriei Windows. Poate fi întâlnit deseori ca nume de extensie ale unor fișiere în Windows.

DMA (Direct Memory Access) - acces direct la memorie; accesul memoriei care nu implică microprocesorul; acces folosit des pentru transferul de date direct între memorie și un dispozitiv periferic "inteligent" cum ar fi disk drive-ul. Procedeu prin care dispozitivul periferic transmite direct datele în memoria principală. Acest mod de acces la memoria principală se deosebește de modul obișnuit de acces, care se efectuează întotdeauna prin unitatea centrală. Datorită accesului direct la memorie, unitatea centrală este liberă și totodată are posibilitatea de a efectua operații. Pentru transmiterea datelor în acest mod se folosește o magistrală de date specială numită canal DMA și un procesor special numit DMA controller.

DMD (Digital Micromirror Display) - cipuri cu semiconductori care sunt făcuți dintr-un tablou cu mii de oglinzi mici care pot fi înclinate prin aplicarea unor tensiuni reduse. Tehnologie de afișare numerică (de exemplu, pentru proiectoare) de la Texas Instruments.

DML (Data Manipulation Language) - limbaj de manipulare a datelor.

DNC (Direct Numerical Control) - prescurtare ce desemnează conducerea mai multor mașini cu comandă numerică de către un același calculator de capacitate medie sau mare.

DNF (Disjunctive Normal Form)- forma normală disjunctivă.

DNS (Domain Name System) - schemă de adresare în Internet care permite calculatoarelor să translateze adresele IP înțelese pe computer în adrese înțelese ușor de utilizator. Nu toate nodurile Internet au nume de domeniu; ele au toate însă adrese IP. Vezi: IP, INTERNET.

DOC (DOCUMENT) - extensie de fișiere de tip document întâlnită, de regulă, sub Microsoft Word.

DOS (Disk Operating System) - termen generic care descrie un sistem de operare ce este încărcat de pe disc atunci când sistemul este pornit sau reboot-at. Sistem de operare a cărui primă versiune a apărut în 1981, fiind proiectat pentru calculatoarele personale IBM si pentru cele compatibile lor, având functia de comunicare între unitatea de disc si calculator si invers. În scurt timp a devenit sistemul de operare standard pentru calculatoarele PC compatibile, iar functia lui nu a fost numai de a asigura comunicarea cu discul, ci cu întreg hard-ul calculatorului. La ora actuală se găsesc pe piață mai multe versiuni ale sistemului de operare pentru calculatoarele PC compatibile: MS-DOS (Microsoft), DR-DOS (Digital Research) si PC-DOS (IBM).

DPBX (Dial Private Branch eXchange) - centrală automată particulară / de bloc.

dpi (dots per inch) - puncte pe inch; unitate de măsură a rezoluției pe care un printer sau monitor o prezintă. Este exprimată în numărul de puncte pe inch liniar. Numărul de puncte tipărite pe direcție orizontală pe o distanță de un inch.

DPMS (Display Power Management System) - sistem, adoptat pentru majoritatea ecranelor actuale, care permite diminuarea consumului electric în perioada în care calculatorul nu este utilizat. Ecranul intră într-o stare de veghe în acest timp, însoțită sau nu de un program Screen Saver. Acest lucru conduce la prelungirea duratei de functionare.

DPSK (Differential Phase-Shift Keying) - tastă de comutare a fazei diferentiale.

DR (Digital Research) - firmă americană, producătoare printre altele si a unei versiuni bine cunoscute a sistemului de operare DOS, cunoscută sub numele DR-DOS.

DR-DOS (Digital Research - Disk Operating System) - este un sistem de operare pentru PC-uri conceput de firma americană Digital Research.

DRAM (Dynamic Random Access Memory) - memorie RAM dinamică. Un RAM care reprezintă stări de memorie folosind capacități de stocare a sarcinilor electrice. Deoarece capacitățile își pot pierde sarcinile, circuitele DRAM trebuiesc reîmprospăte continuu, de aici provenind și termenul de dinamic. Vezi: RAM, VRAM.

DRAW (Direct Read After Write) - scriere după citirea directă.

DRDA (Distributed Relational Database Architecture) - arhitectură de baze de date relationale distribuite.

DROM (Dynamic ROM) - memorie ROM dinamică; sunt memorii ROM care oferă semnal la ieșire numai imediat după semnalul de ceas. Vezi: ROM, SROM.

DRV (DRiVer) - extensia unor fișiere cunoscute sub numele de drivere, care conțin instrucțiuni despre modul în care sistemul de operare trebuie să controleze diferite componente hardware.

DS (Disk Storage - statement) - instrucțiune de memorare pe disc.

DS (Define Storage) - definirea memorării.

DS (Double Side) - dublă față; cu referire la dischete, informația este depusă pe ambele fețe ale suportului magnetic.

DSA (Digital Signature Algorithm) - algoritm matematic de criptare cu chei publice, utilizat în domeniul semnăturilor digitale. Vezi: RSA.

DSCB (Data Set Control Block) - bloc de control al setului de date.

DSE (Data Set Extension) - extensia setului de date.

DSL (Data Set Label) - etichetă a setului de date.

DSP (Digital Signal Processing) - prelucrare digitală a semnalului; tehnologie care a condus la realizarea unor circuite (chip) care sunt

asemănătoare micropro-cesoarelor. Acestea pot executa mai multe milioane de operatii pe secundă și își găsesc utilitate într-un spectru larg de aplicatii, de la multimedia la sisteme de achizitii de date. Scopul esential al utilizării unui astfel de circuit este acela de a prelua o parte din sarcina procesorului central al sistemului.

DSS (Decision Support Systems) - sisteme suport de decizii.

DSS (Digital Signature System) - sistem care are la bază algoritmi matematici de criptare cu chei publice, utilizati în domeniul semnăturilor digitale. Vezi: DSA, RSA.

DSS (Dynamic Support System) - sistem de suport dinamic.

DTE (Data Terminal Equipment) - echipament terminal de date; este denumirea generică pentru calculator când acesta e legat la canalul de comunicare.

DTP (DeskTop Publishing) - editare computerizată, tehnoredactare; modalitate de editare, în care este utilizat calculatorul personal pentru a pune la un loc atât fisiere text, cât și grafice, cu scopul de a obtine documente de calitate superioară. Aceste documente, de obicei, sunt listate la o imprimantă laser. DTP-ul are nevoie de pachete soft specializate pentru acest domeniu de activitate, calculatoare puternice cu spatiu de stocare și memorie internă mare, monitoare grafice de înaltă rezoluție și de dimensiuni mari, care să poată afișa simultan una sau două pagini în întregime. Scanerele sunt, de asemenea, utilizate pentru a captura în fisiere grafice fotografiile, schițe, desene, picturi etc.

DTR (Data Terminal Ready) - terminal pregătit; este un semnal folosit de terminal sau calculator cu interfata serială DTE pentru a indica modemului starea "pregătit" pentru prelucrări de date.

DVI (Digital Video Interactive) - video digital interactiv; procedeu de comprimare și decomprimare a sunetului și a imaginii video digitizate. Inițial a fost proiectat de RAC și dezvoltat ulterior de Intel, cu un suport din partea firmelor IBM și Microsoft, fiind preluat în prezent de General Electric. Tehnologia DVI este compusă din patru elemente:

un sistem video VLSI, algoritmi de comprimare si decomprimare, o specificatie pentru softul de interfatare si mai multe formate pentru algoritmi de comprimare.

DYANA (DYnamic ANAlyzer) - limbaj de simulare bazat pe limbajul FORTRAN.

DYSAC (DIgital Simulated Analog Computer) -calculator simulat analogic-numeric.

- E -

E-IDE (Enhanced - Integrated Device Electronics) - versiune îmbunătățită a interfeței IDE pusă la punct de firma Digital Research. Interfața IDE este un protocol de comunicație pentru discurile ce echipează PC-urile cu 386 și 486. Ea nu suportă decât două discuri pe un PC, a căror capacitate nu depășește 528 MB. Cu o interfață E-IDE capacitatea unui disc poate fi de până la 8,4 GB și viteza sa de transfer este de două ori mai mare decât a generației anterioare. Se pot plasa patru periferice într-un PC, inclusiv un lector de CD-ROM și o unitate de bandă. E-IDE este sinonim cu Fast IDE. Vezi: IDE.

E-MAIL (Electronic-MAIL) - se traduce prin poștă electronică. Transmisia de mesaje într-o rețea de comunicație, computer la computer, este o versiune de serviciu postal. Folosit în LAN sau în rețele de comunicație mai largi, poșta electronică permite operatorilor să trimită și să primească mesaje - în anumite împrejurări chiar mesaje grafice sau voce - de la/la un singur individ sau de la/la grupuri mai mari. Mesajele trimise sunt stocate în cutii postale electronice desemnate celor din rețea și pot fi vizionate, salvate sau terse de către destinatari. În funcție de posibilitățile programului de e-mail, operatorii pot să trimită poștă, să includă copii "indigo", să atașeze fișiere și să editeze mesajele cu un program editor. La sistemele la care programul de poștă electronică poate să rămână activ în timp ce operatorul lucrează la altceva, acesta poate fi informat că a primit mesaje, pe care le poate vedea imediat sau le poate salva pentru vizionare ulterioară.

EAM (Electrical Accounting Machine) - mașină electrică de contabilizare.

EAN (European Articles Numbering) - Codul European de Numerotare a Articolelor; codul conține codul țării format din două cifre, codul producătorului format din 5 cifre, codul produsului format tot din 5 cifre și se încheie cu o cifră de control. Procedeele fac parte dintr-unul mai larg numit cod de bare (bar code) care reprezintă semnele alfanumerice cu ajutorul unui sir de bare paralele care au grosimea și distanța dintre ele diferite și se utilizează la codificarea produselor de larg consum. Vezi UPC.

EARN () - Vezi BITNET.

EAROM (**E**lectrically **A**lterable **R**ead-**O**nly **M**emory) - memorie doar cu citire alterabilă electric; clasă de memorii ROM în care se pot scrie oricând informații utilizând circuite speciale. Din întreg cuprinsul existent într-un EAROM, doar locațiile proiectate special pot să primească informații. Cu toate că aparent sunt cu un grad înalt de flexibilitate, acest tip de memorie nu este prea mult folosit de către proiectanți, deoarece necesită scheme electrice complicate, informațiile stocate se degradează lent, fiind astfel memorii mai puțin stabile decât PROM, ROM sau EPROM. Vezi: ROM, PROM, EPROM, EEPROM, EEROM.

EBCDIC (**E**xtended **B**inary **C**oded **D**ecimal **I**nterchange **C**ode) - schemă de codificare dezvoltată de IBM pentru folosire cu computerele sale ca metodă standard de alocare a valorilor binare (numerice) caracterelor alfabetice, numerice, de punctuație, și caracterelor de control la transmisii. EBCDIC este analog cu schemele de codificare ASCII, mai mult sau mai puțin universal acceptate în mediul de microcomputere. Diferă prin faptul că folosește 8 biți pentru codificare, permițând astfel 256 de posibile caractere (față de 7 biți și 128 de caractere în setul ASCII).

EBR (**E**lectron **B**eam **R**ecording) - înregistrare cu fascicul de electroni.

EC (**E**xtended **C**ontrol - mode) - modalitate de control extins.

ECAP (**E**lectronic **C**ircuit **A**nalysys **P**rogram) - pachet de programe folosite pentru analiza asistată de calculator a circuitelor electronice, dezvoltat pentru calculatoare IBM.

ECB (**E**vent **C**ontrol **B**lock) - blocul de control al evenimentului; structură de date care este folosită de IPX pentru a descrie un pachet.

ECC (**E**rror **C**orrection **C**ode) - cod de corecție a erorilor.

ECMA (European Computer Manufacturer Association) - Asociația Producătorilor Europeni de Calculatoare. asociație pentru introducerea normelor comune, adică a standardelor din lumea calculatoarelor (de exemplu ECMA 46 reprezintă standardul acceptat și adoptat pentru casetele magnetice).

ECTF (Entreprise Computer Telephony Forum) - grupare care cuprinde firme renumite ca: Ericsson Business Networks, Hewlett Packard, Dialogic, Digital Equipment; ea își propune abordarea aspectelor privind realizarea elementelor componente pentru sisteme CTI. O grupare similară este și cea cunoscută sub numele VERSIT care cuprinde firme ca: AT&T, IBM, Apple, Siemens. Vezi: CTI.

EDA/SQL (Enterprise Data Access/SQL) - produs de tip middleware care oferă soluții eficiente și economice pentru problemele de interoperabilitate între aplicații, rețele, sisteme de operare și baza de date. Este cel mai răspândit produs din lume din acest domeniu. În arhitectura produsului pot fi conectate orice aplicații SQL. Produsul aparține firmei Information Builder din New York.

EDI (Electronic Data Interchange) - posibilitatea de a transfera informații cum ar fi: note de comandă, facturi de la un computer la altul într-o rețea. Scopul lui EDI este să elimine repetitivitatea manevrării hârtiilor și întârzierile inerente corespondenței prin poștă. Pentru ca EDI să fie eficient, trebuie ca cei care-l folosesc să fie de acord asupra unor standarde de formare și schimb de informații. Un asemenea standard este protocolul X.400 destinat să opereze la stratul de aplicație al modelului OSI.

EDO (Extended Data Output memory) - tip nou de memorie RAM care echipează PC-urile de birou bazate pe procesorul Pentium și câteva calculatoare portabile mai performante. Este mult mai rapidă decât memoria clasică DRAM, cu circa 15-20%, însă nu poate funcționa decât pe PC-uri adaptate special pentru ea. Nu poate fi înlocuită memoria clasică cu această memorie decât dacă sistemul este configurat pentru aceasta. Se estimează că memoria EDO ar putea înlocui memoria cache în cazul în care viteza calculatorului nu este așa de importantă într-o aplicație.

EDP (Electronic Data Processing) - procesare de date electronice.

EDPM (Electronic Data Processing Machine) - mașină de procesare a datelor electronice.

EEMS (Enhanced Expanded Memory Specification) - versiune revizuită a LIM-EMS care permite aplicațiilor DOS să folosească mai mult de 640 KB memorie de bază. Vezi: LIM EMS.

EEPROM (Electrically Erasable Programmable Read-Only Memory) - memorie doar cu citire programabilă cu stergere electrică. Vezi: PROM, ROM, EEROM, EAROM.

EEROM (Electrically Erasable Read-Only-Memory) - memorie ROM cu stergere electrică; memorie ROM la care conținutul poate fi sters prin procedee electrice, iar după aceea poate fi reprogramat. Acest procedeu poate fi repetat fără nici o limitare. Vezi: PROM, ROM, EEPROM, EAROM.

EGA (Enhanced Graphics Adapter) - adaptor video EGA reproduce în mod grafic o rezoluție de 640 de pixeli pe orizontală și 350 de pixeli pe verticală cu 16 culori, 320x200 cu 16 culori, 640x200 cu 16 culori, iar în mod text 640x350 cu 16 culori, 720x350 cu 4 culori. Vezi MDA, CGA, PGA, VGA, MCGA, SVGA, TVGA.

EGD (Enhanced Graphics Display) - monitor color digital realizat să funcționeze numai cu adaptorul grafic EGA de la IBM. Vezi: EGA.

EIA-RS232 (Electronic Industry Association Revised Standard 232) - interfață serială standard pentru care sunt definite atât nivelele de tensiune, cât și alocarea resurselor.

EIDE (Enhanced Integrate Drive Electrics) - termen propus și folosit de compania Western Digital pentru validarea noilor funcțiuni ale interfețelor IDE sau ATA. Folosindu-se EIDE, capacitatea discurilor poate depăși 540 MB, putându-se cupla și alte periferice decât hard discurile.

EIS (Executive Information Systems) - sisteme informatice de executie.

EISA (Extended Industry Standard Architecture) - un standard de bus (magistrală) introdus în 1988 de un consorțiu de nouă companii din industria producătoare de computere. Cele nouă companii sunt: AST Research, Compaq, Epson, Hewlett-Packard, NEC, Olivetti, Tandy, Wise și Zenith. Ele sunt cunoscute ca "Gangul celor nouă". EISA menține compatibilitatea cu versiunea mai veche ISA - Industry Standard Architecture, dar oferă posibilități adiționale introduse de IBM în Micro Channel Architecture bus standard. EISA are o cale (magistrală) de 32-biți și folosește conectoare care acceptă cardurile ISA.

ELF (Extremely Low-Frequency emission) - emisie de frecvență foarte joasă. Câmp magnetic generat de aparatele electrice folosite în mod obișnuit, precum monitoarele calculatoarelor, pâturile electrice, uscătoarele de păr etc. și care se întinde până la maximum doi metri de sursă.

EM (End-of-Medium character)- caracter de control din setul ASCII, cu valoarea zecimală 25 și cea hexagesimală 19H.

EMD (European Motorway Databank) - banca de date a drumurilor europene, dezvoltată de Facultatea de Drumuri a Universității din Ljubljana, Slovenia, în cooperare cu Federația Internațională a Drumurilor cu sediul în Geneva. Datele sunt exploatate cu sistemul ArcView al firmei americane ESRI. Aplicația are ca suport grafic harta digitală a lumii. Vezi: DCW.

EMM (Expanded Memory Manager) - interfață care determină recunoașterea memoriei expandate la computerele IBM-PC și compatibile, care mapează pagini (blocuri) de bytes din această memorie într-o arie rezervată numită "page frame" într-o zonă de memorie accesibilă. Driver care implementează porțiunea de soft a EMS. Vezi: EMS.

EMS (Extended Memory Specification) - set de reguli care definesc folosirea memoriei expandate (la computerele IBM-PC și compatibile,

un tip de memorie fizică, de până la 8MB, care poate fi adăugată sistemelor bazate pe microprocesorul Intel 80286/80386/80486 rulând în MS-DOS mod real. Set de reguli care descriu tehnica de utilizare a memoriei expandate la sistemele IBM PC și compatibile; numită și LIM EMS deoarece a fost dezvoltată de o colaborare a companiilor Lotus, Intel și Microsoft. Arhitectura "real mode" a CPU Intel 80x86 limitează memoria maximă accesibilă a computerului la 1 MB. Design-ul IBM PC este și mai restrictiv, limitând aceasta la 640 KB. EMS eludează aceste limite prin suportarea unor plăci (board) de memorie ce conțin un număr de bancuri de RAM de 16 KB ce pot fi validate sau nu de soft. Memoria de pe aceste plăci nu este în mod normal adresabilă de către CPU, dar fiecare banc (sau pagină) poate fi mapat la spațiul de adresă al procesorului. Componenta soft este formată din driver-ul de memorie care se numește EMM.SYS sau EMS.SYS. Vezi: XMS.

ENIAC (Electronic Numeric Integrator And Calculator) - primul calculator electronic fabricat și pus în funcțiune în SUA în anul 1946. Acesta lucra în bază zecimală, însă avea aproape toate caracteristicile calculatoarelor din ziua de astăzi. În schimb, era imens, cântărea circa 30 tone, umplea spațiul unei camere și folosea nu mai puțin de 18.000 tuburi cu vid.

ENQ (ENQUIRY character) - caracter special de control din setul ASCII, cu valoarea zecimală egală cu 5 și valoarea hexazecimală egală cu 05H.

EOB (End-Of-Block) - sfârșit de bloc.

EOC (End-Of-Card) - sfârșit de cartele.

EOE (End-Of-Extent) - sfârșit de zonă (pe un disc de memorie).

EOF (End-Of-File) - cod plasat de un program la sfârșitul unui fișier după ultimul byte. Un caracter EOF este un marker care spune computerului că nu urmează alte date. Un caracter EOF este de obicei necesar pentru marcarea punctului unde un fișier se termină deoarece spațiul necesar pentru stocare se alocă în bytes. În

schema de codificare ASCII, EOF este reprezentat de valoarea zecimală 26 sau hexazecimală 1A, sau caracterul de control Ctrl-Z.

EOJ (End-Of-Job) - sfârșit de lucrare (dintr-un lot de lucrări).

EOL (End-Of-Line) - sfârșit de linie; un caracter sau un cod care indică faptul că sfârșitul de linie a fost atins.

EOM (End-Of-Message) - sfârșit de mesaj; un caracter sau un cod care indică faptul că sfârșitul mesajului a fost atins.

EOT (End-Of-Table) - sfârșit de tabelă; un caracter sau un cod care indică faptul că sfârșitul tabelii a fost atins.

EOT (End-Of-Transmission) - simbol care desemnează sfârșitul transmisiei. În schema de cod ASCII, EOT este un caracter de control cu valoarea 4 (hexazecimal 04H).

EPROM (Erasable Programmable Read Only Memory) - memorie ROM programabilă prin stergere.

EPS (Encapsulated PostScript) - format de fișier de tip PostScript, care sprijină cel mai bine acțiunea de import/export de fișiere grafice de la un program la altul. Acesta permite combinarea documentelor (fonturi, grafică, formatare) și a instrucțiunilor hardware către imprimantă într-un singur fișier. Este cel mai sigur și performant mod de a transporta grafică de la un document la altul și între platforme hardware diferite (de la Macintosh la PC și invers).

EPSS (Electronic Performance Support System) - sistem pentru suportul performanței electronice, care ridică performanțele utilizării software-ului de testare, prin integrarea strânsă cu aplicația pe care te înveți să o utilizezi.

ERF (Error Function - integral) - funcție de eroare.

ERP (Error Recovery Procedure) - procedură de control și de identificare a erorilor.

ERR (ERRor) - extensie de fișiere de erori utilizată de diferite programe.

ESaSS (Electronic Systems and Special Services) - firmă olandeză de software, cunoscută în lumea utilizatorilor prin propagarea unor produse software antivirus (ThunderBYTE AntiVirus-TBAV).

Esc (Escape) - caracter de control special din setul de coduri ASCII cu valoarea zecimală egală cu 27 și cea hexazecimală 1BH. Este o tastă așezată în stânga sus pe tastaturile IBM/XT și extinse, folosită de numeroase programe și sisteme de operare. În multe aplicații această tastă dă înapoi cu un nivel operatorul în structura meniului sau asigură exit-ul din program.

ESD (External Symbol Dictionary) - dicționar electronic de simboluri externe.

ESDI (Enhanced System Device Interface) - interfață standard pentru unitățile de hard-disk, cu o viteză de transfer a datelor de circa 10-15 Mb/sec și este de 2-3 ori mai rapid decât standardul ST-506. Vezi: ST-506.

ESDI (Enhanced Small Device Interface) - controller pentru hard-disk introdus de IBM la gama de calculatoare PS/2. De obicei este sub forma unei plăci care se poate introduce într-unul din slot-urile libere ale plăcii de bază, iar alteori este direct integrat pe placa de bază. La fel ca și controller-ul ST 506, și acest controller conține două conectoare, unul de comandă și unul pentru date, plus unul pentru alimentare. Conectorul de comandă permite conectarea a maxim 7 unități de disc. Setul de comenzi al acestui controller permite un control mult mai eficient decât la controller-ul ST 506, dar totuși mai slab decât la unul SCSI. Viteza de transmisie a acestuia este între 10 și 30 MB pe secundă. Din cauza acestei viteze relativ mari, este de obicei întâlnit la sisteme cu magistrală mai performantă (EISA, VL bus). Vezi: EISA.

ESR (Event Service Routine) - rutina de tratare a evenimentului; funcție apelată de către bibliotecile IPX/SPX. Ea se va apela atunci

când un pachet a fost emis sau receptionat sau când a expirat timpul de emisie/receptie al pachetului.

ESRI (Environmental Systems Research Research Institute) - firmă de software din SUA renumită pentru propagarea produselor informatice din domeniul geografic, precum Arc/Info, ArcView etc. Ea este, printre altele, realizatoarea unei celebre hărți digitale a lumii sub comanda NATO.

ETB (End-of-Transmission Block) - caracter de control din setul ASCII cu valoarea zecimală egală cu 23 iar cea hexazecimală egală cu 17H.

ETHERNET - este un standard de rețea LAN des utilizat, dezvoltat de firmele Digital Equipment, Intel și Xerox. Acest standard se caracterizează printr-o rețea cu topologie de tip magistrală (bus-based network) care utilizează protocolul CSMA/CD (Carrier Sense Multiple Access with Collision Detection). Inițial, acest tip de rețea nu a fost proiectat pentru rețele locale de calculatoare, ci pentru conectarea modulară între componentele copiatoarelor Xerox și imprimante. Sistemul original experimental a fost proiectat să lucreze la 3 Mb/s. Această rețea este destul de rapidă, flexibilă și cu un preț scăzut.

ETX (End-of-TeXt) - caracter folosit în transmisia de date pentru marcarea sfârșitului unui fișier de text. În schema de cod ASCII, ETX este reprezentat de caracterul zecimal 3 (hexazecimal 03H).

EU (Execution Unit) - unitatea de execuție; parte a unui microprocesor care realizează efectiv operațiile.

EXE (EXEcutable) - în MS-DOS, extensie pentru nume de fișier care indică faptul că fișierul este un program executabil. Pentru rularea programului operatorul trebuie numai să scrie (tasteze) numele fișierului, fără extensie la comanda prompt și să apese tasta Enter.

EXEC (EXECute - statement) - instrucțiune de execuție.

EXP (EXPlain) - extensie de fișiere utilizată de unele programe pentru a desemna fișierele de explicații suplimentare. Vezi: HLP.

EXTRN (EXTeRNal reference) - referință externă.

- F -

f (farad) - unitate de măsură a capacității electrice. Un condensator de 1 farad ține o sarcină de 1 coulomb cu un potențial de 1 volt. În practică faradul este o capacitate enormă; capacitățile se folosesc și se exprimă de obicei în microfarazi (1/1.000.000) sau picofarazi (1/1.000.000.000.000).

F* (Forms *) - extensie de fișiere utilizate de sistemul de gestiune a bazelor de date relationale Paradox pentru a desemna fișiere ce conțin descrierea videoformatelor.

FAQ (Frequently Asked Questions) - formă deosebit de răspândită de documentare în Internet. FAQ este o listă de întrebări puse frecvent și de răspunsuri despre un anumit subiect. Vezi: INTERNET.

FAT (File Allocation Table) - tabel sau listă păstrată de anumite sisteme de operare pentru a urmări statutul diferitelor segmente de spațiu pe disk folosite la stocare. Fișierele pe un disc sunt stocate, după cum permite spațiul, în grupuri fixe de bytes (caractere) și nu de la început la sfârșit, ca un text curat și continuu. Un singur fișier poate astfel să fie împrăștiat în segmente, pe suprafețe separate. Un tabel FAT permite sistemului de operare să mențină o hartă a spațiului de stocare, astfel că poate marca segmente defecte pentru a nu fi utilizate și poate găsi și uni piesele ce aparțin unui fișier. În MS-DOS acest tabel este cunoscut și abreviat ca FAT.

FAX (FACSimile) - transmisia de text sau imagine printr-o linie telefonică în formă digitală. Faxurile conventionale scanează un document original, transmit o imagine a documentului ca bitmap și reproduc imaginea recepționată pe un printer (imprimantă). Imaginile fax pot fi tipărite la o rezoluție de 100, 200 până la 400 dpi. Imaginile fax pot fi trimise și recepționate de computerele echipate cu hardware și software specializat.

FC (File Control) - controlul fișierelor; secțiune întâlnită în unele structuri de limbaje de programare (de ex. COBOL).

FCB (File Control Block) - blocul de control al fișierelor; este o structură de date ce se folosește pentru a avea controlul asupra fișierelor deschise. În blocul de date numit FCB, sistemul de operare reține informații despre stările fișierului.

FCFS (First Come First Served) - primul venit, primul servit; algoritm în care sarcina (task-ul) este așezată la coada listei, netinându-se seama de priorități, intrarea în execuție făcându-se în ordinea sosirii. Vezi: FIFO, LIFO.

FCP (File Control Processor) - procesarea controlului fișierelor.

FCU (File Control Unit) - unitate de control a fișierelor.

FD (Floppy-Disk) - placă rotundă, plată, din Mylar, impregnată cu oxid feric, o substanță ruginită conținând particule capabile să rețină câmp magnetic, și închisă într-o jachetă protectoare de plastic. Datele sunt stocate pe disc de către capul de citire/scriere, care alternează orientarea particulelor magnetice. Orientarea într-o direcție reprezintă binarul 1; orientarea în direcția opusă fiind binarul 0. În mod tipic, un disc de 5.25 inch în diametru poate stoca între câteva sute de mii până la peste un milion de bytes de informație. Un disc de 3.5 inch este închis într-o jachetă rigidă de plastic și este numit și microfloppy disk. Sinonim cu dischetă.

FDD (Floppy-Disk Drive) - unitate pentru dischete; o unitate (de obicei pe partea din față a unității centrale a sistemului) care poate "citi" sau înregistra informație pe dischete.

FDDI (Fiber Distributed Data Interface) - dezvoltat de ANSI pentru rețelele de mare viteză prin fibre optice de tip LAN. FDDI asigură specificații pentru rate de transmisie de 100 megabiti pe secundă la rețelele bazate pe standardul token ring.

FDM (Frequency Division Multiplexing) - multiplexarea divizată a frecvențelor.

FE (Format Effector) - Vezi: FEC.

FEC (Format Effector Character) - caracter de control al poziției datelor imprimate, afisate sau înregistrate.

FEC (Front-End Computer) - calculator de tip "front-end".

FEP (Front-End Processor) - procesarea "front-end".

FF (Form Feed) - o comandă de imprimantă care spune acesteia să se mute la începutul paginii următoare. În codul ASCII, caracterul FF are valoarea zecimală 12 (hexazecimal 0CH).

FFT (First Fourier Transformation) - prima transformată Fourier.

FG (Frame Grabber) - captare de imagini; placă de extensie pentru PC, care transformă semnalele analogice preluate de la o cameră video în informații digitale, care pot fi memorate și prelucrate în continuare de un calculator.

FIFO (First In, First Out) - metodă de procesare a unui șir (coadă) la care articolele sunt extrase în aceeași ordine în care au intrat - primul intrat este primul care iese. O asemenea ordine este tipică la o listă de documente ce urmează să fie tipărite de o oarecare imprimantă.

FILO (First In Last Out) - primul intrat, ultimul iese. Vezi: FIFO, LIFO.

FLOP (FLoating-point OPeration) - operație aritmetică pe date formate ca numere zecimale normale urmate de un exponent desemnat. De exemplu, numărul 2.147.483 este format ca 2,147483+E6. Aceste calcule cu numere formate ca floating-point sunt folosite în programe spreadsheet și CAD. Termenul este folosit și atunci când se apreciază performanțele unui computer. Computerele sunt apreciate și după numărul de megaflopi (MFLOPS) pe care acestea îl pot executa în unitatea de timp. Prezenta unui "floating-point processor" (cum ar fi 80387 la computerele bazate pe 80386, sau 68881 la cele bazate pe 68030) măreste în mod dramatic numărul de operații cu aceste numere. Vezi FLOPS, MFLOPS.

FLOPS (FLoating-point **O**perations **P**er **S**econd) - număr maxim de operații pe care un procesor le poate executa într-o secundă în virgulă mobilă. Vezi FLOP, MFLOPS.

FM (Fast Memory) - memorie rapidă.

FM (Function Management - protocol) - Vezi: FMP.

FM (Frequency Modulation) - modularea frecvenței.

FMP (Function Management Protocol) - protocol pentru funcțiile de comandă.

FNF (First Normal Form) - prima formă normală. Vezi: NF.

FNT (FoNT) - extensii de fișiere care descriu fonturile de caractere utilizate sub Windows.

FON (FoNT) - Vezi: FNT.

FOT (FoNT) - Vezi: FNT.

FORTH (FOuRTH)- limbaj de programare de nivel înalt care, conform sintaxei sale, folosește notația poloneză inversă. Baza programării în FORTH este cuvântul (word) care de fapt reprezintă un subprogram. Utilizatorul definește cuvântul, iar fiecare cuvânt definit apelează un alt cuvânt, care la rândul său poate fi definit de către utilizator sau este un cuvânt standard al acestui limbaj. Din cauza acestei însușiri, FORTH-ul face parte din grupa limbajelor de programare care pot fi extinse. Numele limbajului provine de la FOuRTH, care semnifică a patra generație de limbaje de programare și a fost elaborat în 1970 de astronomul Charles Moore pentru a-l ajuta la controlul echipamentelor de la Kitt Peak National Radio Observatory.

FORTRAN (FORmula TRANslation) - primul limbaj de nivel înalt (1954-1958 Jim Bachus) și cel care a introdus și definit concepte ca variabile, expresii, enunțuri, iterații, subrutine compilate separat și input/output format. FORTRAN este un limbaj compilat, structurat.

Chiar numele arată originile științifice și ingineresti; FORTRAN este încă foarte folosit în aceste domenii.

FPLA (Field-Programmable Logic Array) - zona logică programabilă-câmp.

FRED (Figure Reading Electronic Device) - dispozitiv electronic de citire a figurilor.

FS (Fixed Storage) - caracter de control din setul ASCII care corespunde valorii zecimale 28 (valoarea hexazecimală este 1CH).

FSK (Frequency-Shift Keyng) - formă simplă de modulare la care valorile digitale 0 și 1 sunt reprezentate de două frecvențe; folosite de modemurile mai vechi funcționând la 300 biti pe secundă.

FTN (ForTraN) - extensia fișierelor sursă scrise în limbajul FORTRAN. Vezi: FORTRAN.

FTP (File Transfer Protocol) - modalitate prin care poate fi accesată informația dorită în rețeaua Internet și care permite accesul la directoarele și fișierele din rețea, căutarea făcându-se destul de dificil dacă nu se cunoaște în prealabil localizarea fișierului dorit.

FTX (Fault Tolerant uniX) - implementare a sistemului de operare UNIX System V, Release 4 al firmei Novell, cu suport pentru multiprocesare. Este prima implementare a SVR4 disponibilă pe o platformă HW tolerantă la erori (pentru serverele tolerante la erori Olivetti).

FYI (For Your Information) - document Internet care cuprinde răspunsuri la întrebările de bază legate de Internet. Este folosit și în alte comunicații on-line cu semnificația din traducerea directă "pentru informarea ta".

- G -

g (giga) - abreviere pentru giga-, însemnând miliard sau 1.000.000.000.

G* (Graphic *) - extensii de fișiere utilizate de sistemul de gestiune a bazelor de date relationale Paradox pentru a defini conținutul unui grafic.

GAM (Graphic Access Method) - metodă grafică de acces.

GB (Giga-Bytes) - sensul exact variază în funcție de context: gigabytes reprezintă un miliard de bytes. Referitor la computere, byte este exprimat deseori ca puteri multiple de 2. Astfel, un gigabytes reprezintă 1000 de megabytes sau 1024 megabytes, unde un megabytes este considerat a fi 1.048.576 bytes.

GDG (Generation Data Group) - grup de generare a datelor.

GDI (Graphical Device Interface) - element al Windows care administrează afișarea și tipărirea. Preia de la aplicațiile software sub Windows comenzile pe care le transmite driverelor plăcii grafice sau imprimantelor. Prin extensie, acest termen desemnează capacitatea unor imprimante, numite "GDI", de a comunica direct cu Windows fără a fi necesar un driver. De fapt, acestea sunt lipsite de unele module electronice deoarece utilizează resursele PC-ului, care va rezolva o parte din activitate în locul lor. Datorită puterii de calcul a PC-ului crește viteza de imprimare.

GENLOCK (synchronization GENERator LOCK) - procedeu tehnic ce permite unui sistem video să-și adapteze semnalul de sincronizare extern. În acest mod, pot fi combinate sau suprapuse două semnale. Mai precis, se pot mixa două imagini video.

GEOTHER (GEOMETRY Theorem proVER) - mediu de dezvoltare pentru demonstrarea algebrică a teoremelor de geometrie, unul dintre cele mai puternice și plăcute produse din acest domeniu. Produs dezvoltat de Dongming Wang în MAPLE V.

GGP (Gateway-to-Gateway Protocol) - protocol de comunicare care utilizează algoritmul vector-distanță.

GIF (Graphics Interchange Format) - un protocol standard pentru schimbul de imagini raster între diferite calculatoare, fiind introdus în 1987 de inginerii de la CompuServe care se ocupau de grafică.

GIGO (Garbage In - Garbage Out) - principiu acceptat de marea majoritate a utilizatorilor de produse pe calculatoare, conform căruia, dacă datele de intrare dintr-o aplicație sunt necorespunzătoare, atunci și rezultatele vor fi necorespunzătoare. Mai glumet spus, "gunoi introduci, gunoi scoti".

GJP (Graphic Job Processor) - procesor pentru lucrări grafice.

GIS (Geographical Informative Systems) - sisteme informative geografice. Grupare de aplicații informatice cu caracter geografic. Produsele cuprind, de regulă, posibilități de creare și modificare a hărților, interogări în baza de date și afișări, import și export de date, geocodare, elaborarea rapoartelor, recunoașterea construcțiilor geografice sau spațiale etc. Sunt incluse în acest domeniu produse de mare succes pe plan mondial precum: ArcView al firmei ESRI din SUA, Enigma Plus al firmei TIMC Ltd din Israel, CARIS al firmei Universal Systems din Canada etc.

GKS (Graphical Kernel System) - standard acceptat internațional pentru grafica computerizată recunoscut de ANSI și de ISO. GKS este o interfață care oferă programatorilor metode standard de descriere, manipulare, stocare și transfer de imagini grafice. GKS funcționează la nivelul aplicației și are de a face cu combinații de dispozitive de intrare și ieșire (tastatură, mouse, monitor). GKS a fost dezvoltat în 1978, cu referire la grafică bidimensională, fiind ulterior modificat, GKS-3D, standard extins pentru grafică tridimensională.

GPS (Global Positioning System) - sistem global de poziționare întâlnit, de regulă, în produse GIS.

GPSS (General Purpose Systems Simulator) - simulator pentru sisteme cu scop general.

GRP (GRouP) - extensie de fișiere utilizată de unele produse software pentru a defini fișierele care conțin grupe de programe.

GS (General Storage) - caracter de control din codificarea ASCII a cărui valoare zecimală este egală cu 29 (hexazecimal 1DH).

GS (Group Separator) - separator de grup.

GPSS (General Purpose Systems Simulator) - limbaj de programare destinat problemelor de simulare discretă. Spre deosebire de majoritatea limbajelor de simulare, programele GPSS se bazează pe o diagramă bloc, specificată de utilizator pentru a reprezenta sistemul de simulat.

GTF (Generalized Trace Facility) - facilități de trasare generalizată.

GUI (Graphical User Interface) - este un format de display care permite operatorului să aleagă comenzi, să vadă fișiere și alte opțiuni prin indicarea unor reprezentări pictoriale - simboluri grafice - (icons) și liste de meniuri pe ecran. Alegerea poate fi activată prin tastatură sau mouse. GUI este folosit de Apple Macintosh și de programe ca Macintosh Windows, OS/2. Pentru programatori, GUI oferă un mediu de lucru care ține cont de interacțiunea directă cu computerul. Aceasta ușurează mult munca programatorilor, lăsându-i pe aceștia să se concentreze asupra aplicațiilor fără să piardă timp cu detalii ca: monitorul, tastatura, mouse sau alte mijloace de input. Permite programatorilor să creeze programe care rezolvă în mod frecvent sarcini, salvarea unui fișier de exemplu, în același fel deoarece interfața asigură mecanisme de control standard ca windows (acele ferestre grafice - pe care vom continua să le numim cu termenul original) și dialog boxes (cadre de dialog). GUI este un program creat pentru a face calculatorul mai ușor de folosit.

GURU (Grupul Utilizatorilor Români de Unix) - grupare din țara noastră care și-a propus ca obiectiv de bază propagarea sistemelor de operare UNIX. Este o asociație profesională neguvernamentală. Printre altele, asociația promovează și acțiunea "Free UNIX for Romania" care vizează răspândirea în țara noastră a sistemului de operare UNIX, printr-o implementare din domeniul "free software",

numită Linux/BSD, care nu impune restrictii sau costuri legate de difuzare si care pune la dispozitie chiar sursele programelor.

- H -

H (Header) - extensie de fișiere de tip header utilizate în programele sursă C.

HAL (Human Access Language) - limbaj de programare utilizat de produsul soft Lotus 1-2-3, care este deosebit de puternic și care se consideră a conține instrucțiuni apropiate de limbajul natural. Acesta permite creșterea substanțială a vitezei de calcul, precum și legarea unui număr practic nelimitat de tabele. Vezi: LOTUS 1-2-3.

HAM (Hierarchical Access Method) - metodă de acces ierarhic.

HASP (Hansten Automatic Spooling Processor) - procesor automat de spooling Hansten.

HAYES - companie privată americană cu sediul central în Norcross statul Georgia. Hayes distribuie o gamă largă de produse de comunicații și tehnologii de vârf din domeniul transmisiilor de date. Este cel mai bine cunoscut pentru felul în care a redefinit modul de funcționare al modemurilor, prin elaborarea unor standarde de soft bazate pe "setul de instrucțiuni Hayes standard AT", care astăzi a devenit standardul la care s-au aliniat toți fabricanții de modeme.

HBA (Host Bus Adapter) - adaptor pentru magistrala gazdă; placă care joacă rolul de interfață între microprocesorul gazdă și controller-ul discului. Aceasta preia o parte din sarcinile microprocesorului gazdă, mărind performanțele calculatorului.

HC (Home Computer) - calculator de casă. În țara noastră definește clasa de microcalculatoare HC.

HCI (Human-Computer Interaction) - termen consacrat pentru interacțiunea om-calculator cu design și dezvoltarea multor tipuri de sisteme.

HD (Half-Duplex transmission) - tip de transmisiune half-duplex.

HD (Hard-Disk) - una sau mai multe platane neflexibile acoperite cu un material ce permite imprimarea magnetică a datelor. Un hard disk tipic are o viteză de 3600 rotații pe minut, iar capul de citire/scriere circulă pe o pernă de aer cu o grosime cuprinsă între 10 și 25 milionimi de inch. Hard disk-ul este închis ermetic pentru a împiedica contaminările cu diverse impurități ce ar afecta toleranțele foarte mici cu care lucrează capul de citire/scriere. Hard disk-ul asigură o viteză mult mai mare de acces decât un floppy disk și este capabil să stocheze mult mai multă informație. Datorită faptului că plăcile sunt rigide, ele pot fi grupate mai multe pe un asemenea hard disk. Cele mai obișnuite au între 2 și 8 asemenea plăci.

HD (High Density) - tip de dischetă care permite, prin caracteristicile magnetice, formatarea la 1,2 MB pentru dischetele de 5,25 inch și la 1,44 MB pentru dischetele de 3,5 inch.

HDB (High Density Bipolar coding) - codificare bipolară de densitate înaltă.

HDD (High Density Disk-hard) - hard-disk de densitate înaltă.

HDD (Hard Disk Drive) - unitatea discului; dispozitiv de disc; o unitate de disc (de regulă în interiorul unității centrale a sistemului) care funcționează ca o unitate-gigant pentru dischete.

HDD (High Density Diskette) - disc flexibil cu densitate înaltă; este o dischetă realizată dintr-un învelis magnetic special, care permite ca o pistă să conțină 15 sectoare față de 8 sau 9 cât au dischetele standard. Există două dimensiuni fizice de dischete care au densitate înaltă: de 5,25 inch cu o capacitate de stocare de 1,2 MB și de 3,5 inch cu o capacitate de 1,44 MB.

HDLC (High-level Data Link Control) - un protocol internațional cu largă recunoaștere, care guvernează transferul de informații, dezvoltat de ISO. HDLC este un protocol sincron, bit orientat, ce se aplică la stratul data-link din modelul ISO pentru Open Systems Interconnection (OSI), model pentru comunicații computer-la-computer. După protocolul HDLC, mesajele sunt transmise în unități

numite cadre (frames), fiecare putând conține o cantitate variabilă de informații (date), ce trebuie organizate într-un anumit fel.

HDTV (High-Definition Television) - metodă de transmitere și recepție a semnalelor de televiziune care produce o imagine cu o mult mai mare rezoluție și claritate decât tehnologia de televiziune standard. Prin aplicarea unor standarde noi, calitatea unei imagini HDTV se apropie foarte mult de calitatea unui ecran de cinematograf. Standardele pentru HDTV nu au fost încă stabilite, iar diferite tehnologii concurente sunt în stare de dezvoltare în Japonia, SUA și Europa.

HDX (Half-Duplex transmission) - Vezi: HD.

HFS (Hierarchical File System) - sistem de stocare pe disc utilizat pe platforme Macintosh. Comportă o oarecare asemănare cu organizarea pe structură de directoare de pe discurile sistemelor de operare DOS.

HGA (Hercules Graphics Adapter) - adaptor de afișare monocrom pentru calculatoarele compatibile IBM PC. Afișează text și grafică cu o rezoluție de 720 pixeli pe orizontală și 320 pixeli pe verticală.

HGC (Hercules Graphics Card) - placă grafică mono care realizează rezoluțiile: în mod text, 40x25 caractere, iar în mod grafic, 720x348 pixeli.

HIFI (High Fidelity) - fidelitate înaltă.

HIMEM (High Memory) - memorie înaltă; această memorie are capacitatea de 640 KB și este situată imediat deasupra la 1 MB. Datorită unor performanțe tehnice ale procesoarelor 80x86, se poate folosi această memorie, fără a trece în modul de lucru "protejat". Proiectanții calculatoarelor AT au considerat inițial acest fapt ca pe o greșală, introducând o protecție hard pentru folosirea acestei memorii. Ulterior, s-a realizat un program soft (driver de memorie numit HIMEM.SYS), care înlătură această protecție și face posibilă folosirea acestei memorii.

HIMEM.SYS (High MEMory.SYStem) - driver întâlnit sub DOS și sub Windows, care permite configurarea memoriei extinse și a celei superioare astfel încât programele conforme cu XMS să o poată accesa. Vezi: XMS.

HIPO (Hierarchy plus Input-Process-Output) - nume care desemnează o metodă de proiectare și documentare a produselor program. Ea poate fi utilizată pe întreaga perioadă de proiectare și implementare, fiind indicată pentru dezvoltarea de sus în jos. HIPO folosește un set de diagrame, care descriu grafic funcțiile realizate de un program, de la general la detaliu. Metoda are anumite avantaje, cele mai importante fiind: folosirea aceleiași forme de documentare pe întreaga perioadă a proiectării, descrierea produsului într-o manieră sistematică, definirea corectă a tuturor interfețelor functionale, regăsirea ușoară a oricărei părți a produsului program în vederea modificării sau adaptării.

HLL (High-Level Language - computer) - limbaj de nivel înalt (pentru computere).

HLP (HeLP) - extensie de fișier help (fișier cu informații ajutătoare), utilizată de majoritatea produselor software care necesită o documentație on-line.

HMA (High Memory Area) - zonă de memorie înaltă. Vezi: HIMEM.

HMD (Head Mounted Display) - interfață vizuală utilizată în domeniul realității virtuale care dă senzația înlocuirii spațiului din jur cu un spațiu virtual care se modifică pe măsură ce te deplasezi prin el. Set stereoscopic de ochelari speciali care dau senzația de spațiu tridimensional.

HMS (Head Mounted System) - cască stereoscopică pusă pe capul utilizatorului și conectată la un calculator, care poate păcăli creierul uman pe baza unor stimuli vizuali și sonori, creând iluzia scufundării și participării active într-o realitate creată de calculator. Este vorba de imersiunea senzorială interactivă în realitatea virtuală.

HOL (Head Of Line) - capul listei; algoritm în care toate sarcinile (task-urile) se află într-o coadă de așteptare, primul servit fiind cel din capul listei. Vezi: LIFO, FIFO.

HPGL (Hewlett Packard Graphics Language) - limbaj de descriere a paginii (PDL) și format de fișier pentru tipărirea grafică la imprimante HP LaserJet, HP DeskJet, plottere HP etc. Vezi: PDL, HPPCL.

HPPCL (Hewlett Packard Printer Control Language) - limbaj de control al imprimantei introdus de firma Hewlett Packard în anul 1984, odată cu prima imprimantă LaserJet a acesteia. Vezi: PDL, HPGL.

HRT (High-Resolution Timer) - comutator de rezoluție înaltă.

HP (Hewlett Packard) - renumită firmă americană, fabricantă a unor puternice calculatoare din seria HP, cunoscute ca fiind dintre cele mai fiabile din lume.

HPC (High Performance Computing) - calcul de mare performanță.

HSB (Hue, Saturation, Brightness) - sistem folosit în grafica computerizată pentru reprezentarea culorilor. Metodă sau convenție pentru reprezentarea culorilor în tehnoredactare sau arte grafice. În artele grafice culorile sunt deseori specificate de sistemul Pantone. Vezi CMY, RGB.

HST (HiSTory) - extensie de fișiere de istoric.

HT (Horizontal Tab) - caracter de control din codificarea ASCII cu valoarea zecimală 9 (hexazecimal 09H). Caracterul este folosit pentru alinierea coloanelor pe ecran și pe pagina tipărită. Un caracter tab nu se distinge vizual de seria de spații albe introduse prin apăsarea repetată a tastei spațiu (spacebar), dar caracterul tab și caracterul spațiu sunt diferite pentru computer. Un tab este un caracter de sine stătător și deci, poate fi adăugat, sters sau se poate scrie peste el. Schema de codificare ASCII include două coduri pentru tab: un tab vertical (VT) și unul orizontal (HT). Vezi VT.

HTML (HyperText Markup Language) - limbaj care permite crearea documentelor hipertext, definirea formatelor de pagină, indentările etc. HTML necesită cunoștințe solide de programare pentru obținerea unor rezultate efective. Există însă medii care fac acest lucru transparent utilizatorului obișnuit. Exemplu: WebMagic de la SGI. Acest software apelează comenzi HTML printr-o interfață WYSIWYG. Vezi: WYSIWYG.

HTTP (HyperText Transfer Protocol) - protocolul Internet care oferă utilizatorului posibilitatea să regăsească documente în rețea, fără a ține seama de formatul lor original.

Hz (Hertz) - hertz; perioadă pe secundă; ciclu pe secundă.

- I -

I (Input) - intrare. Vezi: I/O.

I (Instruction) - instrucțiune.

I/O (Input/Output) - două din cele trei activități (input, procesare și output) care caracterizează un computer. I/O se referă la adunarea datelor cu care lucrează microprocesorul și la punerea rezultatelor obținute la dispoziția operatorului prin dispozitive ca monitor, imprimantă sau disc. Tastatura și mouse-ul sunt dispozitive de input care dau informații computerului; display și imprimanta sunt dispozitive de output prin care computerul face rezultatele disponibile operatorului. Un disc este în același timp dispozitiv de input și de output deoarece poate oferi informații pentru procesare și poate stoca datele după procesare. I/O bound - descrie o situație în care activitatea desfășurată de microprocesorul computerului este încetinită de lungimea timpului necesar pentru scriere sau citire a unui dispozitiv de stocare ca disk drive. Un computer devine I/O bound când tipul de activitate desfășurată necesită acces frecvent la informații stocate, dar canalul de transfer sau chiar dispozitivul de stocare este prea lent comparat cu viteza de lucru a microprocesorului. De exemplu, un microprocesor poate fi capabil să facă schimbări rapide într-o bază de date stocată pe un disc, dar discul execută operațiunile de scriere și citire mult prea încet, astfel computerul devine I/O bound. Un computer poate fi și simplu input-bound sau output-bound dacă numai input-ul sau output-ul limitează viteza de lucru a microprocesorului. I/O buffer - porțiune a memoriei rezervată pentru stocarea temporară a informațiilor care intră sau care pleacă de la computer. Datorită faptului că dispozitivele I/O pot deseori să scrie într-un buffer (memorie tampon) fără intervenția microprocesorului, un program poate continua să execute sarcini până la umplerea buffer-ului, astfel accelerându-se execuția. I/O controller - circuit de control asociat cu un dispozitiv de input sau output sau un port ce formează o interfață de hardware (un tip de translator sau intermediar) între dispozitive I/O și microprocesor, numit și controler de dispozitiv. Un controler I/O urmărește operațiunile și execută sarcini legate de primire de input și transfer de output, asigurând microprocesorului un mijloc consistent de comunicație cu dispozitivul și

economisind timpul de lucru al microprocesorului. O tastatură, de exemplu, poate conține un mic procesor și circuite aferente pentru rezolvarea sarcinilor de înregistrare a apăsărilor de taste și traducerea lor în cod binar, care comunică microprocesorului ce taste au fost apăsate. În mod similar, un disc este urmărit de un drive controller care execută sarcini de mare viteză, sofisticate electronic, ce controlează poziționarea capului citire/scriere, găsirea locațiilor specifice de stocare pe discul în mișcare, citind și scriind pe suprafața lui și chiar căutând eventuale erori. I/O device - o piesă de hardware care este folosită atât pentru asigurarea informațiilor către computer cât și primirea informațiilor de la el. Astfel, un dispozitiv I/O transferă informații într-una din cele două direcții în funcție de situația curentă. Un disk drive este un exemplu bun de dispozitiv I/O. Unele se numesc dispozitive de input, fiind folosite numai la input ca de exemplu: tastatura, mouse s.a.m.d. Altele, numite dispozitive de output, servesc numai la output, de exemplu: imprimanta, monitorul. I/O interface - vezi I/O controller. I/O port - canal prin care datele sunt transferate între un dispozitiv de output sau dispozitiv de input și microprocesor. Portul se vede la microprocesor ca una sau mai multe adrese de memorie ce pot fi folosite pentru trimitere sau primire de date. De notat că unele porturi sunt dedicate numai pentru input sau numai pentru output. I/O processor - hardware destinat să rezolve numai operațiuni de input și output pentru a ușura sarcina microprocesorului principal. De exemplu, un procesor de semnal digital poate executa foarte rapid analize și sinteze de forme de undă fără ajutorul microprocesorului principal. I/O statement - o instrucțiune de program care provoacă transferul informației de la memorie la un dispozitiv de input sau output.

IAC (Inter-Application Communication) - specificatie pentru crearea legăturilor permanente și simple între aplicațiile din System 7 de pe platformele Macintosh.

IAL (International Algebraic Language) - limbaj algebric internațional.

IBG (InterBlock Gap) - spațiu, gol. În stocarea pe o bandă, este o regiune fizică, de o fracțiune de centimetru, care separă blocurile de date sau înregistrările fizice. În stocarea pe disc, un spațiu mic între sectoare.

IBM (International Business Machine) - renumită firmă americană de computere, numită și Big Blue, care este cea mai mare producătoare de calculatoare. Deși IBM a început activitatea târziu cu producerea microcalculatoarelor, produsele ei în acest domeniu au devenit un standard pentru mulți producători de calculatoare. Prima generație de calculatoare IBM PC a apărut pe piață pe la mijlocul anului 1981, având un procesor pe 16 biți 18088 produs de firma Intel. Acest calculator obține un deosebit succes, IBM PC devenind cel mai vândut calculator personal. Firma Intel dezvoltă în cursul anului 1982 microprocesorul 80286, IBM aducând pe piață un nou calculator numit IBM AT care folosește acest microprocesor. Obține și el un mare succes datorită compatibilității sale cu programele scrise pentru IBM PC. Mai târziu a dezvoltat modele mult mai performante bazate pe microprocesoarele 80386, 80486 și Pentium care însă respectă compatibilitatea în jos cu calculatoarele produse anterior.

IBM/AT (International Business Machine / Advanced Technology) - calculator construit de renumita firmă IBM în anul 1982, pe baza microprocesorului Intel 80286. Vezi: IBM, IBM/XT, IBM PC.

IBM/XT (International Business Machine / eXtended Technology) - calculator construit de renumita firmă IBM în anul 1981, pe baza microprocesorului Intel 8088, primul din seria IBM PC. Vezi: IBM, IBM/AT, IBM PC.

IBM PC (International Business Machine / Personal Computer) - renumitul calculator personal din seria IBM PC, construit și permanent îmbunătățit de renumita firmă IBM, începând din anul 1981, pe baza microprocesoarelor Intel 8088, 80x86. Vezi: IBM, IBM/AT, IBM/XT.

IC (Integrated Circuit) - circuit integrat numit și cip. În electronică, asamblarea elementelor de circuit ca: tranzistori, rezistențe pe un singur cip de silicium. Circuitele integrate se împart în mai multe categorii, după numărul de elemente care-l compun: SSI, MSI, LSI, VLSI, SLSI, ULSI.

ICO (ICOns) - extensie de fișiere icoană care definesc pictogramele în Windows.

ICU (Instruction Control Unit) - unitate a instrucțiunilor de control.

ID (IDentification - character) - caracter de identificare.

IDE (Integrated Device Electronics) - tip de interfață de disk drive în care controlerul electronic este așezat chiar pe drive, eliminând astfel necesitatea unui card adaptor. Această interfață este compatibilă cu controlerul Western Digital ST-506 folosit de IBM la PC/AT.

IDP (Integrated Data Processing) - procesare integrată a datelor.

IDP (Internet Datagram Protocol) - protocol "oficial" Internet cu o arie largă de răspândire.

IDT (Integrated Device Technology) - firmă americană producătoare a unei game largi de procesoare RISC pe 64 biti având ca bază R4000 de la Mips Technology.

IEC (International Electrotechnical Commission) - Comisia Internațională de Electrotehnică; organizație internațională normativă. Funcția acestei organizații este crearea regulamentelor și standardelor generale în domeniul electrotehnicii.

IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) - organizație a inginerilor și profesioniștilor din electrotehnică și electronică, notabilă pentru dezvoltarea standardelor IEEE 802, pentru stratul fizic și data-link pentru rețele locale (LAN) după modelul ISO.

IETF RFC (Internet Engineering Task Force Request For Comment) - asociație responsabilă de elaborarea unor specificații de protocoale de comunicații. Vezi: DHCP.

IFIP (International Federation of Information Processing) - Federația Internațională de Procesare a Informației.

IIL (Integrated Injection Logic) - cunoscut și ca merged tranzistor logic. Un tip de circuit care folosește tranzistori NPN și tranzistori PNP și nu necesită alte componente, ca rezistențe. Circuitele IIL sunt

moderat rapide, consumă puțin curent (deci putere) și pot fi fabricate în dimensiuni foarte mici. Vezi PNP, NPN.

IIS (Internet Information Server) - produs software dezvoltat de firma Microsoft pentru server-e Web, reprezentând practic un debut al firmei în acest domeniu. IIS rulează de circa patru ori mai rapid decât NetScape Netsite server pentru Windows NT, iar NSTL afirmă că depășește cu circa 250% orice alt Web server pentru Windows NT.

IMG (IMaGe) - extensii de fișiere care definesc imaginile utilizate de unele programe.

IMHO (In My Humble Opinion) - acronim utilizat pentru a exprima "după umila mea părere", întâlnit în conferințele on-line.

IMIS (Integrated Management Information System) - sistem integrat de conducere a informației.

IMS (Information Management System) - sistem informatic de conducere.

INCODE (INCODE language) - limbajul INCODE.

INDEO (INtel viDEO) - o tehnologie soft de comprimare și decomprimare elaborată de firma Intel pentru înregistrarea și redarea imaginilor video.

INI (INItiate) - extensii de fișiere de inițializare a unor parametri de sistem sau ai unor programe utilizate sub Windows.

Ins (Insert) - 1. tastă localizată pe toate tastaturile IBM pe tastatura numerică (deasupra tastei 0) și pe tastaturile extinse în setul de taste de editare între tastatura principală și cea numerică. Această tastă are sarcini diferite la diferite aplicații. Cel mai adesea face o comutare între un mod de editare cu inserare de text și un mod de editare cu înlocuirea de text. 2. Mod de operare în care textul este adăugat documentului sau la care cursorul împinge toate caracterele de la dreapta lui mai în dreapta, în loc să scrie în locul textului

(overwrite). Acest mod este opus modului overwrite, numit și ovrtype, în care textul nou înlocuiește textul existent. Tasta sau combinația de taste care face comutarea între aceste moduri este diferită de la program la program, însă tastatura extinsă IBM, având o asemenea tastă, este folosită de cele mai multe aplicații.

INTEL (Intel Corporation) - cel mai mare fabricant de microprocesoare (de la 8086 și până la Pentium) și de diverse componente electronice pentru PC, creatorul, printre altele, și al magistralelor PCI.

INTERNET (INTERNational NETwork) - cea mai mare și cea mai cunoscută rețea internațională de calculatoare. Este o rețea compusă dintr-un număr mare de rețele locale și globale independente. Comun tuturor acestor rețele sunt protocoalele TCP/IP. Rețeaua Internet este o continuare a proiectului ARPANET dezvoltat în 1969 sub supervizarea Ministerului de Apărare al Americii. După unele informații, Internet este compusă din mai mult de 2000 de rețele, dintre care cele mai cunoscute sunt: CSNET (Computer Science Network), MILNET (Military Network), NSFNET (National Science Foundation Network), JUNET (Japan University Network).

IOCS (Input-Output Control System) - sistem de comandă / de control / de gestiune a intrărilor și ieșirilor.

IOS (Input-Output System) - sistem de gestiune a intrărilor și ieșirilor.

IP (Internet Protocol) - protocol Internet care permite interconectarea unui număr practic nelimitat de rețele de calculatoare și funcționarea lor ca una singură. Diferite rețele care utilizează IP sunt conectate între ele prin calculatoare specializate numite routere, iar cele care nu sunt bazate pe IP (de exemplu, BITnet sau DECnet) sunt conectate prin calculatoare numite gateway, care realizează transferul diferitelor servicii. Vezi: INTERNET.

IPC (InterProcess Communication) - comunicare între procese. În medii de programare multitasking (de exemplu în Microsoft Windows) care rulează în modul 386 Enhanced, comunicarea datelor sau a comenzilor de la un program la altul în timp ce ambele rulează este

posibilă prin specificatiile schimbului dinamic de date (DDE). Vezi: DDE.

IPL (Initial Program Loading) - încărcarea inițială a programului.

IPL (Information Processing Language) - limbaj de procesare a informațiilor.

IPOT (Inductive Potential Divider) - divizor inductiv de tensiune.

IPX (Internetwork Packet eXchange) - 1. Subset al protocolului de comunicatii Xerox Network Service care permite transmiterea unor mesaje independente direct între două stații de lucru sau servere din rețea, atribuind adresele sursei și destinației unui pachet de date. Operează pe rețele Ethernet, ARCnet și rețele locale Token Ring. Atât IPX cât și SPX sunt protocoale de comunicație în rețea definite de Novell și folosite de sistemul de operare în rețea Netware. 2. Extensii de fișiere de configurare a unor rețele. Vezi: SPX.

IPX/SPX (Internetwork Packet eXchange - Sequenced Packet eXchange) - protocol folosit de NetWare care oferă cel mai bun raport între performanțele sale și ușurința de utilizare. Microsoft recomandă acest protocol pentru rețele locale (LAN). Vezi: IPX, SPX.

IRASER (Infra-Red Amplification by Stimulated Emission of Radiation) - laser în infraroșu (amplificare de raze infraroșii prin emisiune stimulată a radiației).

IRG (Inter-Record Gap) - distanță dintre înregistrări.

IRMS (Information Retrieval and Management System) - sistem de gestiune și căutare a informației.

IRQ (Interrupt ReQuest lines) - linii de hardware prin care dispozitive ca: port input/output, tastatură, disk drive pot trimite semnale interrupt (cerere de service) la microprocesor. IRQ sunt construite în hardware-ul intern al computerului și le sunt acordate diferite nivele de prioritate, astfel ca microprocesorul să poată determina

importanța relativă a cererii de service. Ele privesc mai ales pe programatorii care au de a face cu operațiuni de hardware de nivel scăzut.

ISA (Industry Standard Architecture) - se referă la proiectarea de arhitecturi standard. De exemplu, ISA bus este un proiect de magistrală care se utilizează la microcalculatoarele compatibile IBM PC, XT și AT. Această magistrală originală permite variatelor cartele de adaptare să fie adăugate sloturilor de extensie (expansion slots) ale plăcii de bază. Inițial, au fost proiectate pe 8 biți, pentru IBM PC și XT, iar în 1984 s-au realizat pe 16 biți pentru AT. Vezi: EISA.

ISAM (Indexed Sequential Acces Method) - metodă de acces indexat secvențial; constituie o procedură de stocare și recuperare a datelor dintr-un fișier de pe disc. Atunci când un programator proiectează un anumit format pentru un fișier, un set de indici este creat pentru a descrie unde sunt localizate pe disc înregistrările fișierului. Astfel, cu ajutorul acestei metode se oferă un mod rapid de a recupera datele și de a elimina citirea tuturor datelor de la început până se localizează data dorită. Indicii pot fi stocați într-un fișier de date sau într-un fișier index separat.

ISDN (Integrated Services Digital Network) - o rețea mondială de comunicații digitale ce evoluează de la serviciile telefonice existente. Scopul ISDN este de a înlocui liniile telefonice curente, care necesită conversie digital-to-analog, cu comutarea total digitală și cu facilități de transmisiuni capabile să poarte date de la voce la transmisiuni de calculatoare, muzică, video. ISDN este construit pe două principale tipuri de canale de comunicație: un canal B, care poartă date la o rată de 64 Kbps, și un canal D, care poartă informații de control la o rată de 16 sau 64 Kbps. Computerele și alte dispozitive se conectează la liniile ISDN prin interfețe simple, standardizate. La implementarea totală, ISDN va oferi operatorilor servicii mai extensive de comunicații și mai rapide.

ISDOS (Information System Design and Optimization) - sistem informatic pentru proiectare și optimizare.

ISO (**I**nternational **O**rganization for **S**tandardization) - asociatie internatională de țări membre, fiecare fiind reprezentată de organizatia ei de frunte din standardizare. ISO lucrează la stabilirea standardelor globale pentru comunicatii si schimb de informatie. Una din realizările de mare importantă este deja foarte cunoscutul si răspânditul model ISO/OSI, care definește standarde de interaciune a computerelor conectate prin retea de comunicare.

IT (**I**nformation **T**echnology) - tehnologie informatică.

ITF (**I**nteractive **T**erminal **F**acility) - facilități de terminal interactiv.

ITU (**I**nternational **T**elecommunication **U**nion) - Uniunea Internatională pentru Telecomunicatii. Cea care a luat locul CCITT. Vezi: CCITT.

ITTCC (**I**nternational **T**elegraph and **T**elephone **C**onsultative **C**ommitet) - Comitetul Consultativ International de Telegrafie si Telefonie.

- J -

JCL (Job Control Language) - limbaj de control al lucrărilor sinonim cu limbajul de comandă. Este utilizat pe calculatoare mainframe IBM, pentru a permite programatorilor să specifice instrucțiuni de prelucrare secvențială. Vezi: BAT.

JES (Job-Entry Subsystem) - subsistem de introducere a lucrărilor.

JPEG (Join Photographic Expert Group) - algoritm de comprimare foarte puternic utilizat pentru imaginile fixe. Utilizatorul poate alege rata de comprimare fără teama că pierderile de date vor fi esențiale. Rata de comprimare este cuprinsă între 2 și 30. Acest algoritm este integrat în multe aplicații software destinate prelucrării de imagini (desene, retus).

JPG (JPeG) - extensia unui fișier comprimat conform standardului JPEG. Vezi: JPEG.

- K -

K (Kilo) - multiplu al unităților de măsură definind 1000 de unități. Prefix care, în terminologia de computing, datorită faptului că este bazat pe numere binare, adică pe puterile lui 2, este cel mai adesea folosit cu sensul 1024 (2 la puterea a10-a). Prin convenție, un k (mic) este des folosit pentru a indica 1000, iar un K (mare) pentru 1024. De exemplu, KHz înseamnă 1000 hertzi, iar KB înseamnă 1024 byte.

K&R C (Kernighan & Ritchie C) - versiune a limbajului de programare C care a fost definit de Brian W. Kernighan și Dennis M. Ritchie. K&R C a fost standardul informal C până ce un mai formal standard a fost dezvoltat de un comitet ANSI.

Kbps (Kilobits per second) - viteză de transfer a datelor, ca la o rețea, măsurată în multipli de 1024 biti pe secundă. De ex., rețeaua locală (LAN) AppleTalk atinge o rată de transfer de vârf de aproximativ 230 Kbps, sau 235.520 biti pe secundă.

KB (Kilo-Byte) - 1 KB = 1024 de byte.

kc (kilocycle) - unitate de măsură reprezentând 1000 de cicluri, cu sensul de 1000 cicluri pe secundă.

KERMIT - protocol pentru transferul de fișiere folosit în transmisiunile asincrone. Dezvoltat la Columbia University ca mijloc principal de transfer de informații între microcomputere și mainframe-uri, Kermit este binecunoscutul protocol folosit în numeroase software-uri destinate comunicațiilor de-a lungul liniilor telefonice. Informația este transmisă în pachete de lungime variabilă, care sunt în mod normal de până la 96 bytes lungime și fiecare pachet este verificat pentru erori de transmisie. Caracterele de control sunt convertite în caractere ASCII standard (cod zecimal 32 la 126) și astfel pot fi transferate fără riscul de a fi interpretate greșit la destinație.

KHz (Kilo-Hertz) - 1 KHz = 1000 Hz.

KIPS (Knowledge Information Processing) - procesarea cunostintelor.

- L -

LAN (Local Area Network) - 1. Grup de computere și alte dispozitive dispersate pe o suprafață relativ limitată și conectate printr-o linie de comunicație care permite oricărui dispozitiv să interacționeze cu altul din această rețea. LAN-urile de obicei includ microcomputere și resurse comune ca imprimante laser și hard-disk-uri foarte mari. Cele mai multe LAN-uri pot suporta o mare varietate de computere și alte dispozitive. Fiecare dispozitiv trebuie să folosească protocoale potrivite, fizice și data-link pentru acel particular LAN; oricare dintre dispozitivele LAN, care doresc să comunice între ele, trebuie să folosească același protocol de comunicație. Deși LAN-urile singulare sunt limitate geografic (la un departament, o clădire), LAN-uri separate pot fi conectate pentru a forma rețele mai mari. LAN-uri similare sunt conectate prin dispozitive numite bridge, care acționează ca puncte de transfer între rețele; LAN-uri nesimilare sunt legate între ele prin dispozitive gateway, transferă și convertesc datele în concordanță cu protocoalele folosite de rețeaua de destinație. Dispozitivele dintr-un LAN sunt numite noduri, iar nodurile sunt conectate cu cabluri prin care sunt transmise mesaje. Tipuri de cabluri includ fire telefonice, cablu coaxial, fibre optice. Nodurile unui LAN pot fi legate între ele prin oricare din cele trei topologii de bază, cunoscute ca bus (magistrală), ring (inel) și star (stea). Așa cum arată și numele, o rețea bus este mai mult sau mai puțin liniară, o rețea ring formează o buclă, iar una star radiază dintr-un dispozitiv central numit hub. Pentru evitarea coliziunilor potențiale când două sau mai multe noduri încearcă să transmită în același timp, LAN-ul folosește fie contention și detecția de coliziune, fie metoda token passing pentru a reglementa traficul. LAN Manager - o tehnologie LAN dezvoltată de Microsoft Corporation și distribuită de Microsoft, IBM (ca IBM LAN Server) și alții. LAN Manager conectează computere cu sistemul de operare MS-DOS, OS/2 și UNIX și permite operatorilor să folosească în comun fișiere și resurse ale rețelei ca hard disk și imprimante și să ruleze aplicații distribuite folosind o arhitectură client-server. 2. Extensia unor drivere de rețea pentru NetWare.

LASER (Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation) - dispozitiv care utilizează anumite efecte de quantum pentru a

produce o lumină coerentă în gama vizibilă, infrarosu și ultravioletă. Lumina coerentă are o singură frecvență și o singură fază, în contrast cu lumina normală, necoerentă, care, chiar atunci când pare să aibă o singură culoare, constă din multe frecvențe și o combinație de faze întâmplătoare. Lumina necoerentă poate fi asemuită cu o mulțime de oameni care merg la întâmplare pe o stradă, în timp ce lumina coerentă este ca un grup de soldați care înaintează într-o formație omogenă și în cadentă. Lumina laser se propagă mai bine decât lumina necoerentă deoarece are o divergență foarte mică. Efectul laser poate fi obținut în multe materiale diferite - gaz, lichid și solid. Primele lasere utilizau un cristal de rubin; multe lasere moderne comerciale folosesc un amestec de heliu și gaze de neon. Laserele se fabrică într-o mare varietate de puteri de output. De exemplu, laserele de putere mică sunt folosite la comunicațiile prin fibre optice, la imprimantele laser și la măsurarea distanțelor. Laserele de putere mare sunt folosite în chirurgie, foraje, armament.

LCB (Line Control Block) - bloc de control linii.

LCD (Liquid Crystal Display) - tip de display care folosește un compus lichid cu structură polar moleculară care se află introdus între doi electrozi transparenti. La aplicarea unui câmp electric, moleculele se aliniază cu câmpul, formând un aranjament cristalin care polarizează lumina. Un filtru polarizat laminat deasupra electrozilor blochează lumina polarizată și permite trecerea numai a luminii nepolarizate. În acest fel, o rețea de electrozi poate în mod selectiv să "activeze" o celulă sau un pixel cu cristal lichid, făcându-l astfel întunecat. La unele tipuri de display-uri LCD, se pune un ecran electroluminiscent în spatele panoului LCD pentru a-l ilumina. Există tipuri de LCD care pot reproduce și culori.

LCFS (Last Come-First Served) - ultimul venit-primul servit; metodă de a servi cererile prin tratarea acestora în ordinea inversă sosirii lor.

LCK (LoCK) - extensie pentru fișiere de blocare.

LED (Light-Emitting Diode) - diodă emitătoare de lumină. Dispozitiv semiconductor care convertește energia electrică în lumină. Aceste diode funcționează pe principiul electroluminiscentei și sunt foarte

eficiente, producând relativ puțină căldură față de cantitatea de lumină produsă. LED-urile sunt roșii, galbene, verzi etc. Luminile “de activitate” de la disk drive-uri sunt asemenea LED-uri.

LEX (LEXical) - extensie pentru fișierele de lexic utilizate de programul Word.

LF (Line Feed) - caracter de control care indică computerului sau imprimantei să avanseze o linie (rând) sub cea curentă, fără modificarea poziției cursorului sau capului de tipărire. De exemplu, un astfel de caracter singur, primit la sfârșitul rândului: “Iată un exemplu”, va determina mutarea cursorului sau capului de tipărire al imprimantei să se mute cu o linie mai jos, în aceeași poziție din rândul următor. Pentru deplasarea cursorului sau capului imprimantei la începutul rândului următor, este nevoie de un caracter CR. În setul de caractere ASCII, caracterul LF are valoarea zecimală 10 (hexazecimal 0AH). Deoarece caracterul LF este foarte des însoțit de caracterul CR, combinația se numește CR/LF.

LFN (Long File Name) - noțiune care definește posibilitatea ca un sistem de operare să accepte nume mai lungi de fișiere, față de limitele și restricțiile întâlnite în unele sisteme de operare mai “vechi”. Din acest punct de vedere, sistemul Windows 95 oferă asemenea posibilități (lungimea numelor de fișiere până în 255 caractere), deși nu toate implicațiile sunt rezolvate definitiv. Oricum, conceptul începe să fie implementat din ce în ce mai mult în majoritatea dezvoltărilor curente și care vor urma în domeniul sistemelor de operare și al interfețelor acestora.

LHA (LHArc) - extensii pentru fișierele arhivate cu programul LHARC.

LIB (LIBrary) - extensie de fișier care conține colecții de rutine stocate împreună (module, programe, subprograme, texte etc.). Cel mai des întâlnite sunt bibliotecile C și Pascal, dar există și biblioteci în Paradox, dBase etc.

LIFO (Last In, First Out) - metodă de procesare în structurile de tip stivă, stiva fiind o listă liniară la care procesarea se face la începutul listei. Astfel se stabilește ordinea procesării pe principiul “ultimul

venit, primul servit". Datele se procesează într-o ordine relativ inversă față de ordinea lor de intrare.

LNK (LiNK) - extensii ale fișierelor de editare de legături.

LIM (Lotus-Intel-Microsoft) - abreviatie care provine de la initialele celor trei renumite firme Lotus, Intel si Microsoft, care este folosită foarte des pentru a specifica unele standarde definite în comun de cele trei firme pentru unele dispozitive hardware si unele concepte software.

LIM EMS (Lotus-Intel-Microsoft Expanded Memory Specification) - standard pentru memoria expandată, elaborat prin colaborare între firmele Lotus, Intel si Microsoft, care permite programelor să utilizeze mai mult de 640 KB memorie internă sun DOS. LIM versiunea 4.0, elaborată în 1987, acceptă până la 32 MB memorie expandată. Vezi: LIM, EMS.

LIPS (Linear Interferences Per Second) - număr de interferente liniare pe secundă.

LISP (LISt Processing) - limbaj de programare orientat spre listă, dezvoltat între anii 1959-1960 de John McCarthy si folosit mai ales la procesarea listelor de date. LISP a fost o îndepărtare serioasă de la limbajele procedurale (FORTRAN, ALGOL etc.) dezvoltate cam în aceeași perioadă; este un limbaj interpretat, în care fiecare expresie este o listă de apeluri la funcții. LISP continuă să fie foarte folosit în cercetare si cercuri academice, fiind considerat limbaj standard în cercetarea inteligenței artificiale.

LLC (Logical Link-Control) - substrat de tip data-link care se aplică la toate standardele IEEE 802 si se referă la conexiunile stație la stație, generarea de cadre mesaj si de control. Vezi MAC, IEEE.

LLU (Load Library Update) - încărcarea bibliotecii de întreținere.

LOG (LOGistic) - extensii ale fișierelor jurnal la instalările sau pornirile unui program.

LOTUS 1-2-3 - este un pachet soft orientat pe lucrul cu tabele de calcul. Tabela pusă la dispoziția utilizatorului este foarte mare, putând fi împărțită în ferestre orizontale și verticale. Modul grafic oferă posibilitatea de reprezentare a datelor din tabel sub formă de diagrame. Se mai oferă posibilitatea de a colora și de a umple aceste diagrame în funcție de opțiuni. Versiunile mai recente ale acestui pachet de programe oferă și posibilitatea de lucru cu tabele tridimensionale. Mai conține și o componentă adițională care permite utilizarea de instrucțiuni apropiate de limbajul natural, numită HAL (Human Access Language). Poședă și un set foarte bogat de caractere pentru imprimantă.

LP (Linear Programming) - programare liniară.

LPA (Link Pack Area) - zonă de legătură a pachetelor de date.

LPI (Line Per Inch) - număr de linii pe inch.

LPM (Lines Per Minute) - rânduri (linii) pe minut. Este o măsură a vitezei de tipărire la imprimante; numărul de rânduri de litere imprimate într-un minut. Numărul de rânduri pe minut se folosește cu referire la imprimantele de linie, deoarece folosesc aceeași unitate de timp pentru fiecare rând. Alte unități de măsură sunt: numărul de caractere pe secundă (CPS), la imprimantele de caractere ca dot-matrix, și numărul de pagini pe minut (PPM), la imprimantele de pagină, ca imprimanta laser.

LPT (Line PrinTer) - nume logic de dispozitiv pentru imprimanta de linie; nume rezervat de MS-DOS pentru porturile paralele - maxim trei, numite LPT1, LPT2 și LPT3. LPT1, primul port paralel este, de obicei, același cu PRN (nume logic pentru imprimantă), dispozitivul primar de output pentru MS-DOS. Orice imprimantă care tipărește câte un rând, spre deosebire de cele care tipăresc literă cu literă (ca dot-matrix) sau pagina întregă (imprimanta laser). Acestea sunt dispozitive de mare viteză, folosite cu mainframe-uri și minicomputere, mai rar de sistemele cu un singur utilizator. La sistemele cu MS-DOS abrevierea LPT este folosită pentru portul paralel.

LQ (Letter Quality) - model de imprimare utilizat în produsele de tehnoredactare computerizată.

LRC (Longitudinal Redundancy Checking) - verificarea redundanțelor longitudinale.

LSB (Least Significant Bit) - bitul cel mai puțin semnificativ; într-o secvență de unul sau mai multi byte, este cel mai mic bit ca ordin (de obicei cel din extrema dreaptă), dintr-un număr binar.

LSC (Least Significant Character) - caracterul cu ordinul cel mai mic (sau din dreapta), dintr-o serie de caractere.

LSI (Large-Scale Integration) - integrare la scară mare, între 100 și 5000 circuite, încorporate într-un singur cip. Referință la densitatea cu care componentele (tranzistori și alte elemente) sunt împachetate pe un circuit integrat și la finetea conexiunilor dintre ele. Vezi SSI, MSI, SLSI, ULSI, VLSI.

LSP (LiSP) - extensii ale fișierelor sursă create în limbajul de programare LISP. Vezi: LISP.

LST (LiSTing) - extensie utilizată de unele programe pentru a defini fișiere tip listing.

LTR (LeTteR) - literă. Extensie a unor fișiere.

LU-APPC (Logical Unit - Advanced Program to Program Communication) - protocol "oficial" Internet cu o arie largă de răspândire.

- M -

m (mili) - prefix pentru a aprecia a mia parte dintr-o unitate.

M (Mega-) - prefix ce înseamnă 1 milion. În computing, unde se lucrează în sistemul binar (baza 2), M are valoarea de 1.048.576, care este puterea 20 a lui 2.

M7 - procesor al firmei Cyrix, având integrat un coprocesor matematic, o memorie cache de 8 KB (write-back). Lucrează la o tensiune de 3.3 și dispune de funcții de reducere a consumului de energie. După performanțe și caracteristici, este foarte asemănător procesorului I80486, al cărui concurent este.

MAC (Media Access Control) - substrat de tip data-link, care se aplică în standardele IEEE 802 și în mod diferit în altele, având de-a face cu accesul rețelei și detectia coliziunii. Vezi LLC, IEEE.

MAN (Metropolitan Area Network) - o rețea simplă de tip WAN care este întinsă la dimensiunile unui oraș. Sunt rețele publice de viteză mare (peste 100 Mbps) capabile să transmită vocea și datele la o distanță de 40-50 km. Adesea sunt conectate într-o rețea MAN mai multe rețele locale prin intermediul fibrelor optice.

MAPI (Messaging Application Program Interface) - interfață de program, proiectată de Microsoft, care oferă acces la serviciile legate de mesaje pentru cei care dezvoltă programe. MAPI poate transmite mesaje către și de la programe VIM (Vendor Independent Messaging). Vezi: API, VIM.

MASM (Microsoft ASSEMBler) - mediu de dezvoltare de programe în limbaj de asamblare, construit de firma Microsoft.

MASS (Multiple Access Sequential Selection) - selecție succesivă de acces multiplu.

MathCAD (Mathematical CAD) - este un program matematic orientat pe prelucrarea numerică a problemei, reprezentarea grafică, precum și lucrul cu textul. Poate prezenta într-un mod deosebit formulele matematice, având o multitudine de simboluri. Analiza problemei se poate face în cadrul fisierului document, urmând o foarte eficientă reprezentare grafică a funcțiilor. Toate acestea sunt foarte bine executate la imprimantă sau plotter, fapt care îl face avantajos pentru elaborarea lucrărilor științifice. Datorită help-ului încorporat, este un program tipic "user friendly" (prietenos). În versiunile mai noi, care sunt disponibile sub Windows, are încorporat și un procesor simbolic, pentru a realiza și unele calcule simbolice (nu doar numerice, ca în versiunile mai vechi).

MATHEMATICA - produs software matematic al firmei Wolfram Research Inc. care, pe lângă posibilitățile puternice de limbaj, oferă și posibilități de grafică extinse.

MAU (Multistation Acces Unit) - Vezi MSAU.

Mb (Mega-bit) - se mai abreviază și Mbit. Uzual, 1.048.576 biti, câteodată aproximativ ca un milion de biti.

MB (Mega-Byte) - un milion de byte sau 1.048.576 de byte.

MC (MegaCycle) - unitate de măsură reprezentând 1.000.000 de cicluri, cu sensul de un milion de cicluri pe secundă.

MCA (Micro Channel Architecture) - design-ul bus-ului (magistralei de date) la IBM PS/2 (mai puțin modelele 25 și 30). MCA este incompatibil electric și fizic cu bus-ul IBM PC/AT. Spre deosebire de bus-ul IBM PC/AT, acest bus funcționează ca bus de 16 sau 32 biti.

MCB (Micro Channel Bus) - magistrală particulară de extensie de 32 de biti, introdusă de IBM pentru variantele performante ale calculatoarelor PS/2.

MCAR (Machine Check Analysis and Recording) - mașină pentru verificarea analizelor și înregistrărilor.

MCGA (Multi-Color Graphics Array) - adaptor video inclus în IBM PS/2, modelele 25 și 30. Este capabil să emuleze CGA (Color/Graphics Adapter) și asigură două moduri grafice aditionale: primul are 640 pixeli orizontali pe 480 pixeli verticali cu două culori alese dintr-o paletă de 262.144 culori; al doilea are 320 pixeli orizontali pe 200 pixeli verticali cu 256 culori alese dintr-o paletă de 262.144 culori. Vezi MDA, EGA, CGA, PGA, VGA, SVGA, TVGA.

MCH (Machine Check Handling) - mașină de verificare a handlerelor.

MCI (Media Control Interface) - extensie multimedia în Microsoft Windows, care simplifică mult sarcina programării echipamentelor multimedia precum Stop, Play și Record.

MCRR (Machine Check Recording and Recovery) - mașină pentru verificarea înregistrărilor și refacerilor.

MD (Make Directory) - comandă internă DOS care permite crearea unui director. Se mai folosește și sub numele MKDIR.

MDA (Monochrome Display Adapter) - adaptor video monocrom. MDA reproduce o rezoluție de 720 de pixeli pe orizontală și 350 de pixeli pe verticală. Vezi MDA, EGA, CGA, PGA, VGA, MCGA, SVGA, TVGA.

MDPM (Magnetic Data Processing Machine) - mașină de procesare magnetică a datelor.

MEM (MEMory) - comandă DOS care permite vizualizarea modului în care este alocată memoria la un moment dat.

MEMNET (MEMsoft NETwork)- este o rețea concepută de firma Memsoft care poate interconecta până la 16 stații de lucru în jurul unui server de tip PC/AT. Serverul funcționează sub MS-DOS și are nevoie de programul de gestionare al rețelei, Memnet DOS Server.

MFLOPS (Mega-FLOPS) - un milion de operații pe secundă, măsoară pentru viteza de calcul a unui computer. Numărul maxim de operații

pe care un procesor le poate executa într-o secundă în virgulă mobilă. Vezi FLOP, FLOPS.

MFM encoding (Modified Frequency Modulation encoding) - foarte folosită metodă de stocare a datelor pe disc. Codificarea MFM se bazează pe o altă metodă mai veche numită codificare în modulație de frecvență, căreia îi mărește eficiența prin reducerea necesității de a sincroniza informația și prin codificarea fiecărui bit pe baza stării bitului înregistrat anterior. Codificarea MFM stochează mai multe informații decât codificarea în modulație de frecvență și este folosită în multe hard disk-uri.

MFT (Multiprogramming with a Fixed number of Task) - multiprogramare cu un număr fix de sarcini.

MGE (Modular GIS Environment) - grup de produse de editare și conversie grafică a planurilor cadastrale, aplicații de arhivare/gestiune a fondului de artă, precum și un sistem de gestiune a bazelor de date relaționale.

MGS (Media Gateway Server) - echipament FVC compatibil H.320, care conectează grupuri de lucru locale la alte sedii prin ISDN pentru videoconferințe pe WAN. MGS este un pachet integrat hardware și software care transformă un PC într-un Gateway ATM/ISDN cu conexiuni în banda de bază sau primordială.

MHz (Mega-Hertz) - o mie de hertzi. 1 Mhz = 1000 Hz.

MICR (Magnetic Ink Character Recognition) - recunoașterea caracterelor de cerneală magnetică.

MICR (Magnetic Ink Character Reader) - cititor de caractere de cerneală magnetică.

MID (MIDI) - extensii pentru fișiere de instrucțiuni muzicale utilizate sub standardul MIDI. Vezi: MIDI.

MIDI (Musical Instrument Digital Interface) - interfață serială standard ce permite conectarea unui synthesizer, a altor instrumente muzicale la computer. Standardul MIDI se bazează pe hard și parțial pe o descriere a felului în care muzica și sunetul sunt codificate între dispozitivele MIDI. Partea de hard a standardului definește tipurile de canale input/output, numite porturi MIDI și specifică un anumit tip de cablu, cablu MIDI, ce se conectează în porturi. Specificația MIDI definește trei tipuri de porturi: MIDI In, MIDI Out și MIDI Thru (prin). Informațiile schimbate de dispozitivele MIDI sunt într-o formă numită mesaj MIDI, care codifică elemente ca volum, frecvență, într-o formă digitală, cu byte de 8 biți. Standardizarea în MIDI de către marii producători de synthesizere este parțial "vinovată" de marele succes al computerelor în domeniul muzical.

MIP (Machine Instruction Processor) - procesarea instrucțiunilor mașină.

MIPS (Million Interferences Per Second) - numărul maxim de instrucțiuni pe care un procesor le poate executa într-o secundă. Vezi MFLOPS, FLOPS, CPU.

MIS (Management Information System) - sistem informatic de conducere. Sistem de calcul, bazat pe un calculator mainframe, minicalculator sau rețea de calculatoare personale, proiectat pentru evidența personalului cu informații actualizate despre activitatea unei organizații.

MIT (Massachusetts Institute of Tehnology) - Institutul de Tehnologie din Massachusetts.

MKDIR (MaKe DIRectory) - Vezi: MD.

MMU (Memory Management Unit) - hardul care suportă maparea adreselor memoriei virtuale în adrese de memorie fizică. În unele sisteme ca cel bazat pe 68020, MMU este separat de CPU. În cele mai multe microcomputere moderne, MMU face parte integrantă din cip-ul CPU. În unele sisteme, MMU asigură interfața dintre microprocesor și memorie.

MNP (Microcom Networking Protocol) - protocol de interconectare, care cuprinde standarde pentru corectia erorilor si compresia datelor. Totodată, desemnează diferite metode de transmisie a datelor folosite de unele modemi.

MODEM (MOdulator/DEModulator) - dispozitiv care permite transmiterea de către computer a informatiilor pe liniile telefonice standard. Datorită faptului că un computer este un dispozitiv digital (lucrează cu semnale electrice discrete reprezentând 1 binar si 0 binar), iar o linie telefonică este analogă, modemul este necesar pentru conversia din digital în analog si invers. La transmitere, modemul modulează semnalele digitale ale computerului într-o frecvență purtătoare continuă pe linia telefonică. La receptie, modemul extrage informatia din purtătoare (demodulează) si transferă semnalele în formă digitală la computer. Modemurile ce operează pe liniile telefonice standard transmit la viteze de la 300 baud la 9600 baud. Cele care operează pe linii speciale, închiriate, pot opera corect la viteze de 19200 bauds. Modemurile sofisticate, pe lângă transmitere si receptie, pot initia apeluri automat, pot răspunde si reapela. Fără software de comunicatii, însă, modemul nu poate executa nimic util.

MODI (MODified DIstribution) - distributie modificată.

MODULA - limbaj de programare de nivel înalt dezvoltat din Pascal. Componenta de bază a acestui limbaj de programare o reprezintă unitatea de program independentă (modul de program) care permite programarea proceselor paralele.

MOL (Machine Oriented Language) - limbaj orientat pe masină.

MOS (Metal-Oxide Semiconductor) - dispozitiv semiconductor al cărui design se bazează pe calitățile izolatoare ale unor oxizi de metal, ca oxidul de aluminiu sau dioxidul de siliciu. Acest design MOS este foarte utilizat atât în componentele discrete, cât si în circuitele integrate. Circuitele integrate MOS au avantajul unei mari densități de componente, viteză mare si putere mică de consum. Aceste dispozitive sunt sensibile si se pot strica usor la electricitate statică si, de aceea, înainte de a fi introduse în soclurile lor, ele

trebuie tinute cu contactele lor într-un burete conductor pentru prevenirea acumulării de sarcină electrostatică.

MOSFET (Metal-Oxide Semiconductor Field-Effect Transistor) - un tip comun de tranzistor cu efect de câmp, care folosește un strat de oxid de metal pentru a izola poarta de canalul de curent. MOSFET-ul are o impedanță de intrare extrem de ridicată și aproape că nu are nevoie de putere. Este folosit în multe aplicații audio, inclusiv în circuite amplificatoare de foarte mare câștig. Ca toate dispozitivele MOS, este foarte sensibil la sarcini electrostatice.

MPC (Multimedia PC) - este o marcă a Consiliului Multimedia PC Marketing constituit din principalii producători ai sistemelor și perifericelor compatibile IBM. Ideea standardelor MPC este de a fixa minimul nivelului de performanță pentru toate componentele unui sistem multimedia. Produsele care poartă eticheta "MPC level 1" se conformează standardelor originale publicate în 1990. Cele care sunt etichetate "MPC level 2" se supun standardelor introduse în luna mai 1993.

MPEG (Motion Picture Experts Group) - algoritm de compresie pentru imagini animate și pentru banda sonoră care le acompaniază. Este utilizat, în particular, în animația video. Pentru implementarea acestui algoritm se utilizează fie un software specific, fie o placă de extensie MPEG care dă rezultate mai bune. Factorul de compresie poate fi de 100 pentru imagini și de 8 pentru sunet.

MPG (MPeG) - extensii de fișiere comprimate sub standardul MPEG. Vezi: MPEG.

MQ (Multiple-Quotient) - registru.

MRU (Maximum Receivable Units) - numărul maxim de unități de recepție. Pereche cu MTU.

MS (MicroSoft) - renumită firmă americană de soft, creatoare a sistemelor de operare MS-DOS, Windows, a cunoscutului editor de texte Word etc. Palmaresul firmei este impresionant, încasările de

asemenea, acestea atingând recorduri fantastice mai ales prin distribuirea produselor Windows.

MS-DOS (MicroSoft-Disk Operating System) - sistemul de operare DOS al firmei Microsoft; supraveghează operațiuni ca input și output de disc, suport video, controlul tastaturii și multe funcții interne legate de executarea programului și întreținerea fișierelor. MS-DOS este un sistem de operare de sarcină unică și operator unic cu interfață command-line.

MS-Windows (MicroSoft-Windows) - vezi WINDOWS.

MSAU (MultiStation Access Unit) - concentrator de legături utilizat în rețele token ring, care grupează în formă de stea până la cel mult opt stații de lucru. Un MSAU este conectat la inelul principal.

MSB (Most Significant Bit) - într-o secvență de unul sau mai mulți bytes, bitul cu cel mai mare ordin dintr-un număr binar, neincluzând bitul de semn.

MSC (Most Significant Character) - caracterul cu ordinul cel mai mare sau cel mai din stânga, într-o serie.

MSD (MicroSoft Diagnostic) - program care permite examinarea și diagnosticarea memoriei sistemului și a hardware-ului. Apartine firmei Microsoft și a apărut odată cu versiunea 3.1 a sistemului Windows. Poate fi executat și direct sub sistemul de operare MS-DOS.

MSD (Most Significant Digit) - Vezi: MSB.

MSG (MeSsaGe) - extensie de fișiere sau biblioteci de mesaje utilizate de unele programe pentru internaționalizarea produselor software.

MSI (Medium-Scale Integration) - integrare la scară medie, între 10 și 100 circuite, încorporate într-un singur cip. Referință la densitatea cu care componentele (tranzistori și alte elemente) sunt împachetate pe

un circuit integrat si la finetea conexiunilor dintre ele. Vezi SSI, LSI, SLSI, ULSI, VLSI.

MSN (MicroSoft Network) - ofertă a firmei Microsoft pentru servicii on-line, apelabile din produsul Windows 95. Printr-un modem se oferă astfel un serviciu telematic, adică conectarea calculatorului la o linie telefonică si punerea în legătură cu rețeaua MSN sau Internet.

MSS (Maximum Segment Size) - prag care indică rețelei Internet cât de mare este pachetul de date pe care îl poate transporta la un moment dat.

MSS (Management Support Systems) - sisteme suport de conducere.

MT (Machine Translation) - mașină de traducere.

MTBF (Mean Time Between Failures) - interval mediu de timp, exprimat în zeci sau sute de mii de ore, care va trece până ce o anumă piesă de hard se va defecta si va avea nevoie de service.

MTTF (Mean Time To Failure) - timpul mediu de esec.

MTTR (Mean Time To Repair) - timpul mediu de reparare (refacere).

MTU (Maximum Transmission Units) - numărul maxim de unități de transmisie. Pereche cu MRU.

MTU (Magnetic Tape Unit) - unitatea de periferic magnetic.

MUD (MultiUser Dungeons and Dragons) - joc pe calculator foarte cunoscut, realizat si pentru a fi utilizat în rețea. Joc de aventuri pasionante, cu scenarii de luptă, violentă si fantezie.

MUX (MULTipleXor) - prescurtare pentru diferite forme ale cuvântului multiplex.

MVT (Multiprogramming with a Variable number of Tasks) - multiprogramarea cu un număr variabil de sarcini.

MW (Microsoft Windows) - sistemul de operare Windows aparținând renumitei firme Microsoft. Vezi: Windows.

MW NT (Microsoft Windows NT) - versiune pe 32 de biti a interfeței grafice Microsoft Windows, care oferă complet lucrul în modul multitasking pe calculatoarele personale bazate pe microprocesoare Intel și pentru stațiile de lucru tehnice. Versiunea NT nu mai utilizează sistemul de operare DOS și oferă un acces mai bun la memoria sistemului. Rulează exclusiv în modul protejat, permițând utilizarea până la 4 GB memorie RAM fără a recurge la trucuri. Oferă, de asemenea, toleranță la erori, tratarea fișierelor, acces la rețea și siguranță. Interfața cu utilizatorul este asemănătoare cu cea cunoscută din Windows 3.1. Solicită un spațiu de memorie disc de 70 MB și 16 MB memorie RAM disponibilă, ceea ce-l face încă inaccesibil majorității utilizatorilor de produse similare.

- N -

n (nano-) - prefix reprezentând valoarea 1/1.000.000.000.

NACK (Negative ACKnowledge - character) - Vezi: NAK.

NAK (Negative AcKnowledgement) - un cod de control, caracter ASCII 21 (hexazecimal 15H), transmis unei statii expeditoare sau computer de unitatea receptoare ca semnal că informatia trimisă a sosit la destinatie incorect. Abilitatea de a transmite si primi asemenea semnale apartine softului; operatorii unui asemenea soft nu sunt implicati în această operatiune.

NAND (Not-AND - operator) - operator logic Not-And.

NAPLPS (North American Presentation Level Protocol Standard) - standard de protocol de prezentare a nivelelor din America de Nord.

NAU (Network Addressable Units) - unități de rețea adresabile; orice proces de aplicatie care utilizează o rețea trebuie să se conecteze la o NAU, după care aceasta poate adresa alte unități sau poate fi adresată de acestea. Orice nod al unei rețele (terminale, controloare de terminale, frontale sau calculatoare gazdă) contine una sau mai multe NAU.

NC (Network Control - protocol) - Vezi: NCP.

NC (Networking Computers) - prototip nou de calculator, promovat de firme ca Oracle, IBM, Silicon Graphics etc., care vor înlocui actualele PC-uri, de exemplu, cu statii Internet ieftine (circa 500 dolari) amplasate chiar si pe stradă. Ideea este de a oferi utilizatorilor ceva cu care acestia să rezolve exact aceleasi probleme, dar mult mai simplu. Totodată, cheltuielile de întreținere a unor PC-uri se consideră a fi însemnate, ca si cele de administratie. De aceea, se consideră că aceste "statii Internet" ar fi solutia ideală pentru viitor.

NC (Norton Commander) - este un program al firmei Symantec conceput ca replică la utilitarul PCTools. Oferă multe posibilități de a baleia întreg discul și de a executa comenzi DOS. De asemenea, conține și un editor de text destul de evoluat.

NCA (No Circuit Available) - nu există circuit disponibil (în telefonie).

NCP (Network Control Protocol) - protocol de control al rețelei.

NCR paper (No Carbon Required paper) - un tip special de hârtie folosit la formularele multicopie. Hârtia NCR este impregnată cu o substanță chimică ce înnegrește hârtia la aplicarea presiunii; când o imprimantă (sau creion) scrie pe prima pagină a unui set de asemenea pagini, scrisul apare pe toate paginile setului. Dar acest lucru este posibil numai la imprimantele de impact.

NDD (Norton Disk Doctor) - 1. Celebru program al firmei Norton, care permite tratarea problemelor legate de hard-disk-uri și diskette. Este întâlnit, de regulă, în setul de programe numit Norton Utilities (NU), alături de altele cu funcții distincte. 2. Extensia fișierelor create de programul NDD. Vezi: NU.

NDR (NonDestructive Reading) - operație de citire care nu distruge datele citite, pentru că tehnologia de stocare este capabilă să rețină datele sau datorită faptului că operația de citire este însoțită de o operație de reîmprospătare.

NDRO (NonDestructive ReadOut) - vezi NDR.

NET (NETwork) - extensii ale fișierelor de configurare a rețelelor, întâlnite în Paradox dar și în alte produse software.

NETBIOS (NETwork Basic Input/Output System) - program care se găsește în sistemul de operare DOS pentru a stabili metodele standarde de conectare a calculatoarelor IBM PC la rețelele locale.

NETNORTH - Rețea canadiană de mare suprafață, integrată complet în rețeaua BITNET. Vezi BITNET.

NEXTSTEP (NEXT STEP) - sistem de operare provenit de la firma NEXT, destinat calculatoarelor acestei firme. Din punct de vedere al utilizatorului, NextStep este un derivat UNIX, însă la baza lui stă sistemul de operare al lui Macintosh. Este complet orientat pe obiect și este utilizat exclusiv în mod grafic. Pentru programarea grafică, NextStep utilizează un standard propriu. Opțional, se poate emula DOS și Windows. Noile versiuni contin și instrumente pentru dezvoltarea aplicațiilor individuale.

NEW (NEWS) - extensii de fișiere de tip WHATS, care contin noutățile unui produs.

NF (Normal Form) - în bazele de date relationale, o abordare a structurării informației. Formele normale evită repetițiile și inconsistența, promovând eficiența în stocarea, menținerea și actualizarea informațiilor. Câteva tipuri de forme normale sunt acceptate, fiecare fiind o îmbunătățire a celei anterioare. Dintre acestea, trei forme sunt mai folosite: “prima formă normală” (1NF), “a doua formă normală” (2NF) și “a treia formă normală” (3NF). Prima formă normală, cea mai puțin structurată, conține grupe de înregistrări (ca o listă de angajați) în care fiecare câmp (coloană) conține o unică și nerepetabilă informație. A doua și a treia formă o împart pe prima, separând-o în diferite tabele prin definirea succesivă a relațiilor mai intime dintre câmpuri. A doua formă normală nu include câmpuri care sunt subseturi ale altor câmpuri în afara câmpului cheie; de exemplu, o a doua formă bazată pe numele angajatului nu va include și funcția și salariul dacă salariul este dependent de gradul funcției. A treia formă normală nu include câmpuri care contin informații ce nu sunt legate de câmpul cheie; de exemplu, o normală bazată pe numele angajatului nu va include numele proiectului, numărul membrilor echipei și numele conducătorului de proiect decât în cazul în care membrii echipei și conducătorul ei au de executat numai un proiect. Normalizarea continuă cu “a patra formă normală” (4NF) și cu “a cincea formă normală” (5NF).

NG (Norton Guides) - utilitar cu rol informațional care se poate instala și rezident, putându-se astfel apela printr-o combinație de taste. Prezentarea este foarte prietenoasă, se lucrează cu meniuri cu ferestre multiple, care oferă posibilitatea de a alege orice opțiune din

meniul printr-o simplă tastare, se permite întoarcerea la opțiunea precedentă, căutarea unei opțiuni, precum și alte opțiuni. În acest caz alegerea unei opțiuni înseamnă afișarea unei informații despre subiectul cerut.

NII (National Information Infrastructure) - proiect de rețea de mare viteză, cu lățime de bandă foarte largă prin care se poate transmite vocea, datele și serviciile video în SUA. La realizarea rețelei participă firme particulare, societăți de televiziune prin cablu și firme telefonice, cu o mică finanțare din partea guvernului.

NIP (Nucleus Initialization Program) - program de inițializare a nucleelor.

NIST (National Institute for Standards and Technology) - Institutul National pentru Standarde și Tehnologie din SUA, implicat în proiecte ale guvernului american care vizează dezvoltarea unui set de standarde pentru criptografia din domeniul public.

NL (NewLine) - caracter de control care provoacă mutarea cursorului pe display sau a mecanismului de tipărire a imprimantei la începutul unui nou rând (linie). Este funcțional echivalent cu combinația de caractere CR/LF.

NLQ (Near-Letter-Quality) - mod de tipărire la imprimante matriceale (dot-matrix) care produce caractere mai clare, mai închise la culoare decât la tiparul obișnuit - mod draft. Tiparul în acest mod, deși cu contrast mai bun decât cel obișnuit, nu este atât de lizibil ca un output total format, cum ar fi cel de la o imprimantă de tip margaretă (daisy-wheel printer).

NMC (Network Management Centre) - centru de conducere a rețelelor.

NMI (NonMaskable Interrupt) - interrupt (cerere de service, întrerupere) de hardware numit nemascabil, deoarece are prioritate și ocolește alte semnale interrupt generate de soft și tastatură sau de alte dispozitive. Un interrupt nemascabil se trimite microprocesorului

numai în ocazii excepționale, ca erori severe de memorie sau probleme serioase de alimentare.

NMOS (N-channel Metal - Oxide Semiconductor) - proces de fabricație a semiconductorilor în care canalul conductor este fabricat din material semiconductor de tip N. NMOS se bazează pe mișcarea electronilor și nu pe cea a golurilor ("lipsă" de electroni creată pentru ca electronii să se poată muta de la atom la atom) și este mult mai rapid decât PMOS. NMOS este mai dificil și mai scump de fabricat decât PMOS, dar mai utilizat în microprocesoare și hardware de memorie datorită vitezei mai mari.

NNTP (Network News Transfer Protocol) - set de reguli de circulație a stiriilor dintr-un loc în altul.

NO-OP (NO-OPERating instruction) - instrucțiune care nu are ca rezultat nimic altceva decât că microprocesorul consumă unul sau două cicluri de ceas intern. NO-OP-urile sunt utile în unele situații, cum ar fi: invalidarea unui apel la o subrutină (prin înlocuirea apelului la subrutină cu un NO-OP) sau fortarea instrucțiunilor subsecvente la anumite granițe de memorie.

NOP (No-OPERating instruction) - vezi NO-OP.

NOS (Netware Operating System) - sistemul de operare Netware; sistem de operare pentru rețelele de calculatoare, dezvoltat de firma Novell.

NOS (Network Operating System) - sistem de operare în rețea.

NOW (Network Of Workstations) - model nou de calcul propus pentru posibilitatea concentrării resurselor necesare unui program, conducând la executia programelor de 5-10 ori mai rapidă decât atunci când s-ar folosi discurile (ele folosesc spațiul agregat de memorie DRAM ca un cache urias pentru discuri). Proiecte de acest gen sunt abordate de un colectiv de la Universitatea Berkeley, condus de prof. David Patterson. Ideea de bază constă în folosirea a cât mai multor tehnologii de vârf disponibile.

NP (Non-Print - code) - cod care semnifică blocarea utilizării printării (scrierii la imprimantă).

NPN - tip de tranzistor în care baza de tip P este așezată între emitter și colectorul de tip N. Într-un tranzistor de tip NPN, electronii reprezintă majoritatea purtătorilor de sarcină și ei culeg de la emitter la colector.

NRZ (NonReturn to Zero) - în transmisia de date, o metodă de codificare a datelor în care semnalul reprezentând cifre binare alternează în tensiuni pozitive și negative când există o schimbare de la 1 la 0 și invers. Cu alte cuvinte, semnalul nu se întoarce la nivelul zero sau neutru, după fiecare cifră, folosind o sincronizare diferită la transmisia unei serii de 1 sau 0. La înregistrarea de date pe o suprafață magnetică, NRZ se referă la o metodă similară, în care o stare magnetică reprezintă un 0 și starea opusă, un 1; ca în comunicatii, neexistând o stare "neutră" folosită ca o condiție de referință oarecare.

ns (nanosecond) - o miliardime de secundă, unitate de măsură folosită pentru reprezentarea vitezei de calcul, în special viteza cu care semnalele electrice circulă prin circuitele din computer.

NSA (National Security Agency) - Agenția Națională de Securitate din SUA, implicată în proiecte ale guvernului american care vizează dezvoltarea unui set de standarde pentru criptografia din domeniul public.

NSFNet (National Science Foundation Network) - rețea de mare suprafață, dezvoltată de NFS și care preia funcțiile civile ale rețelei ARPANET aparținând Departamentului de Apărare al SUA.

NTSC (National Television Standards Committee) - comitet care emite standarde de radio și televiziune în SUA; sponsor al standardului NTSC pentru codul de culoare, compatibil cu semnalul alb-negru și primul sistem folosit pentru culoare în SUA.

NU (Norton Utilities) - utilitare Norton; este un utilitar care permite exploatarea sau modificarea conținutului mediilor magnetice. Prin meniurile pe care le posedă, se face foarte ușor de utilizat.

NUI (Network User Identifier)- identificarea utilizatorilor din rețea.

NUL (NULL) - caracter de control (nul) din codificarea ASCII cu valoarea zecimală 0 (în hexazecimal 00H).

NVR (Non Volatile RAM) - RAM nevolatil; este un spațiu de memorie alimentat la o baterie, în care informațiile rămân memorate și după decuplarea calculatorului de la rețea. În acest spațiu, se memorează atât date despre configurația calculatorului, cât și alte informații utile.

NVT (Network Virtual Terminal) - principiu care stă la baza protocolului TELNET care permite conectarea la un calculator gazdă aflat la distanță. NVT determină ca un sfârșit de linie să fie interpretat la fel de către toate calculatoarele conectate la Internet.

- O -

O (Output) - ieșire. Operație de afișare sau tipărire a rezultatelor unor prelucrări. Vezi: I/O.

O&M (Organization and Methods)- metode și organizare.

OBERON - limbaj de programare dezvoltat de profesorul Niklaus Wirth, creatorul limbajelor de programare Pascal și Modula-2. Oberon este în același timp un sistem de operare și un limbaj de programare. Prezintă o nealță ce se poate folosi pentru dezvoltarea performanțelor sistemului de operare. Fiecare funcție definită este pusă la dispoziția întregului sistem ca și cum ar fi făcut mereu parte din Oberon. La fel, poate fi capabil de multitasking, dar nu și de multireading.

OBERON-2 - limbaj de programare realizat de o echipă din Zürich în mai 1992. Oberon-2 are doar 34 de cuvinte rezervate și 30 de identificatori predefiniți. Singura unitate de compilare în Oberon-2 se cheamă modul. Ca unele construcții elementare, are o procedură care poate fi de două feluri: proceduri propriu-zise și proceduri de tip funcție. Cu toate că este proiectat pentru a permite proiectarea orientată pe obiecte, terminologia specifică a fost evitată, astfel că nu apar termeni ca: mostenire, clasă, obiecte etc.

OBJ (OBJect)- extensia unor fișiere cunoscute sub numele de module obiect și care conțin, de regulă, rezultatul compilării unor programe sursă.

OCR (Optical Character Recognition) - recunoașterea optică a caracterelor. Procesul de examinare a caracterelor tipărite pe hârtie și determinarea formelor lor prin detectia zonelor de negru și alb (închis și deschis). Odată ce scannerul sau cititorul a determinat formele, metodele de recunoaștere sunt folosite pentru a traduce aceste forme în text de computer. Câteodată se folosesc cititoare speciale, dar de cele mai multe ori sunt folosite scannere standard și softuri asociate specializate.

ODBC (Open DataBase Conectivity) - standard de conectivitate între baze de date distincte.

OECE (Oracle East Central Europe) - Centru Oracle pentru Europa Centrală și de Est, deschis la Viena.

OEM (Original Equipment Manufacturer) - producător de echipamente originale. Se referă la firma direct producătoare și nu la cele care vând aceste echipamente cu un oarecare adaos comercial.

OLAP (On Line Analytical Processing) - procesarea analitică on-line. Aplicație bazată pe analiză multi-dimensională (raporturi multidimensionale, comparații, clasificări și profiluri statistice, agregări libere, evaluări etc).

OLE (Object Linking and Embedding) - legarea și înglobarea obiectelor. Modalitate de integrare a documentelor provenind din una sau mai multe surse într-un fișier al unui alt program. Principiul mai vechi DDE nu permitea acest lucru decât printr-o relansare a aplicației care a generat datele. Prin OLE toate documentele se regăsesc incluse în fișierul constituit, făcând astfel posibilă modificarea documentelor din fișier fără a lansa aplicațiile care le-au generat. OLE poate fi întâlnit în produse sub windows ca: CorelDraw, Corel Photo-Paint, Word etc. Vezi: DDE.

OLRT (On-Line Real Time - operation) - operațiune on-line în timp real.

OLTP (On Line Transaction Processing) - procesarea tranzacțiilor on-line. Aplicații intens tranzacționale, bazate în principal pe actualizarea datelor direct în bazele de date definite.

OMNINET - este o rețea creată în 1981 de societatea Corvus. Această rețea are o topologie de tip magistrală, permițând cuplarea a 64 de stații de lucru.

OMG (Object Manager Group) - școală care numără printre fondatori firme renumite ca Sun, Hewlett Packard cu rolul de definire a

specificatiilor privind tehnologia client/server. Una dintre aceste specificații deja definite de OMG este cunoscută sub numele de CORBA. Vezi: CORBA.

OO (Object-Oriented) - adjectiv aplicat oricărui sistem sau limbaj care suportă utilizarea obiectelor. OO graphics - grafică orientată obiect. Numită și grafică structurată. Grafică bazată pe utilizarea "elementelor de construcție" (grafică primitivă) ca: linii, cercuri, curbe, dreptunghiuri. Această grafică folosită în aplicații ca: desen, ilustrații, CAD, descrie o imagine matematică ca un set de instrucțiuni pentru crearea obiectelor în imagine. Această abordare este în contrast cu grafica bit map, altă metodă larg folosită, în care grupe de puncte sunt aranjate în anumite forme. Grafica orientată obiect permite operatorului să manipuleze obiectele ca unități întregi - de exemplu, pentru schimbarea dimensiunii unei linii - în timp ce grafica bit map cere repectarea fiecărui punct din linie în parte. Deoarece obiectele sunt descrise matematic, ele pot fi stratificate, rotite și mărite relativ ușor. OO interface - un tip de interfață utilizator în care elementele sistemului sunt reprezentate de unități vizibile pe ecran ca icoane (reprezentări pictoriale), care sunt folosite pentru manipularea elementelor sistemului. Interfețele de afișare orientate obiect nu implică în mod necesar programarea orientată obiect.

OODBMS (Object-Oriented DataBase Management System) - sistem de gestiune a bazelor de date orientate obiect. Conceptul are la bază unificarea într-un singur ansamblu coerent a trei tehnici: cea a bazelor de date actuale, cu realizările lor în materie de metode de chestionare; cea a limbajelor de programare orientate pe obiecte; cea a interfețelor om-mășină orientate pe obiecte. Aceste trei tehnici erau considerate până acum divergente. OODBMS încearcă să le integreze pe toate acestea, aducând facilități importante precum conceptul de "mostenire" a proprietăților unei clase la subclase de obiecte, includerea documentelor sau schemelor printre informațiile obișnuite din baza de date etc.

OOP (Object-Oriented Programming) - programare orientată obiect. Paradigmă de programare în care un program este privit ca o colecție de obiecte discrete ce sunt de sine stătătoare, colecții de structuri de date și rutine care interacționează cu alte obiecte. O clasă definește structura de date și rutinele unui obiect; un obiect

este o instanță a clasei ce poate fi folosită ca o variabilă în program. În unele limbaje orientate obiect, obiectele răspund la mesaje, ceea ce constituie mijlocul principal de comunicare. Alte limbaje orientate obiect folosesc procedurile de apel tradiționale.

OOPL (Object-Oriented Programming Language) - limbaj de programare orientat obiect. Limbaj neprocedural bazat pe elemente de program concepute ca obiecte ce își pot transmite mesaje unul altuia. Programarea OO asigură o independență aproape totală a modulelor obiecte, făcând posibilă folosirea acestora și în alte programe.

OOPS (Object-Oriented Programming System) - sistem de programare orientat obiect. Vezi: OOPL.

OPT (OPTions) - extensii ale unor fișiere care conțin opțiuni ale unui produs.

OR (Operational Research) - cercetare operațională; disciplină de sine stătătoare care definește metodele de analiză a acțiunilor (operațiilor) îndreptate spre un anumit scop și estimează obiectiv (de regulă, cantitativ sau valoric) deciziile comparate. Obiectul cercetării operaționale îl constituie sistemele, adică ansamblurile de elemente interdependente destinate atingerii unui scop.

ORACLE (OpeRational Analog Computing and Logistic Equipment) - renumită firmă de echipamente de calcul și software, producătoarea celebrului sistem de gestiune a bazelor de date relaționale Oracle.

ORB (Object Request Broker) - produs care joacă rolul unei interfețe inteligente și care asigură comunicarea între obiecte, permițând prelucrarea distribuită în cadrul arhitecturii client/server. Este o etapă de dezvoltare a arhitecturii client/server, după cea a sistemelor relaționale.

OROM (Optical Read-Only Memory) - memorie de tip ROM cu citire optică.

OS (Operating System) - sistem de operare. Numit câteodată și executiv, este softul responsabil pentru controlarea și folosirea resurselor de hard ca memoria, unitatea centrală de procesare (timpul ei), spațiul de pe disc și dispozitivele periferice. OS este fundația pe care sunt construite aplicații ca procesoare de text și programe de spreadsheet (tabulare). Vezi DOS, OS/2, UNIX etc.

OS/2 (Operating System / 2) - un sistem de operare în mod protejat, cu memorie virtuală, multisarcină pentru computerele personale bazate pe microprocesoarele Intel80286, 80386, 80486. OS/2 poate rula aplicații MS-DOS într-o sesiune specială numită casetă de compatibilitate și poate citi discuri MS-DOS. Include câteva subsisteme importante ca: Presentation Manager, care asigură interfața cu operatorul, un manager de LAN, care asigură facilități de rețea. OS/2 a fost dezvoltat de o colaborare Microsoft și IBM.

OSD (On Screen Display) - metodă de reglare a monitoarelor care afișează pe ecran meniuri și parametri. Acest sistem nu îmbunătățește calitatea afișării, dar asigură un confort suplimentar.

OSI (Open System Interconnection) - model de referință dezvoltat de Organizația Internațională de Standardizare (OSI) în colaborare cu IEEE pentru standarde de rețele locale care se ocupă cu asigurarea de servicii de rețea. Termenul OSI este sinonim cu ISO/OSI. Vezi: IEEE, ISO/OSI.

OVL (OverLay) - extensia unor fișiere de segmentare a programelor (Overlay file).

OWF (Optimum Working Frequency) - frecvență optimă de trafic.

- P -

p (pico) - prefix pentru unități de măsură semnificând 1/1.000.000.000.000.

PACE (Priority Ecess Control Enabled) - tehnologie simplă și ușor de implementat, oferită de firma 3Com pentru aplicații multimedia în rețea pe rețelele Ethernet existente. Tehnologia este sprijinită și de alte firme renumite precum: Apple, Dell, Novell, Oracle, Silicon Graphics etc.

PAD (Packet Assembly and Disassembly) - tehnică prin care, computerul care primește un mesaj, poate reasambla mesajul original. Face parte din tehnicile de livrare a mesajelor, în care unități mici de informație (pachete) sunt trimise de la stație în rețea de-a lungul celei mai bune rute disponibile la momentul curent între sursă și destinație.

PAK (PAcKet) - extensia unor fișiere comprimate NoGate pentru produsele Borland.

PAL (PALette) - extensia unor fișiere care definesc palete de culori în anumite produse software de grafică.

PAL (Paradox Application Language) - limbaj de programare utilizat de sistemul de gestiune a bazelor de date relaționale Paradox. Este un limbaj puternic, ce permite dezvoltări complexe de aplicații de gestiune, simplu și nesofisticat, accesibil multor utilizatori.

PAL (Phase Alternating Line) - standard de televiziune apărut în 1961, pentru rețeaua de televiziune din Europa de Vest, incluzând Marea Britanie (exceptie Franța care a adoptat sistemul SECAM). Imaginea are 625 de linii rezoluție cu 25 de cadre pe secundă, obținându-se o calitate bună a imaginii. În prezent și țara noastră a adoptat sistemul PAL de televiziune. Vezi: SECAM, NTSC.

PAL (Programmed Application Library) - bibliotecă pentru programarea aplicațiilor.

PAL (**P**hase **A**lternative by **L**ine) - fază alternativă de linie.

PAM (**P**artitioned **A**ccess **M**ethod) - metodă de acces partitionat (partajat).

PAM (**P**ulse **A**mplitude **M**odulation) - metodă de codificare a informațiilor într-un semnal prin schimbarea amplitudinii impulsurilor. Semnalul nemodulat constă într-un tren de impulsuri de frecvență și amplitudine constantă. În timpul modulării, amplitudinea impulsului se schimbă pentru a reflecta informația codificată în el.

PAR (**P**rogram **A**nalysis and **R**eview) - program de analiză și revizuire.

PAS (**PAS**cal) - extensia fișierelor sursă scrise în limbajul de programare Pascal. Vezi: PASCAL.

PASCAL - limbaj procedural concis, proiectat de Niklaus Wirth în perioada 1967-1971. Pascal, limbaj structurat, compilat, construit pe baza limbajului ALGOL, simplifică sintaxa adăugând tipuri de date și structuri ca subzone, tipuri enumerate de date, fișiere, înregistrări și seturi. Acceptarea și utilizarea lui Pascal s-a mărit considerabil o dată cu introducerea în 1984, de către Borland International, a mediului Turbo Pascal, un compilator ieftin, de mare viteză, utilizat în MS-DOS, care s-a vândut în peste un milion de copii în diverse versiuni. Chiar așa, Pascal pare să piardă teren în favoarea lui C ca limbaj standard de dezvoltare la microcomputere.

PAX (**P**rivate **A**utomated **eX**change) - centrală telefonică automată particulară / de institutie.

PBE (**P**rivate **B**ranch **E**xchange) - centrală telefonică satelit / secundară de abonat.

PC (**P**ath **C**ontrol) - specifică controlul căilor într-un protocol.

PC (**P**ersonal **C**omputer) - calculator personal. În funcție de context, PC se referă deseori la familia de computere IBM. De exemplu, PC

compatibil se referă la un computer ce poate rula aceleași programe ca un computer IBM PC. Computer destinat a fi utilizat de o singură persoană o dată. Acesta nu are nevoie să împartă procesarea, discul și resursele de tipar, ale altui computer (deși o poate face la opțiunea operatorului).

PC-DOS (Personal Computer-Disk Operating System) - versiunea MS-DOS produsă de IBM. MS-DOS și PC-DOS sunt virtual identice, deși numele unor fișiere și programe utilitare diferă uneori între cele două versiuni.

PCB (Printer Circuit Board) - placa cu circuitul imprimantei (de printare).

PCI (Program Control Interruption) - program de control al întreruperilor.

PCI (Peripheral Component Interconnect) - interconectarea componentelor periferice; specificație proprie firmei Intel pentru magistrala locală (local-bus). Permite transferul rapid între diferite periferice conectate la o astfel de magistrală, sau între procesor și periferice. Magistrala PCI și unitatea centrală sunt decuplate astfel încât toate plăcile de extensie PCI pot lucra în funcție de necesități ca magistrală "master" sau ca magistrală "slave". Aceasta înseamnă că plăcile de extensie montate în magistrala PCI pot lucra între ele fără ca unitatea centrală să fie afectată. Magistrala PCI este o magistrală multiplexată, adică circuitele magistralei sunt pe 32 biți, putând servi atât ca magistrală pentru adrese, cât și pentru date. Frecvența de tact este de 33 Mhz, iar transferul de 66 MB/s.

PCL (Printer Control Language) - limbaj de control pentru imprimantele din familiile LaserJet, DeskJet și RuggedWriter, produse de Hewlett-Packard. Din cauza dominației LaserJet-urilor pe piață, PCL a devenit un standard de facto. Este mai rapid decât standardul concurent PostScript.

PCM (Pulse Code Modulation) - metodă de codificare a informației într-un semnal prin schimbarea amplitudinii impulsurilor. Spre deosebire însă de PAM, la care amplitudinea poate varia continuu, la

PCM amplitudinea impulsurilor este limitată la câteva valori predefinite. Deoarece semnalul este discret sau digital, în loc de analog, PCM este mult mai puțin afectat de zgomote decât PAM.

PCM (Punched Card Machine) - mașină de cartele perforate.

PCMCIA (Personal Computer Memory Card International Association) - format pentru plăci de extensie destinate calculatoarelor portabile. Au suprafața egală cu a unei cărți de credit și grosimea în funcție de tipul lor. Cele de tip I sunt plăci de memorie, cele de tip II sunt plăci de sunet, fax-modem, SCSI și rețea, iar cele de tip III, mai groase, numai pentru hard-disk-uri. În ciuda dimensiunilor reduse, s-au dovedit la fel de performante ca omoloagele lor destinate calculatoarelor de birou (desktop). Există dispozitive care permit conectarea acestor plăci de extensie la un calculator de birou.

PCP (Primary Control Program) - program de control primar.

PCR (Peak Cell Rate) - viteza de transfer de date pentru transmisia prin conexiune; PCR este viteza maximă pentru date posibilă pe conexiune fără riscul pierderii datelor. Orice trafic peste această viteză riscă să se piardă.

PCS (Project Control System) - sistemul de control al proiectului.

PCTools (Personal Computer Tools) - utilitar care există pe calculatoarele PC sub sistemul de operare DOS care oferă o serie de funcții și opțiuni asemănătoare utilitarului Norton Utilities, având posibilitatea de a funcționa și în formă rezidentă. Are două meniuri de bază, unul este cel de tratare a fișierelor, iar al doilea oferă funcții de operare asupra discului și funcții speciale.

PD (Public Domain) - domeniu public; se referă la programele care sunt distribuite gratis. Autorul lor nu are drepturi legale asupra programului, nefiind atașată nici o notă cu privire la dreptul de copiere și este cunoscut ca fiind din domeniul public. Unele programe au note cu privire la dreptul de copiere (copyright), dar nu se cere achitarea de taxe pentru uzul programelor respective. Astfel oricine

poate utiliza orice program din "domeniul public" și poate să-l înstrăineze liber și altor utilizatori.

PDA (Personal Digital Assistants) - asistenți digitali personali. Concept propagat în ultima vreme care sugerează posibilitatea utilizării într-un viitor apropiat a unor calculatoare de dimensiuni reduse care să poată fi utilizate fără dificultate de orice persoană în cele mai diverse scopuri.

PDI (Picture Description Instruction) - instrucțiuni de descriere a desenelor.

PDL (Page-Description Language) - limbaj de descriere a paginii. Este un limbaj de programare care descrie ceea ce se tipărește la imprimantă, prin intermediul unor comenzi independente de echipamentul cu care se lucrează. Iesirea propriu-zisă la imprimantă poate conține coduri de control al imprimantei, distincte de la un echipament la altul. Cu ajutorul unui PDL se poate ajunge ca să se generalizeze scrierea comenzilor conducând astfel, printr-un interpretor al limbajului, la asigurarea unei independente față de echipament. Un astfel de limbaj este PostScript.

PDM (Pulse-Duration Modulation) - modulație de durată a impulsurilor; metodă de codificare a informației într-un semnal prin schimbarea duratei impulsului. Semnalul nemodulat constă într-un tren continuu de impulsuri cu durată și frecvență constante. În timpul modulației, durata impulsului este schimbată pentru a reflecta informația codificată.

PDN (Public Data Network) - rețea publică de date. Serviciu on-line, folosit pentru accesul la rețeaua națională de date printr-un apel telefonic local.

PDP (Programmed Data Processor) - procesarea datelor programate.

PDS (Partitioned Data Set) - set de partitionare a datelor.

PDX (ParaDox Index) - extensia fișierelor de indecsi folosiți în sistemul Paradox. Vezi: PARADOX.

PEL (Picture Element) - sinonim cu pixel. Vezi: PIXEL.

PENTIUM - noul membru al familiei de microprocesoare Intel 80x86. Promovarea acestui procesor a avut loc la data de 22 martie 1993. Este realizat într-o tehnologie 0,8 micrometri, BiCMOS cu peste 3 milioane de tranzistoare. Caracteristicile arhitecturale de bază ale acestui procesor sunt arhitectura superscalară bazată pe două "conducte" (pipeline) pentru instrucțiuni cu numere întregi și o unitate performantă de calcul în virgulă mobilă, magistrale de date pe 64 biți, memorii "cache" separate pentru instrucțiuni și pentru date, mecanism de predicție a salturilor. Primele variante ale acestui procesor au avut un tact de 60 Mhz, respectiv 66 Mhz, acesta din urmă realizând 112 MIPS, deci dublu față de un procesor Intel 80486DX2 la aceeași frecvență (54 MIPS). Pretul în momentul lansării a fost de 965 \$ pentru varianta la 60 Mhz, respectiv 878 \$ pentru varianta la 66 MHz.

PEP (Program Evaluation Procedure) - procedură de evaluare a programului.

PERT (Programme Evaluation and Review Technique) - tehnică de evaluare și revizuire în mers a programelor. Metodă aplicată în 1957 la construcția rachetei Polaris în SUA. Proiectul totaliza circa 50000 activități ce reveneau la aproape 3000 de organizații. Principalul rezultat a fost reducerea duratei de realizare cu circa doi ani. Metoda a început să fie aplicată din ce în ce mai mult și constituie azi cel mai bun mijloc de conducere a proiectelor de cercetare. În rețeaua utilizată, arcele vor da durata activităților, iar nodurile desemnează evenimentele care trebuie avute în vedere în desfășurarea proiectului.

PEX (Packet EXchange protocol) - protocol "oficial" Internet cu o arie largă de răspândire.

PFM (Pulse-Frequency Modulation) - modulație de frecvență a impulsurilor.

PGA (Professional Graphics Adapter) - un adaptor video introdus de IBM, în primul rând pentru aplicațiile CAD. PGA este capabil să afișeze 256 culori, cu o rezoluție orizontală de 640 pixeli și o rezoluție verticală de 480 pixeli. Vezi MDA, EGA, CGA, VGA, MCGA, SVGA, TVGA.

PgDn (Page Down) - tastă care îndeplinește funcții în diverse aplicații, dar este mai adesea folosită în procesarea de text pentru a naviga prin document câte un ecran la fiecare tastare. La IBM PC și compatibile tasta Page Down este supraimpusă pe tasta 3 de pe tastele numerice (tip calculator) ca PgDn și poate fi folosită când Num Lock nu este activat. La tastaturile IBM extinse și la Apple Macintosh (tastatura extinsă), există de asemenea o tastă Page Down în grupul tastelor de editare aflată între tastatura numerică și cea principală.

PgUp (Page Up) - tastă care îndeplinește funcții în diverse aplicații, dar este mai adesea folosită în procesarea de text pentru a naviga prin document câte un ecran la fiecare tastare. La IBM PC și compatibile tasta Page Up este supraimpusă pe tasta 9 de pe tastele numerice (tip calculator) ca PgUp și poate fi folosită când Num Lock nu este activat. La tastaturile IBM extinse și la Apple Macintosh (tastatura extinsă), există de asemenea o tastă Page Up în grupul tastelor de editare aflată între tastatura numerică și cea principală.

PIA (Peripheral Interface Adapter) - adaptor de interfață periferică.

PIC (PICTure) - extensia unor fișiere imagini Lotus 1-2-3.

PICT (PICTure) - pictură; desen grafic. Un format de fișier grafic Macintosh. Unele din aceste fișiere pot fi recunoscute și de unele aplicații grafice din Windows.

PID (Proportional Integral-Differential) - sistem de reglare proporțional-integral-diferențial.

PIF (Program Information File) - 1. Este un fișier special care conține setări care anunță Windows-ul Microsoft-ului cum să execute aplicații non-Windows. Dacă nu este găsit nici un PIF pentru o anumită

aplicație particulară, Windows-ul porneste aplicația folosind setările standard. De fapt, multe programe nu au nevoie niciodată de un PIF. PIF-ul poate fi creat folosind "PIF-Editor"-ul care se află în "Accesorii Group" din mediul Windows. Fiecare PIF conține două seturi de opțiuni. Opțiunile standard sunt pentru rularea aplicațiilor Windows în modelul real sau standard. Opțiunile "386 Enhanced" sunt pentru modelul "386 Enhanced". 2. Extensia fișierelor care conțin parametri de execuție ale programelor DOS sub Windows.

PILOT (Programmed Inquiry, Language Or Teaching) - limbaj de programare destinat mai ales pentru crearea aplicațiilor de instruire asistată de calculator. Considerat în domeniul aplicațiilor CAI, programul a fost elaborat în anul 1968 de John Starweather la Universitatea din California, San Francisco. Vezi: CAI.

PIM (Personal Information Manager) - program personal de gestionare a informației. Program de gestionare a bazelor de date, care conține și consultă o diversitate de informații personale (notițe, lucrări, cheltuieli etc.).

PIXEL (PICTure ELement) - desemnează orice mic element rectangular care formează o imagine digitalizată pe ecranul video. Fiecărui pixel i se poate atașa în mod independent o culoare sau o intensitate. Este denumit și PEL.

PKCS (Public Key Cryptography Standards) - standard industrial de criptografie cu chei publice, interoperabil, care folosește algoritmul RSA și care este utilizat de mari companii precum: IBM, Microsoft, Digital, Apple, General Electric, Unisys, Novell, Motorola, Lotus, Sun, Northern Telecom etc., în domeniul semnăturilor digitale.

PL (Programming Language) - limbaj de programare.

PL/I (Programming Language I) - limbaj de programare de nivel înalt destinat rezolvării unor probleme dintr-o gamă largă de aplicații. Este un limbaj procedural, realizând o sinteză a caracteristicilor utile ale limbajelor FORTRAN, ALGOL-60 și COBOL. Există posibilitatea controlului explicit al alocării spațiului de memorie necesar variabilelor unui bloc, se permite utilizatorului crearea, sincronizarea,

testarea terminării și modificarea priorităților sarcinilor, se permite controlul unor condiții de întrerupere hard sau soft, ce pot fi asociate unor operații de intrare/iesire; există, de asemenea, posibilitatea de a extinde limbajul pe baza unui mecanism de macroprelucrare ce poate fi folosit anterior compilării și utilizatorul are, de asemenea, posibilitatea de a specifica, prin program, modul de prelucrare a erorilor de execuție.

PLA (Programmable Logic Array) - zonă programabilă logic.

PLAN (Problem Language ANalyser) - analizor al problemelor de limbaj.

PM (Page Maker) - produs al firmei Aldus, deosebit de performant, cu versiuni pentru calculatoare de tip IBM și pentru calculatoare de tip Macintosh. Interfața cu utilizatorul este foarte prietenoasă. Modul său de lucru simulează o coală de desen cu un spațiu larg de jur împrejur, unde pot fi plasate elemente de text, grafică și fotografii. Formularele libere se gestionează cu eficiență deosebită, fiind mai greu de creat documente tipizate. Editorul de texte este performant, făcându-se verificarea automată a corectitudinii despărțirii în silabe. Are și un dicționar foarte vast pentru verificarea gramaticală a textului scris. Formatul gestionat poate să fie maxim de 11x17 inch și de maxim 128 pagini. Toate paginile sunt gestionate simultan. Poate prelua direct grafica executată cu ajutorul altor pachete de programe (AutoCAD, PC-Paint Brush). Permite, de asemenea, și previzualizarea textului. Tehnica de stabilire a culorii se face în două faze: mai întâi nuanțele, apoi intensitatea luminoasă și saturatia folosite de grafică, după care se stabilesc culorile prin sistemul CMYK (cyan, magenta, yellow, black) pentru imprimante sau în sistemul RGB (red, green, blue) pentru ecran.

PM (Presentation Manager) - este interfața cu utilizatorul a sistemului de operare OS/2. Se permit și mutări între aplicații fără ca să apară confuzii. Interfața este orientată pe ferestre.

PMJI (Pardon Me for Jumping In) - abreviatie care intervine în comunicațiile on-line pentru a exprima "îmi cer scuze că intervin în discuție".

PMMU (Paged Memory Management Unit) - unitate de gestionare a paginilor de memorie. Componentă hard (circuit integrat sau un circuit care permite memoria virtuală) ce execută sarcini legate de accesul și rezolvarea problemelor de alocare a memoriei folosite de diferite aplicații sau de sisteme de operare bazate pe memoria virtuală. De exemplu, la Motorola 68851, un PMMU pentru computerele Apple Macintosh II, traduce adresele de memorie și suportă memorie paginată la cerere, ceea ce face ca aplicațiile să aibă la dispoziție atâtă memorie câtă poate adresa (accesa) microprocesorul. În acest tip de management de memorie, orice încercare de accesare de date, care nu sunt prezentate în memoria fizică (în sistem), provoacă trimiterea de către PMMU a unui semnal întrerupt la CPU; atunci sistemul de operare aduce (swaps) datele din cealaltă unitate de stocare (de ex., hard disk), fără ca aplicația "să știe" despre acest transfer. Microprocesorul Motorola 68851, de asemenea, asigură ca aplicații diferite să nu intre în conflict între ele prin tentativa unui program de a stoca date în memoria rezervată altui program.

PMOS (P-channel MOS) - semiconductor cu metal oxid la care canalul conductor este fabricat din material semiconductor de tip P. Aceste semiconductoare se bazează pe mișcarea "gurilor" pentru conducerea electricității și sunt mai lente decât cele de tip N, dar mai ușor și mai ieftin de fabricat. PMOS-urile sunt folosite în calculatoarele obișnuite.

PMS (Pantone Matching System) - în arta grafică și tipar, un sistem standard de specificații de cerneluri colorate, constând din tabele în care fiecare culoare (din aproximativ 500) are un anumit număr.

PnP (Plug and Play) - standard care permite autoconfigurarea automată a cartelelor de extensie. Când se instalează un nou dispozitiv hard, fie că este cartelă de sunet sau video, fie o cartelă de rețea sau un controller SCSI, sistemul (BIOS-ul), având caracteristica PnP, va identifica automat noua componentă, preluând-o apoi într-un proces de configurare și alocând întreruperile și adresele de memorie fără ca pentru aceasta să fie nevoie de setarea "jumper"-elor.

PNP - tip de tranzistor la care baza de tip N este strânsă între un emitter și un colector din material de tip P. Baza, emitterul și colectorul sunt cele trei terminale ale tranzistorului. Într-un tranzistor de tip PNP, "golurile" sunt purtătoarele de sarcină electrică, cu direcția emitter spre colector.

POP (Point Of Presence) - punct de prezentă (se referă la rețeaua Internet).

POP (Post Office Protocol) - set de reguli pe care se bazează mesajele de mail în construirea și interpretarea adresei.

POS (Point Of Sale) - punct de vânzare.

POSIX (Portable Operating System Interface) - standard ce se referă la interfața între diverse sisteme de operare și aplicații soft rulate sub acestea. Aplicațiile scrise în conformitate cu acest standard nu fac apel la elementele specifice sistemului de operare, ci doar la comenzi POSIX, ceea ce garantează aplicațiilor portabilitate deplină pe orice sisteme de operare conforme standardului POSIX.

POST (Power-On Self Test) - un set de rutine stocate într-o memorie ROM care testează diferite sisteme componente ca RAM, disk drive-uri și tastatură, pentru a determina dacă sunt bine conectate și gata de operare. Dacă sunt depistate probleme, operatorul este alertat prin afișarea unui mesaj, deseori acompaniat de un număr de diagnostic, pe ecran. Dacă POST s-a desfășurat cu succes, se trece controlul sistemului de încărcare a sistemului de operare.

POWER PC (Performance Optimized With Enhanced Risc PC) - Power PC este o serie de procesoare elaborată prin cooperarea firmelor IBM, Apple și Motorola. Alianța s-a făcut în octombrie 1991. Din această familie fac parte următoarele procesoare: MPC 601, MPC 603, MPC 604 și MPC 620. Întreaga familie Power PC se bazează pe tehnologia IBM extinsă (POWER). Procesoarele din această familie posedă mai multe unități independente (3-5) care pot funcționa în paralel, obținându-se astfel performanțe deosebite. Teoretic aceste procesoare permit o portabilitate a 6 sisteme de

operare: OS/2, AIX, System 7, Solaris, PowerOpen Environment si Taligent Pink.

PPI (Pixels Per Inch) - număr de pixeli pe inch. Un pixel este cea mai mică unitate de imagine pe care un scanner o poate citi. Rezolutia optică a unui scanner este măsurată prin numărul de pixeli dintr-un inch pătrat. Cu cât sunt mai multi pixeli, cu atât calitatea imaginii este mai bună.

PPI (Points Per Inch) - măsoară rezolutia unei imagini imprimante, afisate sau digitizate. Cu cât această valoare este mai ridicată, cu atât va fi mai mare talia fisierului si, în general, cu atât mai bună va fi reproducerea imaginii. Vezi: dpi.

PPM (Pulse-Phase/Position Modulation) - modulație de fază / de poziție a impulsurilor.

PPM (Pages Per Minutes) - rata capacității de output, numărul de pagini tipărite, pe care o imprimantă le poate produce într-un minut. Aceasta este dată de producător si se bazează pe o pagină normală care nu contine grafică sau elemente speciale. Folosirea unor fonturi nerezidente, si în special a graficii si a altor elemente nontext, poate reduce dramatic viteza de tipărire.

PPP (Point-to-Point Protocol) - tehnologie mai nouă, mai sigură si mult mai ușor de configurat în comparație cu cea SUP, care face aceleasi lucruri ca si aceasta, si anume: transformă calculatorul echipat cu modem în nod Internet.

PPTP (Point-to-Point Tunneling Protocol) - tehnologie nouă dezvoltată de Microsoft împreună cu alte firme recunoscute (3Com Corp., Ascend Communications, ECI Telematics si U.S.Robotics) în domeniul interconectării. Aceasta permite accesul în deplină siguranță, prin intermediul Internet-ului, a rețelelor de computere private aparținând companiilor.

PR (Print Restore) - restaurarea (refacerea) printării.

PRAM (Parameter RAM) - memoria RAM cu parametri. Pe platformele Macintosh acest lucru este exprimat printr-un mic bloc de memorie alimentată cu baterii în care se păstrează parametrii de configurare după ce s-a oprit alimentarea.

PRF (Pulse Repetition Frequency) - frecvență de repetiție a impulsurilor.

PRG (PRoGram) - extensia unor fișiere care definesc programele sursă scrise în FoxPro sau xBase.

PRI (Primary Rate Interface) - banda primară (primordială) pentru conectare. Are 23 de canale B și un canal D dens cu un total de 1544 kbps.

PRN (PRiNter) - nume logic de dispozitiv pentru imprimantă -printer-; nume rezervat de sistemul de operare MS-DOS pentru dispozitivul standard de tipărire. PRN de obicei se referă la primul port paralel al sistemului, cunoscut și ca LPT1.

PROC (PROCedure) - procedură; set de instrucțiuni (comenzi), reguli etc. care se execută într-o ordine prestabilită.

PROLOG (PROgramming LOGic) - limbaj de programare creat în 1973 de Alain Colmerauer la Universitatea din Aix-Marseille. Este un limbaj descriptiv destinat inteligenței artificiale, fiind utilizat în special la realizarea sistemelor expert. Programatorul formează o bază de cunoștințe, adică un set de reguli și fapte legate de mediul tratat, după care descrie problema de rezolvat. PROLOG-ul este un limbaj care sparge regulile tradiționale de programare.

PROM (Programmable Read-Only Memory) - un tip de memorie ROM, în care datele sunt scrise printr-un dispozitiv hardware, numit programator de PROM. După ce un PROM a fost programat, el este dedicat acelor date și nu mai poate fi reprogramat. Vezi: ROM, EPROM, EEPROM, EEROM.

PRR (Pulse Repetition Rate) - viteză de repetiție a impulsurilor.

PrtScr (Print Screen) - este o funcție a calculatorului care tipărește conținutul ecranului la imprimantă. Pe majoritatea tastaturilor poate fi întâlnită o tastă cu acest rol.

PS (PostScript) - extensia unor fișiere care definesc instrucțiuni din standardul PostScript.

PS/2 (Personal System /2) - sistem de calcul fabricat de IBM în anul 1987 pe care s-a implementat sistemul de operare special conceput OS/2.

PSK (Phase-Shift Keying) - în comunicații, o metodă folosită de unele modeme pentru codificarea datelor care se bazează pe schimbările de fază ale unei purtătoare pentru reprezentarea informației. În forma ei cea mai simplă, această codificare cu schimbare de fază, permite fazei unei purtătoare să se afle într-una din următoarele două stări: fază schimbată cu 0 grade sau schimbată cu 180 grade, efectiv inversând faza unei. Una din aceste stări poate fi folosită pentru a reprezenta cifra binară 0; cealaltă pentru a reprezenta cifra binară 1. Această metodă relativ simplă poate fi folosită numai când fiecare fază poate fi măsurată și comparată cu o valoare de referință. Mai există și alte tehnici mai sofisticate cum ar fi DPSK.

PSW (Program Status Word) - cuvânt de stare al programului; este un cuvânt ce conține diferitele stări ale mașinii care trebuie salvate atunci când se cere o întrerupere, incluzând validarea întreruperii, precum și codurile de condiție.

PTT (Post, Telephone, Telecommunication) - Poștă, Telefon, Telecomunicație.

PTT (Post, Telephone, Telegraph) - Poștă, Telefon, Telegraf.

PVM (Parallel Virtual Machine) - mediu de programare popular care oferă un mediu omogen pentru un sistem de calcul distribuit eterogen.

PX (ParadoX) - extensia fisierelor index din sistemul de gestiune a bazelor de date relationale Paradox.

- Q -

Q (Quality) - calitate.

QA (Quality Assurance) - asigurarea calității.

QAM (Quadrature Amplitude Modulation) - în comunicații, o metodă de codificare folosită de modemurile ce operează la rate de 2400 biti pe secundă sau mai mari. QAM combină modulatia de amplitudine și cea de fază pentru crearea unei constelații de puncte de semnale, fiecare reprezentând o combinație unică de biti ce poate fi identificată cu una din stările în care poate fi unda purtătoare. De exemplu, modemurile conforme cu standardul CCITT v.22 bis folosesc o combinație de 4 schimbări de fază și două amplitudini pentru a asigura 16 stări distincte (schimbări de semnal) ce pot fi reprezentate pe unda purtătoare. Datorită faptului că există 16 stări, fiecare poate reprezenta o combinație unică de 4 biti. Transmitând la 600 baud (600 schimbări de semnal pe secundă), modemul poate transmite astfel 2400 biti pe secundă. QAM este de asemenea folosit de modemuri mai rapide pentru transmiterea cu rate de 9600 biti pe secundă.

QAM (Queued Access Method) - tehnică de programare ce minimizează întârzierile de input/output prin sincronizarea transferului de informație între program și dispozitivele de input/output ale computerului.

QBASIC (Quick BASIC) - variantă a limbajului de programare BASIC implementată pe calculatoarele personale de către cunoscuta firmă Microsoft. Compilator de mare performanță scris de Microsoft. Limbajul recunoaște structurile de control moderne și permite programatorilor să creeze programe structurate, completate cu indentări și cu un set complet de structuri de control.

QBE (Query By Example) - limbaj simplu de interogare, implementat în unele sisteme de baze de date relationale. Folosind QBE, un operator specifică câmpurile ce urmează să fie afișate, legăturile între tabele și criteriul de selecție a datelor, direct pe formularele

afisate pe ecran. Aceste formulare sunt reprezentări directe, pictoriale ale structurilor tabelului și rândurilor care formează baza de date. Astfel, construcția unui query devine o simplă procedură din punctul de vedere al operatorului.

QCB (Queue Control Block) - sirul de așteptare (coada) blocului de control.

QIAM (Queued Indexed Access Method) - metoda de acces indexat programată în coada de așteptare.

QIC (Quarter-Inch Cartridge) - cartus de bandă care folosește banda magnetică de un sfert de inch pentru operațiile de salvare pe bandă a datelor.

QISAM (Queued Indexed Sequential Access Method) - metoda de acces secvențial indexată în sirul de așteptare.

QSAM (Queued Sequential Access Method) - metoda de acces secvențial programată în coada de așteptare.

QTAM (Queued Telecommunication Access Method) - metoda de acces de tip telecomunicații în coada de așteptare.

QWERTY - numele unei tastaturi provenit din cele șase litere din stânga, de pe rândul de sus al tastelor alfabetice, la cele mai multe tastaturi. O alternativă poate fi tastatura DVORAK, considerată mai eficientă, dar QWERTY are avantajul de a fi mai familiară. În afară de această considerație, este de departe cea mai răspândită dintre cele două. QWERTY este un standard englez de tastatură. Vezi: QUERTZ.

QUERTZ - standard german de tastatură. Vezi: QWERTY.

- R -

R* (Report *) - extensii de fișiere tip raport utilizate în sistemul de gestiune a bazelor de date relaționale Paradox pentru a defini rapoartele. Vezi: PARADOX.

R&R (Readout and Reset) - oprește citirea și reșetează.

R/W (Read/Write) - termen aplicat memoriei sau unui alt dispozitiv din care se poate citi informația stocată și în care se poate scrie informație. Termenul se referă la tipuri de operații ce pot fi executate asupra unui fișier, spre deosebire de read-only "numai citire". R/W channel - vezi I/O channel. R/W memory - memorie care poate fi citită și modificată, de exemplu memoria RAM.

RA (Record Address) - adresa înregistrării.

RAD (Rapid Application Development) - tehnologie de dezvoltare rapidă a aplicațiilor care are la bază utilizarea părților bune din fiecare sistem de operare, combinând astfel robustețea sistemului UNIX la rularea "motoarelor" de baze de date și interfețele prietenoase și simple din mediile Windows pentru construirea interfeței client. Totodată se are în vedere posibilitatea migrării aplicațiilor spre arhitecturi client/server.

RAM (Random Access Memory) - memorie cu acces aleator; memorie bazată pe semiconductori ce poate fi citită și scrisă de către microprocesor sau alte dispozitive hard. Locațiile de stocare pot fi accesate în orice ordine. De notat că diverse tipuri de ROM sunt capabile de acces în orice ordine. Termenul RAM, în general, se referă la memoria volatilă, care poate fi scrisă și citită. RAM card - placă de extensie conținând memorie RAM și interfața logică necesară pentru decodificarea adreselor de memorie. RAM chip - dispozitiv semiconductor de stocare. Cipurile RAM pot fi de memorie statică sau dinamică. RAM disk - un disk drive simulat ale cărui date sunt de fapt stocate în RAM. Un program special "înseală" sistemul de operare făcându-l să creadă că un disk drive adițional este prezent. Sistemul de operare citește și scrie pe dispozitivul simulat,

iar programul stochează și reține date din memorie. Disk-urile RAM sunt extrem de rapide, dar cer alocarea totală a memoriei sistemului. De asemenea, disk-urile RAM sunt volatile. Multe computere portabile au disk-uri RAM care folosesc memorie de tip CMOS RAM, asigurată de baterii.

RAM (Resident Access Method) - metodă de acces rezident.

RAMAC (Random Access Memory of Accounting Control) - memorie cu acces direct pentru controlul contabilizării.

RAMPS (Resource Allocation in Multi-Project Scheduling) - alocarea resurselor în planificarea multiproiectării.

RAS (Reliability, Availability, Serviceability) - Reabilitare, Disponibilitate, Deservire.

RC (Remote Control) - control de la distanță.

RCS (Reloadable Control Storage) - memorie pentru controlul reîncărcării.

RD (Remove Directory) - comandă internă DOS care permite ștergerea unui director. Se mai folosește și sub numele RMDIR.

RDB (Relational DataBase) - bază de date relationale; un program pentru baze de date care permite combinarea datelor din două sau mai multe fișiere (tabele).

RDBMS (Relational DataBase Management System) - interfață software între baza de date relatională fizică și operator. Modelul relational de gestiune a datelor a fost definit prin anul 1972 de un anume Codd care lucra la firma IBM. El introduce o anumită flexibilitate în gestionarea structurilor de date organizate în fișiere. Primul DBMS relational a fost realizat de Oracle, în anul 1979. Termenul este astăzi foarte vehiculat iar sistemele de gestiune de acest tip au fost implementate în numeroase variante: dBase, Paradox, FoxPro etc. Vezi: DB, DBMS.

RDD (Replaceable Database Driver) - driver care permite sistemului Clipper o arhitectură deschisă spre celelalte limbaje xBase. Această tehnică permite ca dintr-un program Clipper să se poată accesa simultan baze de date FoxPro, dBase, Paradox etc.

REM (REMark) - remarcă, comentariu; deseori utilizată ca instrucțiune neexecutabilă în diferite limbaje de programare.

REPROM (REProgrammable Read Only Memory) - memorie reprogramabilă; memorie al cărei conținut se poate programa, altera și reprograma de către utilizator. Vezi: EPROM, EEPROM.

RF (Radio Frequency) - parte a spectrului electromagnetic cu frecvențe între 10 kilometri și 3000 gigaherti. Aceasta corespunde lungimilor de undă între 30 km și un milimetru.

RFI (Radio Frequency Interference) - interferența cu frecvențele radio.

RGB (Red, Green, Blue) - 1. Sistem folosit în grafica computerizată pentru reprezentarea culorilor (roșu, verde, albastru). Model de amestec sau metodă de descriere a culorilor, folosită la multe monitoare color. RGB folosește metoda aditivelor primare, mixând procentaje de roșu, verde și albastru pentru obținerea culorii dorite. Neadăugarea culorilor (0 %) dă negrul, adăugând 100% din toate cele trei culori se obține alb. 2. Extensia unor fișiere utilizate de anumite programe de grafică pentru a defini fișierele de culori RGB. Vezi CMYK, HSB.

RIOS (Remote Input-Output System) - sistem de intrare-iesire de la distanță.

RIP (Raster Image Processor) - procesor de formare a imaginii prin raster. Dispozitiv, constând dintr-un microprocesor și software, care convertește grafica vector și/sau text în imagine raster. RIP-urile sunt folosite în imprimantele de pagină, plotere electrostatice; ele identifică și marchează fiecare punct de pe pagină, fie lăsând punctul alb, fie umplându-l.

RISC (Reduced Instruction Set Computing) - tip de design de microprocesor concentrat pe procesarea rapidă și eficientă a unui set relativ mic de instrucțiuni. Design-ul RISC este bazat pe premiza că majoritatea instrucțiunilor pe care computerul le decodifică și execută sunt simple. Ca rezultat, arhitectura RISC limitează numărul de instrucțiuni ce sunt construite în microprocesor, dar le optimizează, astfel că pot fi executate foarte rapid - de obicei într-un singur ciclu. Astfel, cip-urile RISC execută instrucțiunile simple mai repede decât microprocesoarele destinate să execute seturi mai mari de instrucțiuni. Familii de cip-uri RISC cu popularitate includ Motorola 88000 și Intel i860.

RJE (Remote Job Entry) - introducerea lucrărilor de la distanță; introducerea lucrărilor în unitatea centrală de la locații aflate la distanță de 500 m sau chiar mai mare de 1 km, impunând folosirea sistemelor telefonice și alte sisteme sau canale de comunicație.

RLL (Run-Length Limited) - metodă de stocare și regăsire a informațiilor de pe un hard-disk care, în comparație cu tehnicile de dublă densitate, crește cu cel puțin 50 % cantitatea de date pe care o poate stoca un hard-disk.

RMDIR (ReMove DIRectory) - Vezi: RD.

RMS (Recovery Management Support) - suport de dirijare a recuperărilor (refacerilor).

ROD (Rewritable Optical Disk) - suport de disc reinscriptibil, care poate fi scris ori de câte ori este nevoie. Acest mediu de stocare a datelor folosește tehnologia magneto-optică (înregistrare magnetică și citire optică).

ROM (Read Only Memory) - memorie bazată pe semiconductori care conține informații și date ce pot fi citite, dar nu pot fi modificate. Pentru crearea unui cip ROM, proiectantul trebuie să dea producătorului de semiconductoare setul de instrucțiuni sau date care trebuie scrise pe cip. Producătorul produce apoi unul sau mai multe cip-uri ce conțin aceste date. Deoarece producerea cip-urilor ROM implică un întreg proces de producție, este economic numai în

cazul producerii în număr mare; proiectele experimentale sau de volum mic se pot rezolva cu PROM-uri sau EPROM-uri. În utilizarea de fiecare zi, ROM înseamnă adesea un dispozitiv read-only, inclusiv PROM sau EPROM. Vezi: PROM, EPROM, EEPROM.

ROM BIOS (Read Only Memory - Basic Input/Output System) - un set de rutine software de nivel inferior, utilizate pentru executarea unor simple operații de input și de output. La IBM PC, BIOS-ul ocupă până la 64 KB spațiu de adresă, începând cu locația 0F000H. În seria PS/2, ROM BIOS-ul include și acea porțiune a interpretorului BASIC, numită caseta BASIC, care nu asigură suport disc sau suport pentru grafică avansată.

ROS (Read-Only Storage) - memorare numai pentru citire.

ROTR (Receive-Only Typing Reperforator) - tip de reperforator numai pentru receptie.

RPG (Reporting Program Generator) - generator de programe pentru reportaje.

RPS (Rotational Positional Sensing) - detector a pozițiilor de rotație.

RPT (RePorT) - extensii ale unor fișiere folosite de unele programe care definesc rapoarte.

RS (Record Separator) - caracter de control din codificarea ASCII care are valoarea zecimală egală cu 30 (în hexazecimal 1EH).

RS (Requirement Specification) - specificarea cerinței; seriile de acest gen reprezintă un set de specificații referitoare la interconexiunile standard ale dispozitivelor de calcul date de Asociația Industriilor Electrice din America EIA (Electrical Industries Association of the USA). Cele mai cunoscute serii RS de standarde sunt RS232, RS422, RS423.

RSA (R Signature System) - algoritm matematic de criptare cu chei publice, cel mai cunoscut din acest domeniu. Algoritmul a fost

inventat de trei cercetători de la MIT (Massachusetts Institute of Technology), Ron Rivest, Adi Shamir și Leonard Adleman, în anul 1977, pornind de la ideile promovate de cei care sunt considerați părinții criptografiei cu chei publice, Whitfield Diffie și Martin Hellman.

RSI (Repetitive Strain Injury) - durere datorată unei întinderi repetate. Boală profesională serioasă și care poate slăbi capacitatea de lucru, datorită mișcărilor repetate prelungite ale mâinii și brațului, care poate afecta, inflama sau distruge nervii mâinilor, brațelor, umărului sau ai gâtului. Ea poate fi legată și de extinderea folosirii tastaturilor de calculator.

RSVP (ReSource reserVation Protocol) - protocol dezvoltat de IETF (Internet Engineering Task Force) pentru rețele de comutare de circuite. Rulează pe IP (Internet Protocol) pentru a oferi o configurare a rezervărilor de resurse la inițiativa receptorului, pentru un flux de date aferent unei aplicații. Este una dintre soluțiile promițătoare propuse pentru funcții de configurare a resurselor în rețele.

RTD (Replaceable Terminal Driver) - driver care permite sistemului Clipper trecerea la un nivel superior în ceea ce privește grafica obținută și interfața utilizator.

RTF (Rich Text Format) - o adaptare Microsoft a DCA care este folosită pentru transferarea textului formatat între aplicații, chiar între acele aplicații care rulează pe platforme diferite, ca între IBM PC și Apple Macintosh.

RTFM (Read The "FIPPING" Manual) - în comunicările on-line, expresie folosită pentru a exprima "Citește manualul ăla plin de inutilități".

RTL (Real Time Language) - limbaj în timp real; limbaj de programare de nivel înalt, cu care se rezolvă aplicații în timp real, aplicații de achiziție de date, comunicație, control etc. Este indicat, de asemenea, pentru sistemelor on-line de colectare a datelor, de comunicație și control.

RTS (Request To Send) - un semnal folosit în comunicații; trimis, de ex., de la computer la modem, pentru a cere permisiunea de transmitere. RTS este un semnal de hard trimis pe linia 4 în conexiunea RS-232-C.

RUG (Report and Update Generator) - generator de rapoarte și actualizare.

RXD (Receive Data) - receptia datelor.

RZ (Return to Zero) - metodă de înregistrare a unui mediu magnetic în care condiția de referință sau starea "neutrală" e absența magnetizării. Vezi NRZ.

- S -

SAA (Structured Application Architecture) - tehnică dezvoltată pentru prima dată în sistemul de gestiune a bazelor de date dBase care, prin facilitățile limbajului SQL permite stabilirea de legături relationale avansate.

SAMI (Semi-Automated Map Input) - sistem asistat de digitizare raster-vector de mare popularitate, realizat de firma canadiană Universal Systems. Produsul convertește semiautomat date raster în format vector și are facilități de pattern recognition pentru text și simboluri.

SATCOM (SATellite COMmunication) - comunicație prin satelit.

SAV (SAVe) - extensii de fișiere utilizate de unele programe pentru a defini fișierele sistem salvate.

SC (SCript) - 1. Program sursă Paradox scris în limbajul de programare PAL. 2. Extensia fișierelor sursă Paradox. Vezi: PARADOX, PAL.

SC (Session Control - protocol) - Vezi: SCP.

SCB (Station Control Block) - bloc de control al stației.

SCL (System Control Language) - limbaj de control al sistemului; sinonim cu limbajul de comandă.

SCO (Santa Cruz Operation) - cel mai important producător de software pentru sistemele UNIX. Firma are preocupări pentru a uni variantele de UNIX existente într-un singur mod de operare, iar prima concretizare este anunțată de firmele SCO și HP (Hewlett Packard).

SCO-UNIX (Santa Cruz Operation - UNIX) - sistemul de operare UNIX într-una din variantele sale cele mai cunoscute aparținând renumitei firme americane de software SCO.

SCP (Session Control Protocol) - protocol de control al sesiunii.

SCR (SCReen) - extensia fișierelor economizatoare de ecran conform standardului Windows.

SCSA (Signal Computing System Architecture) - arhitectură hardware și software pentru elaborarea sistemelor CTI. Este o inițiativă a peste 250 de firme conduse de Dialogic. Arhitectura cuprinde diferite tehnologii cu interfețe standard. Componentele sunt integrate în calculator de tip PC. Vezi: CTI.

SCSI (Small Computer System Interface) - standard de interfață pentru sisteme mici de calculatoare; este un standard dezvoltat de Shugart Associates și aprobat de ANSI în 1986. Acesta arată modul de conectare la microprocesor, al dispozitivelor periferice și a controller-elor acestora. Sunt definite ambele standarde atât hard, cât și soft pentru comunicatii între calculatorul gazdă (host computer) și un periferic. Calculatoarele și dispozitivele periferice sunt proiectate să continue specificațiile SCSI, asigurând un grad mare de compatibilitate. Transferul SCSI paralel permite transfer mai rapid de date decât era posibil cu ajutorul interfețelor seriale ST506, folosite de majoritatea hard-disk-urilor PC-urilor. Este utilizat un conector cu 50 de pini și sunt permise multiple dispozitive (până la 7 driver-e de disc sau de casetă) să fie conectate în modul margaretă (daisy chain).

SCU (Storage Control Unit) - unitate de control a memorării.

SDLC (Synchronous Data Link Control) - protocolul cel mai folosit în rețelele conforme cu IBM SNA. SDLC este o specificație care definește formatul în care informația este transmisă. Așa după cum arată numele, se aplică la transmisia sincronă; este un protocol orientat bit și organizează informația în unități structurale rigide numite cadre. SDLC este similar cu protocolul HDLC dezvoltat de Organizația Internațională pentru Standardizare (ISO). Vezi HDLC.

SDR (Statistical Data Recorder) - înregistrarea datelor statistice.

SDV (Start DeVice) - startarea dispozitivului.

SECAM (SEquential Coleur A Memoire) - standard de televiziune în culori dezvoltat în Franța și utilizat de mai multe țări. Semnalele sunt transmise secvențial. SECAM folosește pentru imagine 625 de linii cu o frecvență de 50 Hz a cadrelor. Vezi: PAL, NTSC.

SFT (System Fault Tolerance) - sistem tolerant la defecte; metoda prin care se caută să se păstreze un sistem funcțional în condițiile căderii unor părți ale acestuia. Pentru aceasta, datele sunt păstrate pe mai multe echipamente, la defectarea unuia intrând în acțiune altul.

SGML (Standard Generalized Markup Language) - standard de limbaj pentru DTP.

SHS (Secure Hash Standard) - funcție hash proiectată pentru a fi utilizată împreună cu DSS (Digital Signature System) în realizarea semnăturilor digitale. Vezi: DSS.

SI (Shift In) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 15 (în hexazecimal 0FH).

SICS (Swedish Institute of Computer Science) - Institutul de Știința Computerelor din Suedia.

SIG (Special Interest Group) - subgrup al unei organizații sau al unui sistem de rețea de calculatoare, format din membri cu interese comune. Interesele comune pot cuprinde domenii ca: software, pasiuni, sport, genuri literare precum enigmele sau SF etc.

SIMD (Single Instruction Multiple Data) - o singură instrucțiune - mai multe fluxuri de date; organizarea unui calculator care are o singură unitate de control, care va executa o singură instrucțiune la un moment dat, dar ale cărei argumente se referă la mai multe elemente ce procesează fluxuri de date diferite.

SIMM (Single In-line Memory Module) - o mică placă de circuit care are montată pe ea cip-uri de memorie. SIMM-urile sunt mai mici, mai compacte decât multe harduri de memorie convențională. SIMM

contine 9 circuite DRAM, opt pentru date si unul pentru paritate si controlul erorii.

SIMULA (SIMUlation LAnguage) - limbaj de nivel înalt folosit pentru simulare. După constructia sa, SIMULA este asemănător cu limbajul ALGOL, permițând programatorului specificarea unor "processe" ce pot opera în paralel. Limbajul include si facilități pentru prelucrarea listelor.

SIO (Start Input-Output) - declansarea intrărilor si iesirilor.

SIP (Single In-line Package) - este un singur tablou de circuite de calculator, logic asamblate astfel încât toate piciorusele sunt conectate într-o linie dreaptă ca si dintii unui pieptene.

SISD (Single Instruction Single Data) - o singură instructiune - un singur flux de date; organizarea unui calculator obisnuit, a unei masini von Newmann clasice, care prelucrează un singur sir de date, instructiune cu instructiune.

SJP (Stacked Job Processing) - procesare de lucrări suprapuse (în stivă).

SLI (Suppress Length Indicator) - eliminarea indicato-rului de lungime.

SLIP (Serial Line Internet Protocol) - reguli care transformă calculatorul în punct din Internet, folosind un modem de mare viteză si software-ul corespunzător (de exemplu, Win Sock sub Windows). Un standard de facto.

SLSI (Super-Large-Scale Integration) - integrare la scară superioară, între 50.000 si 100.000 circuite, incorporate într-un singur cip. Referință la densitatea cu care componentele (tranzistori si alte elemente) sunt împachetate pe un circuit integrat si la finetea conexiunilor dintre ele. Vezi SSI, MSI, LSI, ULSI, VLSI.

SMALLTALK - primul limbaj de programare cu adevărat orientat pe obiect. Dezvoltat de Xerox PARC la sfârșitul anilor 70. Inițial a fost folosit pentru a crea prototipuri ale limbajelor de programare simple și ale interfețelor grafice. Mediul său integrat elimină distincția dintre limbajul de programare și sistemul de operare și permite programatorului să configureze interfața utilizator și comportarea sistemului.

SMF (System Management Facilities) - facilități de conducere a sistemului.

SMI (Sequelink Middleware Interface) - interfață pentru sisteme GIS.

SMP (Symmetric MultiProcessor) - multiprocesare simetrică; sistem care conține mai multe procesoare care folosesc în comun memoria. Mai multe programe pot fi executate simultan, fiecare pe alt procesor. Comunicarea și sincronizarea se face prin intermediul memoriei partajate. Primele sisteme de acest tip au apărut în anii 80, iar calculatoarele Symmetry produse de firma Sequent sunt cele mai cunoscute realizări din această clasă de produse.

SMTP (Simple Mail-Transfer Protocol) - protocol pentru circulația mesajelor de poștă electronică.

SNA (Systems Network Architecture) - model de protocol general acceptat pentru standardizarea comunicațiilor computerelor. Un cadru de lucru foarte răspândit, dezvoltat de IBM pentru definirea funcțiilor rețelei și pentru stabilirea standardelor ce permit diferitelor modele de calculatoare să schimbe și să proceseze date. SNA este o filozofie de proiectare care separă comunicațiile rețelei în cinci straturi. Fiecare dintre aceste cinci straturi, ca și cele similare de la modelul ISO/OSI, reprezintă un nivel avansat de funcție, crescând de la conexiunile fizice la software-ul de aplicație. Spre deosebire de modelul ISO/OSI, nu include nici legături fizice nici cel mai înalt nivel de utilizare, utilizarea programelor de aplicație.

SND (SouND) - extensia fișierelor de sunet nonstandard întâlnită sub Windows dar și în alte produse.

SNMP (Simple Network Management Protocol) - protocol pentru captarea și raportarea evenimentelor network TCP/IP, lansat de Microsoft ca suport de gestiune a rețelei.

SNOBOL - limbaj de nivel înalt pentru prelucrarea listelor și a sirurilor de caractere, fiind produs al firmei Bell Telephone Laboratories, apărut în 1972. Reprezintă unul dintre cele mai convenabile limbaje de programare pentru recunoașterea și prelucrarea sirurilor de caractere.

SO (Shift Out) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 14 (în hexazecimal 0EH).

SOH (Start Of Heading) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 1 (în hexazecimal 01H).

SOM (Start Of Message) - startarea mesajului.

SOP (Study Organization Plan) - plan de organizare a studiului.

SOS (Start Of Significance - character) - caracter de start al semnificației.

Sp (Space) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 32 (în hexazecimal 20H) și semnifică spațiu (blank).

SPA (Software Publishers Association) - renumită publicație de profil software care include în paginile sale numeroase estimări și evaluări ale software-ului din toate domeniile.

SPARC (Sun Parallel ARChitecture) - arhitectură paralelă Sun; este o arhitectură cu structură eficientă (este optimizat setul de instrucțiuni ca urmare a analizei statistice a folosirii acestuia).

SPEC (Standard Performance Evaluation Corp.) - corporație internațională care acționează în scopul evaluării prin testarea performanțelor computerelor în baza unor standarde recunoscute.

SPG (System Program Generator) - macroprocesor, cu facilități remarcabile de macroprelucrare, gândit pentru implementarea comodă a translatoarelor limbajelor de programare și a programelor de asistentă a execuției programelor obiect produse de translație. SPG a fost implementat pentru prima oară pe calculatorul ATLAS, servind la implementarea unui translator ALGOL. SPG îndeplinește multe din calitățile necesare unui sistem extensibil, permițând programatorului să definească date și instrucțiuni de prelucrare și control cu sintaxă complexă.

SPP (Sequenced Packet Protocol) - protocol "oficial" Internet, cu arie largă de răspândire.

SPX (Sequenced Packet eXchange) - este utilizat pentru accesul la un fișier și pentru transfer, la fel cum alte operații necesită serializarea. SPX verifică, de asemenea, dacă transmiterea a fost efectuată corect. Vezi: IPX.

SQL (Structured Query Language) - 1. Limbaj de programare în domeniul bazelor de date folosit în interogarea și în managementul bazelor de date relationale. SQL este un standard acceptat în cadrul produselor de baze de date. Deși nu este un limbaj de programare în sensul lui C sau Pascal, SQL poate fi folosit pentru formularea cererilor interactive sau poate fi introdus în aplicații sub formă de instrucțiuni pentru manipularea datelor. Standardul SQL conține și elemente pentru definirea, alterarea, controlul și securitatea datelor. SQL este destinat a fi folosit atât de cei familiarizați cu tehnica de programare, cât și de cei nefamiliarizați cu aceasta. 2. Extensia fișierelor de interogare a bazelor de date prin SQL.

SRAM (Static RAM) - o formă de memorie semiconductoare (RAM). RAM-ul este bazat pe un circuit logic numit flit-flop, care reține informația stocată atâta timp cât există energie pentru funcționarea circuitului. Un cip RAM static poate stoca un sfert din ceea ce poate stoca un cip RAM dinamic de aceeași complexitate, dar RAM-ul static nu are nevoie de realimentări și este, de obicei, mult mai rapid decât cel dinamic. Este de altfel și mai scump. Vezi DRAM, RAM.

SRL (System Reference Library) - biblioteca de referinte ale sistemului.

SSI (Small-Scale Integration) - integrare la scară mică, sub 10 circuite, incorporate într-un singur cip. Referintă la densitatea cu care componentele (tranzistori si alte elemente) sunt împachetate pe un circuit integrat si la finetea conexiunilor dintre ele. Vezi MSI, LSI, SLSI, ULSI, VLSI.

SST (Squares Sum Total) - totalul sumei pătratelor.

ST506 - controller pentru hard-disk dezvoltat de com-pania Shuard, denumită azi Seagate si reprezintă cel mai vechi standard din acest domeniu. Are două conecitoare, unul pentru semnale de comandă si altul pentru date.

STACKER - produs soft al firmei Stac Electronics care face compactarea datelor în timp real, mărind considerabil capacitatea discului fix.

STD (System Task Directory) - directorul de task-uri sistem.

STROP (STock Ratio OPTimization) - metodă cunoscută de optimizare prin ratii descendente.

STX (STart of teXt) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 2 (în hexazecimal 02H).

SUB (SUBstitute - character) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 26 (în hexazecimal 1AH).

SVC (SuperVisor Call - instruction) - instructiune de apel super-visor.

SVGA (Super-Video Graphics Array) - adaptor video. SVGA reproduce în mod grafic o rezolutie de 640 de pixeli pe orizontală si 480 de pixeli pe verticală, iar în mod text 720 pixeli pe orizontală pe 400 pixeli pe verticală. Standard grafic apărut în anul 1989 cu rezolutie în mod grafic 800x600 cu 16 culori. Există deja si variante

numite "Super-extended VGA" sau "1K-resolution VGA" cu rezoluții de 1024x768. Vezi MDA, EGA, CGA, PGA, VGA, MCGA, TVGA.

SVID (System V Interface Definition) - standard pentru sistemele de operare UNIX, elaborat de AT&T Bell Laboratories. Se bazează pe versiunea 5 a sistemului de operare UNIX.

SVRB (SuperVisor Request Block) - bloc de cereri ale supervizorului.

SYN (SYNchronised)- caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 22 (în hexazecimal 16H). Caracterul are rolul de sincronizare și este folosit în comunicațiile sincrone, permițând dispozitivelor de trimitere și recepționare să rtmână sincrone.

SYS (SYStem) - extensia unor fișiere cunoscute sub numele de driver-e de sistem, care conțin instrucțiuni despre modul în care sistemul de operare trebuie să controleze diferite componente hardware. Comandă DOS care permite transferul fișierelor sistemului de operare (de ex. în MS-DOS, IO.SYS și MSDOS.SYS), iar în versiunile mai recente și interpretorul de comenzi COMMAND.COM, de pe un disc pe altul.

SYSGEN (SYStem GENeration) - generarea sistemului.

SYSOP (SYStem OPerator) - persoană care rulează un buletin de informare.

- T -

TABSOL (TABular Systems Oriented Language) - sistem tabelar orientat pe limbaj.

TAO (Telephony Application Object) - specificații pentru aplicații orientate obiect din domeniul telefoniei. Structurile din acest domeniu cuprind utilizarea în comun de către diverse aplicații a unor resurse cum ar fi canalele de control apel sau control de fluxuri de date.

TASM (Turbo ASsembler) - mediu de dezvoltare de programe în limbaj de asamblare, construit de firma Borland, recunoscut prin viteza sa sporită în comparație cu cel al firmei Microsoft cunoscut sub numele MASM.

TAU (Tape Adapter Unit) - unitate de adaptare a benzii.

TBAV (ThunderByte AntiVirus) - unul dintre cele mai cunoscute produse software antivirus, realizat de firma olandeză ESaSS încă din anul 1980 și dezvoltat de-a lungul timpului cu cele mai interesante facilități.

TCAM (TeleCommunication Access Method) - metodă de acces prin telecomunicație.

TCB (Task Control Block) - blocul de control al sarcinii; zonă de date a unei sarcini (task) în care sunt memorate informații utile (nume, prioritate, stare) pentru sistemul de operare care sunt necesare în lucrul cu sarcinile (task-urile).

TCL (Tool Command Language) - limbaj de comandă pentru unelte al firmei SunSoft, care se pretinde a fi un înlocuitor de Visual Basic independent de mașină, garantat fără viruși, care să completeze limbajul Java și care să permită agenților soft să umble din calculator în calculator prin Internet.

TCM (Trellis-Coded Modulation) - tip de modem, care aduce o îmbunătățire a QAM, pentru obtinerea de transmisii bune la viteze mari. O formă îmbunătățită de modulație de cuadratură folosită de modemurile ce operează la sau peste 9600 biti pe secundă. TCM-ul codifică informația ca seturi unice de biti asociate cu schimbări în fază și amplitudine a purtătoarei. TCM-ul folosește constelații (grupuri) de puncte de semnal care sunt apropiate și reprezintă mai multe puncte de semnal decât este necesar pentru codificarea informației. Aceste puncte suplimentare permit adăugarea unui bit suplimentar (redundant) de verificare a erorii la fiecare set de biti reprezentând date. Bitii de verificare a erorii, plus o schemă de codificare, fac anumite combinații de biti invalide, asigurând dispozitivele sursă și țintă cu mijloace de detecție a erorii, provocate de zgomote și permitând alegerea mijloacelor cele mai potrivite de corecție a erorii.

TCP (Transmission Control Protocol) - protocol "oficial" Internet cu o arie largă de răspândire.

TCP/IP (Transmission Control Protocol / Internet Protocol) - protocol Internet cu o arie largă de răspândire, care înglobează orice posibilități de interconectare.

TCP/IP (Transport Control Protocol / Interface Program) - protocol de software dezvoltat de Departamentul Apărării al SUA pentru comunicațiile între computere.

TCU (Telecommunication Control Unit) - unitate de control a telecomunicațiilor.

TCU (Transmission Control Unit) - unitate de control a transmisiilor.

TDM (Time-Division Multiplexing) - o formă de multiplexare - combinare de semnale separate într-o singură transmisie de mare viteză - în care transmisia este împărțită în segmente, fiecare segment având un element dintr-un semnal. În această multiplexare sunt luate esanțioane din semnalele separate, în ordine, la intervale regulate - indiferent dacă au sau nu date de trimis - și esanțioanele sunt "încărcate" într-un singur canal. Efectul este oarecum similar

unui grup de pietoni ordonați, care urcă unul câte unul, în ordine, pe un trotuar rulant.

TESTRAN (TESt TRANslator) - translator de test.

TFT (Thin Film Transistor) - este un film transparent care include tranzistori, utilizat la ecranele cu matrice activă ale portabilelor.

TI (Texas Instruments) - renumită firmă americană producătoare de calculatoare și dispozitive periferice.

TIC (Transfer In Channel) - transfer în canalul de comunicație.

TIF (TIff) - extensia fișierelor din standardul TIFF. Vezi: TIFF.

TIFF (Tag Image File Format) - un format standard de fișier grafic prin puncte folosit în mod obișnuit pentru scanarea, stocarea și transferul/conversia de imagini grafice.

TIGA (Texas Instruments Graphic Adapter) - cartelă (adaptor) grafic de rezoluție foarte ridicată care poate lucra independent de adaptorul propriu-zis, fiind o interfață soft.

TMP (TeMPorar) - extensie utilizată des pentru a defini fișierele temporare.

TMP (Terminal Monitor Program) - program de monitorizare a terminalului.

TOS (Tape Operating System) - sistem de operare pentru benzi.

TP (Transaction Processing) - procesarea tranzacțiilor.

TP (Turbo Pascal) - 1. Extensie cunoscută pentru fișiere specifice mediului de programare Turbo Pascal. 2. Compilator foarte performant elaborat de firma Borland International pentru limbajul Pascal. Acesta cuprinde și un editor de text pe tot ecranul, de asemenea foarte performant.

TPI (Tracks Per Inch) - număr de piste pe inch. Unitate de măsură pentru densitatea stocării de date pe discurile magnetice, precum dischetele.

TPM (TeleProcessing Monitor) - supravegherea procesării de la distanță (teleprocesării).

TPU (Turbo Pascal Unit) - extensie cunoscută pentru fișiere specifice mediului de programare Turbo Pascal care definesc unit-uri.

TR (Transaction Routing) - direcția de trafic a tranzacțiilor.

TRAC (Text Reckoner And Compiler) - macroprocesor universal care realizează prelucrări asupra sirurilor de caractere, ca urmare a evaluării unor funcții având domeniul de definiție și domeniul de valori în multimea sirurilor de caractere. TRAC permite elaborarea comodă a unor programe de prelucrare nenumerică: traductoare, editoare, programe de validare a datelor etc.

TRANSCOMPUTER - firmă americană care a produs primul calculator cu procesorul Intel 80486, având tactul de 50 Mhz și având nevoie de corpuri speciale de răcire.

TRINITRON - tehnologie de afișare a imaginii pe un ecran cu tub catodic. Măscă unui astfel de tub este făcută dintr-un număr de deschizături (slits) continue, neîntrerupte. O astfel de mască se mai numește grilă de deschidere (aperture grill). Aceste fante corespund benzilor alternative verticale, foarte fine, de luminofor, dispuse pe ecranul Trinitron. Un tub Trinitron folosește un singur tun electric, în loc de trei tunuri cum se întâlnesc la tuburile corespunzătoare. Folosind un singur tun nu apar probleme de dezaliniere, astfel rezultând culori mai pure. Tuburile acestea au ecranele aproape plane.

TRM (TeRMinal) - 1. Prescurtare care definește noțiunea de terminal.
2. Extensia specifică de configurare a terminalelor în sistemul Windows.

TSC (Transmitter-Start Code) - cod transmitător-start.

TSK (TaSK) - tradus prin sarcină, este o aplicație de sine stătătoare sau un subprogram care este executat ca entitate independentă.

TSO (Time Sharing Option) - opțiune de timp divizat.

TSOS (Time Sharing Option System) - sistem de opțiuni pentru timp divizat.

TSR (Terminate and Stay Resident) - program ce rulează sub MS-DOS și rămâne în memorie chiar când nu este activ, astfel poate fi invocat rapid pentru o sarcină specifică executată în timp ce altă aplicație rulează.

TSS (Time Sharing System) - sistem bazat pe timp divizat.

TT (TrueType) - se referă la fonturi scalabile care sunt de obicei generate ca bitmap sau soft fonts, în funcție de posibilitățile imprimantei. Fonturile TrueType pot primi orice dimensiune și apar la imprimantă exact așa cum se văd pe ecran.

TTF (True Type Fonts) - extensie de fișiere care definesc fonturi de caractere din standardul TrueType. Vezi: TT.

TTL (Transistor-Transistor Logic) - circuite logice realizate numai cu tranzistoare.

TTS (Transaction Tracking System) - sistem complex de protecție a transmisiei datelor, folosit în special la baze de date mari. Transmisia unui bloc de date este validată numai dacă s-au recepționat corect toate datele. Dacă pe parcursul tranzacției se întâmplă un incident, sistemul este actualizat la ultima stare corectă.

TTY (TeleTYpe) - teleimprimator; telex.

TV (TeleVision) - televiziune.

TV set (TeleVision set) - televizor.

TVGA (T-Video Graphics Array) - adaptor video TVGA reproduce în mod grafic o rezoluție de x pixeli pe orizontală și y pixeli pe verticală. Vezi MDA, EGA, CGA, PGA, VGA, MCGA, SVGA.

TW (Type Writer) - mașină de scris.

TWAIN (Technology Without An Interesting Name) - standard după care o aplicație care îndeplinește condițiile acestuia poate accepta un scanner TWAIN.

TXT (TeXT) - extensie de fișier text (ASCII) utilizată în majoritatea produselor software care conțin astfel de fișiere.

- U -

UART (Universal Asynchronous Receiver-Transmitter) - un modul compus dintr-un singur circuit integrat, care conține ambele circuite, de transmitere și de recepție, necesare pentru comunicatia serială asincronă. Două computere, fiecare echipat cu câte un UART, pot comunica printr-o linie obișnuită. Datorită faptului că operațiunile de trimitere și de recepționare nu sunt sincronizate, seria de date trebuie ea însăși să conțină informația de început și sfârșit de pachet de informație; această informație este oferită de bitii de start și bitii de stop din seria de date. Un UART este cel mai comun tip de circuit conținut într-un modem de computer personal. Vezi USRT.

UAE (Unrecoverable Application Error) - eroare fatală de aplicație. În sistemul Windows aceasta conduce la o blocare de sistem. Ea poate apărea atunci când un program intră peste spațiul de memorie alocat altuia, ștergând astfel o parte din codul acelui program. Versiunile mai recente ale Windows elimină o bună parte din aceste blocaje.

UCB (Unit Control Block) - bloc de control a unității.

UCSD (University of California, San Diego) - Universitatea din California, San Diego.

UCW (Unit Control Word) - cuvânt de control a unității.

UDP (User Datagram Protocol) - protocol de comunicație din categoria celor care nu necesită stabilirea unei conexiuni cu destinatarul înainte de a începe transmiterea datelor.

UHF (Ultra High Frequency) - frecvență ultraînaltă.

UL (Underwriters' Laboratory) - laborator de subscrieri.

ULA (Uncommitted Logic Array) - zonă logică operațională (la calculatoarele analogice).

ULSI (Ultra-Large-Scale Integration) - integrare la scară extrem de mare, care permite ca un număr foarte mare de circuite (peste 100.000 circuite) să fie incorporate într-un singur cip. Referință la densitatea cu care componentele (tranzistori și alte elemente) sunt împachetate pe un circuit integrat și la finetea conexiunilor dintre ele. Vezi SSI, MSI, LSI, SLSI, VLSI.

UMA (Upper Memory Area) - zona de memorie superioară; se referă la spațiul de memorie dintre 640 KB și 1 MB al microcalculatoarelor ce utilizează microprocesorul Intel 80386 sau variantele următoare ale acestuia. Această zonă este în mod normal rezervată utilizării hard. ROM BIOS-ul este localizat în UMAS la fel ca și ROM-ul adaptoarelor sistemului, cum ar fi cartela video sau controller-ul de hard-disk. Plăcile de memorie expandată localizează cadrele paginii (page frames) în UMA. Vezi: UMB.

UMB (Upper Memory Block) - 1. Blocuri de memorie superioară. se referă la spațiul de memorie dintre 640 KB și 1 MB al microcalculatoarelor Intel 80386 sau variantele următoare. UMB-ul reprezintă memoria RAM utilizabilă rezultată din zonele nefolosite de UMA și se utilizează în primul rând pentru stocarea programelor rezidente (TSR) și driverelor de dispozitive în zone de memorie peste 640 KB. Astfel se pune la dispoziția aplicațiilor program mai multă memorie RAM. 2. Extensia fișierului de configurare sub DOS conform standardului UMB. Vezi: UMA, TSR.

UNICOMP (UNiversal COMPiler) - compilator univ-ersal (se referă la compatibilitatea FORTRAN).

UNIVAC (UNIVersal Automatic Computer) - calculator automat universal.

UNIX - sistem de operare multiutilizator, multisarcină dezvoltat de Ken Thompson și Dennis Ritchie la AT&T Bell Laboratories în 1969 pentru a fi folosit la minicomputere (calculatorul PDP-7). Prima versiune a fost reprogramată în limbajul B, al cărui autor este tot Thompson. Cei doi autori au contribuit atât la dezvoltarea UNIX-ului, cât și la definirea limbajului C, limbaj în care au fost scrise versiunile ulterioare ale sistemului. Acest sistem se deosebeste de alte sisteme

prin următoarele caracteristici: a fost scris într-un limbaj evoluat, usurând implementarea pe masini diferite; a fost difuzat împreună cu sursa sistemului, permițând proiectanților de sisteme să facă extensii proprii, conține primitive importante, care până în momentul respectiv au fost cuprinse numai în sistemele care functionau pe calculatoare mai scumpe. Toate aceste facilități menționate mai sus au dus la o largă răspândire a sistemului de operare UNIX. UNIX este considerat a fi un sistem de operare puternic care, fiind scris în C, este și foarte portabil. Vezi: MS-DOS, DR-DOS, OS/2.

UPC (Universal Products Code)- Codul universal al produselor, utilizat în SUA. Acesta este compus dintr-o cheie care are asociată o cifră, un set de 5 cifre care reprezintă codul producătorului, un alt set de 5 cifre care reprezintă codul produsului și se încheie printr-o cifră de control. Procedeele face parte dintr-unul mai larg numit cod de bare (bar code) care reprezintă semnele alfanumerice cu ajutorul unui sir de bare paralele care au grosimea și distanța dintre ele diferite și se utilizează la codificarea produselor de larg consum. Vezi EAN.

UPS (Uninterruptible Power Supply) - sursă de energie alternativă (de obicei, o baterie), care preia sarcina de alimentare a computerului la căderea tensiunii obișnuite de alimentare. De obicei, un UPS asigură energie numai pentru o scurtă perioadă de timp, timp suficient numai pentru închiderea ordonată a computerului, prevenind astfel pierderea de date ce poate apărea ca urmare a decuplării neașteptate a computerului.

UR (Unit Records) - unitate de înregistrare.

URL (Uniform Resource Locator) - procedură pentru accesarea server-elor și trimiterea documentelor în Internet. URL lucrează independent față de diferitele protocoale folosite în Internet.

US - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 31 (în hexazecimal 1FH).

USB (Universal Serial Bus) - interfață capabilă să preia informație de la o mare varietate de periferice, promovată de Mitel Corp. Noua magistrală asigură viteze de transfer superioare celor existente,

permite conectarea sau deconectarea perifericului în timp ce computerul funcționează, precum și conectarea simultană a mai multor periferice la același port serial.

USERID (USER IDentification) - identificarea utilizatorilor.

USRT (Universal Synchronous Receiver-Transmitter) - un modul compus dintr-un singur circuit integrat, care conține ambele circuite, de transmitere și de recepție, necesare pentru comunicatia serială sincronă. Comunicatia sincronă serială se deosebește de cea asincronă prin faptul că operația de trimitere și recepție a unităților este sincronizată de un semnal de sincronizare comun. Datorită acestei sincronizări, unitatea receptoare "știe" când unitatea care trimite începe și oprește pachetele de date; nu este nevoie de informație de pornire și oprire codificată în seria de date. Comunicatia sincronă necesită două canale de comunicație între expeditor și destinatar. Vezi UART.

UUCP (Unix to Unix Copy Protocol) - rețea globală internațională ce conține diferite tipuri de calculatoare care nu sunt direct conectate în rețea, ci folosesc rețeaua publică de date. A fost construită la sfârșitul anilor 70 de firma AT&T.

UVASER (UltraViolet Amplification by Stimulated Emission Radiation) - laser cu raze ultraviolete.

- V -

VAB (Voice Answer Back) - utilizarea mesajelor înregistrate de către un computer ca răspuns la comenzi și cereri diverse.

VAL (VALcheck) - extensia fișierelor de validare din sistemul Paradox.

VAN (Value Added Network) - valoare adăugată la rețea.

VAR (Value-Added Reseller) - firma care vinde produsele cu un adaos comercial față de valoarea de fabricație.

VB (Visual Basic) - mediu de dezvoltare care are la bază limbajul Basic (de fapt o variantă a limbajului cunoscută sub numele de QBasic), dar și tehnologia orientării pe obiecte. Pachet de programe aparținând firmei Microsoft și conceput pentru crearea și dezvoltarea rapidă și eficientă a aplicațiilor în Windows.

VBA (Visual Basic for Application) - versiune a limbajului de programare Visual Basic ce se află printre aplicațiile Microsoft Windows, precum Excel, numită și Visual Basic Programming System, Application Edition.

VBX (Visual Basic eXtended) - extensii ale fișierelor Visual Basic care definesc controalele personalizate. Vezi: VB.

VDL (Vienna Definition Language) - metodă de definire a limbajelor de programare elaborată în cadrul Laboratoarelor IBM din Viena în anii 60. VDL este un metalimbaj, utilizat pentru prima oară la definirea limbajului PL/I.

VDT (Video Display Terminal) - terminal cu ecran video, sinonim cu monitorul.

VDU (Visual Display Unit) - unitate de afișare vizuală, sinonim cu monitorul.

VERGIS (VERification GIS) - aplicație din domeniul geografic (GIS), realizată de firma Tehnologica Interprograma în ArcView, firmă care este distribuitorul în Bulgaria a cunoscutului institut ESRI (Environmental Systems Research Institute). Aplicația a devenit celebră de când OSCE (Organizația pentru Cooperare și Securitate în Europa) s-a hotărât să o utilizeze pentru controlul forțelor convenționale. Ea permite schimbul de informații referitoare la forțele armate din Europa, informații definite în cadrul tratatelor OSCE. Datele geografice se bazează pe harta digitală a lumii la scară 1:1.000.000, hartă realizată de către ESRI la comanda NATO.

VESA (Video Electronics Standard Association) - Asociația pentru Standarde Electronice Video. NEC Home Electronics a fondat VESA la sfârșitul anilor 80. Principalul obiectiv al asociației a fost să standardizeze, din punct de vedere electric, al frecvențelor și al programării, plăcile video, care să atingă rezoluția de 800x600 de pixeli, numită în mod uzual Super VGA. Vezi: VL-bus, VESA mod 102/104.

VESA mod 102/104 (Video Electronics Standard Association mod 102/104) - Standard VESA referitor la SVGA; Modelul 102 are următoarele caracteristici: mod grafic cu rezoluția 800x600, frecvența pe verticală 36 kHz, cea pe orizontală de 56 Hz sau 40 kHz cea pe verticală, 65 Hz cea pe orizontală sau 50 kHz cea pe verticală și 72 Hz cea orizontală. Modelul 104 are următoarele caracteristici: cu rezoluția 1024x768 în modul grafic întretesut "interlaced", frecvența pe verticală 44,9 kHz, iar frecvența pe orizontală 60 Hz, iar în modul neîntretesut "non-interlaced", frecvența pe verticală, 65 kHz, iar cea pe orizontală de 65 Hz sau 75 kHz cea pe verticală și 70 Hz cea de pe orizontală. Vezi: VESA, VL-bus.

VF (Voice Frequency) - frecvență vocală.

VFU (Vertical Format Unit) - unitate de formatare verticală.

VGA (Video Graphics Array) - 1. Adaptor video introdus de IBM în 1987. VGA reproduce toate modurile din EGA și adaugă câteva noi, dintre care cele mai populare sunt două moduri grafice. Unul suportă o rezoluție de 640 de pixeli pe orizontală și 480 de pixeli pe verticală,

cu 2 sau 16 culori simultane dintr-un tabel de 262.144 culori, iar celălalt suportă 320 pixeli orizontali pe 200 pixeli verticali cu 256 culori dintr-un tabel de 262.144 culori. 2. Extensia fisierului driver de ecran aferentă standardului VGA. Vezi MDA, EGA, CGA, PGA, MCGA, SVGA, TVGA.

VIM (Vendor Independent Messaging) - interfață de program de aplicatii (API), întâlnită în programele de poștă electronică, care oferă acces la serviciile de transmitere a mesajelor pentru creatorii de programe.

VIP (Variable Information Processing) - procesarea informatiilor variabile.

VHSIC (Very-High-Speed Integrated Circuit) - un circuit integrat care execută operatiuni, de obicei logice, la o viteză foarte mare. Cu cât e mai mare viteza circuitului, cu atât mai multe informatii se pot procesa într-un anumit timp.

VIRUSAFE - numele unui antivirus pentru sistemul de operare MS-DOS, care rămâne rezident și verifică dacă un virus este deja prezent și activ, făcând și interceptări de manipulări suspecte, putând la cerere să verifice programele.

VISICALC - primul program pentru calcul tabelar, fiind produs al firmei Visicorp și care la început era dedicat calculatoarelor Apple.

VL-bus (VESA Local-bus) - este o specificatie provenită de la asociatia VESA referitoare la magistralele locale. Rolul dezvoltării acestor magistrale constă, în primul rând, în obtinerea unor performante mai bune. Aceste performante s-au obtinut prin montarea controller-elor într-o astfel de magistrală care lucrează la aceeasi frecvență de tact ca și procesorul. Specificatia definește semnalele, iesirile pe pini și conectorii, fiind o specificatie deschisă, care motivează producătorii la inovatii proprii. Frecventa de lucru a acestei magistrale este de până la 66 Mhz, iar viteza de transfer maximă este de 132 MB/s la un ceas de 33 Mhz. Are 32 de linii de adresă și 32 linii de date, avându-se deja în vedere extinderea la 64 de linii de date. Vezi: VESA.

VLSI (Very-Large-Scale Integration) - integrare la scară foarte mare care permite ca un număr foarte mare de circuite (între 5.000 și 50.000 circuite) să fie incorporate într-un singur cip. Referință la densitatea cu care componentele (tranzistori și alte elemente) sunt împachetate pe un circuit integrat și la finețea conexiunilor dintre ele. Vezi SSI, MSI, LSI, SLSI, ULSI.

VM (Virtual Machine) - mașină virtuală.

VMS (Virtual Memory Systems) - sisteme bazate pe utilizarea memoriei virtuale. Au apărut ca urmare a cererii crescânde de memorie pentru aplicațiile care nu pot fi satisfăcute numai cu memoria fizică disponibilă. Prin folosirea dispozitivelor externe, cu timp de acces relativ redus și rată de transfer superioară, pe post de memorie, s-a trecut la implementarea sistemelor cu memorie virtuală. Aceasta se bazează pe optimizări de acces la blocuri după diferite criterii și pe repaginare automată a memoriei.

VOC (VOiCe) - extensia fișierelor de voce compatibile cu SoundBlaster.

VOCODER (Voice Operated CODER) - dispozitiv cu ajutorul căruia se poate crea artificial vocea umană.

VODAS (Voice-Operated Device Anti-Sing) - sistem de comunicație cu alternarea sensului de transmisie.

VODER (Voice-Operation DEMonstratoR) - dispozitiv de sintetizare a vocii, generator de voce artificială.

VOGAD (Voice-Operated Gain-Adjusting Device) - dispozitiv comandat prin voce cu putere de ieșire constantă.

VOS (Virtual Operating System) - sistem de operare de sine stătător, proiectat special pentru a veni în întâmpinarea OLTP și a aplicațiilor critice. Suportă o multime de protocoale de rețea. Este implementat pe servere tolerante la erori cu caracteristici unice ale arhitecturii Olivetti FT.

VP (Ventura Publisher) - un soft puternic de microeditare profesională, realizat de firma XEROX. Microeditorul are un "bloc de text" care după ce este initializat, poate fi "umplut" cu text, grafică sau cu imagini. Utilizatorul poate să selecteze dintr-o mare varietate de tipuri de caractere. Se instalează destul de dificil și este destinat aplicațiilor profesionale. Ventura are o largă gamă de pagini formate și structurate (numite "style sheets") cu scopul de a sprijini lucrul cu documente cu format fix și de a mări viteza de lucru. Opțiunile de căutare-înlocuire și de ortografiere ale editorului sunt destul de slabe. Are posibilitatea de vizualizare a paginilor atât pe față, cât și pe verso. Poate să importe texte din mai multe tipuri de editoare, precum și grafice din alte pachete soft.

VP Planner Plus - pachet de programe asemănător cu Lotus 1-2-3, fiind însă mai performant din punct de vedere al vitezei, al tratării textului și a funcțiilor oferite. Are implementate funcții de centrare a textului, formatare, funcții de căutare și de înlocuire, operații pe blocuri de text, module grafice performante și posibilități de a lucra cu module grafice externe. El poate gestiona o bază de date tridimensională care este compatibilă cu dBase III. Interfața cu utilizatorul este prietenoasă, sistemul de meniuri comod și performant.

VR (Virtual Reality) - realitatea virtuală. Tehnologie nouă utilizată prin noile instrumente de dezvoltare, hardware, convergența digitală, Internet etc., care permit prezentarea imaginilor bi- și tridimensionale, inclusiv animație, pe calculator într-un mod foarte apropiat de cel real. Sistem de calcul care poate da utilizatorului iluzia unei lumi generate pe calculator și a posibilității de a călători în voie prin această lume. În acest scop sunt utilizați ochelari speciali (HMD) care afișează o imagine stereoscopică și o mână cu senzori, care îl permite manipularea "obiectelor" în mediul virtual. Vezi: HMD, VRML.

VRAM (Video-RAM) - un tip special de RAM dinamic (DRAM) folosit în aplicații video de mare viteză. Cu DRAM-ul convențional și procesorul și circuitul video trebuie să acceseze RAM prin aceleași contacte ale cip-ului RAM. VRAM-ul asigură contacte separate pentru procesor și circuitele video. Procesorul accesează VRAM într-o manieră aproape identică cu DRAM-ul, dar circuitele video sunt dotate cu o "usă" specială către VRAM. Această "usă" permite

circuitelor video acces la memorie bit cu bit (serial), acces care este mai potrivit pentru transferul de pixeli pe ecran decât accesul paralel asigurat de DRAM-ul conventional. Vezi RAM, SRAM, DRAM.

VRC (Vertical Redundancy Checking) - in parity. Verificarea redundanțelor verticale.

VRML (Virtual Reality Markup Language) - limbaj pentru dezvoltarea sistemelor bazate pe realitatea virtuală; mixarea tehnologiei VR cu Internet-ul, care conduce la crearea mediilor 3-D complete, de exemplu un grup de magazine pe care utilizatorii le pot explora pe Internet.

VRML (Virtual Reality Modeling Language) - limbaj de modelare a realității virtuale. Este o tehnologie de vârf promovată de firma Microsoft, dar și de alte firme renumite de software. Vezi: ActiveVRML.

VROOMM (Virtual Real-time Object Oriented Memory Manager) - tehnologie implementată în cunoscutul produs Quattro Pro, pusă la dispoziția programatorului pentru a realiza automat corespondența dintre date și grafice. Ea aduce o mare economie de memorie, considerând secvența de program de 2-4 KB ca obiecte pentru care s-a dezvoltat o strategie eficientă de alocare a memoriei.

VT (Vertical Tab) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 11 (în hexazecimal 0BH). Caracterul este folosit pentru alinierea liniilor pe ecran și pe pagina tipărită. Un caracter tab nu se distinge vizual de seria de spații albe introduse prin apăsarea repetată a tastei spațiu (spacebar), dar caracterul tab și caracterul spațiu sunt diferite pentru computer. Un tab este un caracter de sine stătător și deci, poate fi adăugat, sters sau se poate scrie peste el. Schema de codificare ASCII include două coduri pentru tab: un tab vertical (VT) și unul orizontal (HT). Vezi HT.

VTOC (Volume Table Of Contents) - volumul tabelii de conținut (cuprins).

VTR (Video Tape Recording) - înregistrare (de sunet și imagine) pe bandă magnetică video.

- W -

WABI (Windows Applications Binary Interface) - interfață soft, integrată în sistemul de operare Solaris 2.2 al firmei SunSoft, care permite rularea aplicațiilor Windows sub Solaris fără a fi necesară recompilarea acestora. Spre deosebire de emularea PC, WABI rulează fără a fi nevoie ca DOS și Windows să fie instalate. Prin WABI aplicațiile Windows pot rula atât pe sisteme RISC, cât și pe sisteme UNIX bazate pe x86. Deoarece WABI solicită mai puțin sistemul de operare decât emularea PC, performanțele aplicațiilor Windows pot fi mai ridicate decât în mediul Windows propriu-zis.

WAIS (Wide-Area Information Service) - instrumentele de căutare din Internet, Archie, gopher sau Veronica, folosesc nume de fisier sau de director. WAIS caută documentele după conținutul lor.

WAN (Wide Area Network) - rețea generală de date; rețea de comunicație care conectează zone geografice separate. Rețea mare de calculatoare care se extind pe o arie geografică mare, de ex., rețelele naționale sau internaționale. Conectează calculatoare prin intermediul liniilor telefonice sau al sateliților.

WBR (Word Buffer Register) - registrul bufferului de cuvinte.

WCS (Writable Control Storage) - memoria pentru controlul scrierii.

WIN (WINDOWS) - 1. Numele fișierului de startare a sistemului Windows. 2. Extensia unor fișiere din sistemul de operare Windows. Vezi: WINDOWS.

WINDOWS - numele obișnuit pentru produsul Microsoft Windows, o interfață grafică multisarcină care rulează pe computerele bazate pe MS-DOS. Windows asigură o interfață standard bazată pe meniuri, ecrane fereastră și dispozitive indicatoare ca mouse-ul. Programele trebuie să fie special proiectate pentru a putea folosi avantajele acestor caracteristici. Are un mediu GUI (Graphical User Interface).

WINS (Windows Internet Name Service) - tehnologie proiectată pentru înlocuirea administrării manuale a tabelelor de nume (host bable). WINS permite nodurilor de rețea compatibile WINS (Windows for Workgroups, Windows 95, Windows NT Server, Windows NT Workstation), să-și înregistreze automat numele într-o bază de date centrală WINS păstrată pe un server. Toate actualizările sunt realizate automat și WINS se bazează pe comunicatia punct-la-punct între nodurile de rețea și serverul WINS.

WinSock (Windows Socket) - software care permite unui PC care rulează Windows să intre printr-o conexiune de apel telefonic.

WMF (Windows Metafile Format) - 1. Format de fișier orientat pe obiect (vector) pentru aplicațiile Microsoft Windows. 2. Extensia fișierelor cu conținut grafic salvat sub forma WMF.

WORM ("Write Once, Read Many") - în traducere, "scris o dată, citit de multe ori". Tip de disc optic ce poate fi citit și recitit, dar nu mai poate fi modificat după ce a fost înregistrat. WORM sunt dispozitive de stocare de mare capacitate. Deoarece nu pot fi șterse și reimprimabile, ele sunt potrivite pentru stocarea arhivelor și a altor cantități mari de informații ce nu se schimbă.

WOSA (Windows Open Services Architecture) - arhitectura de servicii deschise Windows. Cuprinde componente de aplicații telefonice, standarde și specificații pentru interfețe de comunicații etc.

WP (Word Perfect) - 1. Editor de text foarte răspândit în întreaga lume. Se poate instala pe toată gama de calculatoare compatibile PC. Editorul posedă un limbaj pentru microcomenzi simplu și deosebit de eficient, care realizează funcții puternice și complexe care sunt procesate extrem de rapid. Interfața cu utilizatorul este prietenoasă, meniurile sunt simple de utilizat și de învățat. Editorul recunoaște o mare diversitate de fișiere create de alte produse soft. Mai posedă și funcția de previzualizare a textului, înainte de imprimarea lui, precum și posibilități de a efectua calcule matematice și statistice. Extensie de fișier din WordPerfect. 2. Extensia unor fișiere din sistemul Word Perfect.

WP (Word Processing) - operație de introducere și editare a unui text folosind un procesor de text, adică o aplicație program destinată manipulării documentelor bazate pe text, echivalentul electronic al hârtiei, creionului, gumei, mașinii de scris și al dicționarului de cuvinte. Procesoarele de text execută o gamă întreagă de sarcini, de la simplu la foarte complex, asociate cu editarea documentelor (ștergere, inserare, refrazare s.a.m.d.). În funcție de program și de echipamentul folosit, procesoarele de text pot afișa documentele fie în mod text, folosind selecția, sublinierea sau culoarea pentru a evidenția textul italic, bold și alte formătări, fie în mod grafic, folosind grafică și, uneori, o varietate de fonturi ce apar pe ecran așa cum apar pe hârtie în urma tipăririi. Toate procedurile de text oferă un minimum de mijloace de formatare a textului, cum ar fi schimbările de fonturi, prezentarea paginii, indentările de paragraf etc. Unele procesoare de text pot verifica ortografia și căuta sinonime, pot încorpora grafică executată în alte programe, pot alinia corect formulele matematice și chimice, pot crea șabloane proprii de scrisori, execută calcule, pot afișa documente în ferestre multiple pe ecran și pot înregistra instrucțiuni macro pentru executarea sarcinilor mai dificile sau repetitive.

WPF (Word Perfect File) - extensie de fișier utilizată în Word Perfect.

WPG (Word Perfect Graphics) - extensie de fișiere imagini grafice din editorul Word Perfect.

WPM (Word Per Minute) - număr de cuvinte pe minut.

WQ* (Words QuattroPro *) - extensii de fișiere tip document din sistemul Quattro Pro sub DOS.

WRAM (Window Random Access Memory) - cea mai performantă memorie video, care permite prelucrarea unei informații în timp ce următoarea se încarcă. Oferă toate beneficiile știute de la DRAM și VRAM la un loc, fiind totodată mai performantă și mai ieftină. Vezi: DRAM, VRAM.

WRI (WRItte) - extensii de fișiere realizate cu programul Write sub Windows.

WS (WordStar) - 1. Editor de text foarte cunoscut datorită variantelor prezente și pe microcalculatoare de 8 biti, sub sistemul de operare CP/M. Deși s-a reconsiderat structura sa integral pentru a-l adapta la cerințele și performanțele calculatoarelor de 16 biti, datorită menținerii unor compatibilități în jos editorul rămâne tributar unor concepții învechite. O caracteristică de bază a acestui editor rămâne simplitatea comenzilor și diversitatea lor, care satisfac în mare măsură o mare parte a utilizatorilor. Versiunile mai evoluate, WORDSTAR 5.x, 6.x, încearcă să ridice acest editor de texte la nivelul celor mai performante editoare, făcându-se îmbunătățiri substanțiale atât la nivelul funcțiilor oferite, cât și la nivelul interfeței utilizator. 2. Extensie de fișier în WordStar.

WSS (Windows Sound System) - extensii ale fișierelor tip document sub Windows Sound System.

WTG (World Tutor Group) - divizie de instruire multimedia bazată pe calculator, de la AMR Training Group, el însuși o parte din AMR care operează pentru sistemul de rezervare al liniilor aeriene American Airlines și Sabre.

WWW (World Wide Web) - Web este o arhitectură deschisă. A fost creat de cercetătorul Tim Berners de la CERN-Geneva. WWW folosește noțiunea de obiect și hipertext cu scopul restructurării documentelor și asigurării accesului la informații. Se bazează pe trei principii esențiale: schema de adresare Internet, protocolul de transfer fișiere și limbajul hipertext.

WYSIWYG ("What-You-See-Is-What-You-Get") - în traducere "ceea ce vezi e ceea ce vei obține". Metodă de display care prezintă documentele și elementele grafice pe ecran așa cum vor apărea la tipărire, WYSIWYG încearcă să reproducă cât mai exact ceea ce este afișat pe ecran, într-o formă tipărită, dar nu întotdeauna reușește. Unele programe, de ex., pot afișa textul italic, bold și caracterele grafice pe ecran, dar numai în anumite mărimi predeterminate. Alte programe, mai ales la computerele ca Apple Macintosh, pot afișa fonturi, mărimi de fonturi și imagini grafice care aproximează foarte bine pe cele din varianta tipărită. Indiferent, însă, de posibilitățile programului, WYSIWYG necesită hardware capabil

de operare în mod grafic, si nu în mod text.

- X -

X.25 - recomandare publicată de CCITT care definește legăturile dintre un terminal și o rețea cu comutare de pachete. O rețea cu comutare de pachete dirijează unități (pachete) de informație al căror conținut și format sunt controlate de standarde ca cele definite în recomandarea X.25. Această recomandare încorporează trei definiții: legătura electrică dintre terminal și rețea, protocolul de transmisie sau acces și implementarea circuitelor virtuale dintre utilizatorii rețelei. Luate împreună, aceste definiții specifică o legătură sincronă, full-duplex de la terminale la rețea. Pachetele trimise într-o astfel de rețea pot conține fie date, fie comenzi de control. Formatul pachetelor, controlul de eroare sunt echivalente cu porțiuni din HDLC, protocol definit de Organizația Internațională pentru Standardizare (ISO). Standardele X.25 sunt asemănătoare celor trei straturi: fizic, data-link și rețea, din modelul ISO/OSI.

X-Window - sistem de ferestre pentru stațiile grafice dezvoltate de MIT, DEC și IBM. X-Window diferă de programele de lucru tradiționale, care lucrează pe un singur calculator prin aceea că permite grafica generată într-un calculator să fie afișată pe o altă stație de lucru aflată în rețea. X-Window este proiectat să se execute sub orice sistem de operare.

XCFN (eXternal FuNction) - funcție externă.

XCMD (eXternal CoMmand) - comandă externă.

XENIX - implementare realizată de Microsoft a sistemului UNIX care a cumpărat licența de AT&T, care însă nu i-a acordat dreptul de a-l numi UNIX în acțiunile publicitare. Este un sistem de operare multisarcină (multitasking) și multiutilizator. Nu a avut succes deosebit din cauza răspunsului lent, fiind consecința însăși a limitărilor actuale ale arhitecturii PC. Odată cu apariția calculatoarelor 386 au apărut tot mai multe sisteme de calcul care au sistemul de operare UNIX/XENIX.

XGA (eXtended Graphics Array) - este standardul grafic anunțat de IBM în 1990 cu rezoluțiile în mod grafic de 640x480 cu 256 culori, 640x480 cu 65536 culori, 1024x768 cu 256 culori, iar în mod text 1056x400 cu 16 culori. Vezi: EGA, VGA, SVGA, TVGA, CGA.

XVGA (X-Video Graphics Array) - Vezi: XGA.

XMODEM (X-MODEM) - protocol pentru transferul de fișiere folosit în comunicațiile asincrone. Dezvoltat în 1977 de Ward Christensen, Xmodem este foarte răspândit ca software de domeniu public și în numeroase softuri de comunicație. Xmodem transferă informația în blocuri de 128 byte. Desemnează fiecărui bloc transmis câte un număr secvențial, care este folosit pentru raportarea erorilor și duplicărilor în transmisie. Un check-sum (sumă de byte de date) de un byte este inclus în fiecare bloc de date pentru verificarea erorii în datele transmise. Xmodem rezolvă problemele inerente protocolului ASCII. Vezi YMODEM, ZMODEM.

XMS (eXtended Memory Specification) - specificarea memoriei extinse; memoria extinsă este memoria care depășește 1MB disponibilă pe calculatoarele compatibile IBM-AT. Procesorul I80286 poate avea maxim 15 MB de astfel de memorie, la atât fiind limitat și procesorul I80386 cu specificația că la memoria de 4 GB, cât poate să adreseze, nu pot "rezista" celelalte componente de pe placa de bază. Programele pot folosi direct această memorie, unica restricție fiind că procesorul să treacă în modul "protejat". Din acest motiv această facilități o folosesc doar programele mari și ambicioase. Vezi: EMS.

XMT - transmitere de semnale folosit în comunicația serială.

XNS (Xerox Network Systems) - protocol "oficial" Internet, cu o arie largă de răspândire, în special printre calculatoarele și dispozitivele renumitei firme Xerox.

XON/XOFF - în comunicațiile asincrone, un protocol în care dispozitivul sau computerul ce recepționează folosește caractere speciale pentru controlul fluxului de date de la dispozitivul sau computerul care transmite,. Când computerul care primește nu mai

poate continua să primească date, ca atunci când buffer-ul său este plin, transmite ca semnal un caracter de control XOFF care anunță expeditorul să oprească transmisia; când transmisia se poate relua, computerul semnalizează acest lucru printr-un caracter XON către expeditor. Acest protocol este cunoscut sub numele de “hand-shake” (strângere de mână).

XT (eXtended Technology) - grupare de microprocesoare din ramura Intel-8088, cu o frecvență de ceas de 4,77 Mhz. Începând cu microprocesorul Intel-80286 se desprinde o nouă clasă numită AT (Advanced Technology). Vezi: AT.

XTG (XTreeGold) - utilitar apărut la sfârșitul anilor 80, după PCShell, care oferă o interfață agreabilă pentru sistemele de operare DOS. Produsul are la bază structura arborescentă a directoarelor din DOS (comanda Tree) și oferă numeroase facilități de lucru cu directoarele și fișierele, de lucru cu mai multe unități de disc, de vizualizare sau de editare a fișierelor etc.

- Y -

YMCK (Yellow, Magenta, Cyan, black) - galben, purpuriu, azuriu, negru. Vezi: CMYK.

YMODEM (Y-MODEM) - o variație a protocolului de transfer de fișiere Xmodem care include următoarele îmbunătățiri: abilitatea de a transfera informație în blocuri de 1 KB, abilitatea de a trimite fișiere multiple legate (batch), controlul ciclic redundanț și abilitatea de a înceta transferul prin trimiterea a două caractere CAN (cancel-anulat) la rând. Este mult mai rapid decât Ymodem. Vezi XMODEM, ZMODEM.

- Z -

Z80 (Zilog-80) - un microprocesor de 8 biti produs de Zilog, companie fondată de fosti ingineri de la Intel. Z80 avea o magistrală de adrese de 16 biti si putea adresa o memorie de 64 KB cu o magistrală de date de 8 biti. Descendent al microprocesorului Intel 8080, a fost procesorul favorit din vremurile sistemului de operare CP/M. Unul din cele mai populare computere ale acelor ani, Radio Shack TRS-80, era bazat pe acest cip. Vezi Z8000.

Z8000 (Zilog-8000) - un microprocesor de 16 biti produs de Zilog, descendent al popularului Z80. Vezi Z80.

ZIF (Zero Insertion Force conector) - tip de soclu pentru circuite integrate în care inserarea sau scoaterea circuitului integrat se face fără nici un efort. El dispune de un dispozitiv de blocare/deblocare a circuitului. Soclurile sunt folosite, de regulă, pentru procesoare, adică pentru sisteme evolutive.

ZIP (PKZIP) - extensia fișierelor comprimate cu programul PKZIP.

ZMODEM (Z-MODEM) - o îmbunătățire a protocolului Xmodem care rezolvă transferul de date în blocuri mai mari de date si cu erori mai putine. Zmodem include un mijloc de a relua o transmisie nu de la început, ci din locul în care a fost întreruptă, dacă legătura a fost întreruptă în timpul transferului. Vezi: XMODEM, YMODEM.

PARTEA a II-a

- A -**A - A****A Hardware Programming Language - AHPL****A Programming Language - APL****A Programming Language Graphics - APLG****A: - A:****A4 - A4****A5 - A5****ABnormal END - ABEND****Abnormal Termination - AT****Abnormal Termination Register - ATR****Absolute Error - AE****Absolute Mode Addressing - AMA****Abstract Data Type - ADT****Abstract Machine - AM****Abstract Machine Emulator - AME****Abstract Syntax Notation - ASN****AC Datalink - ACD****Acceptable Malfunction Level - AML****Acceptable Quality Level - AQL****Acceptable Reliability Level - ARL****Acceptance Checkout Equipment - ACE****Access Control - AC****Access Control Field - ACF****Access Control List - ACL****Access Control Register - ACR****Access Control System - ACS****Access Date - AD****Access Developer's Toolkit - ADT****Access Interface Unit - AIU****Access Time - AT****Access Unit - AU****Accumulation Time - ACT****ACCumulator - ACC****Accurately Defined System - ADS****ACKnowledge - ACK****Acknowledging Ethernet Interface Unit - AEIU****Acoustic Coupler - AC****Active Page Register - APR**

Active Virtual Reality Modeling Language - ActiveVRML
Active-Addressing Liquid Crystal Display - AALCD
Active-Matrix Liquid Crystal Display - AMLCD
Actual Block Processor - ABP
Ada Programming Support Environment - APSE
Adaptable Board Computer - ABC
Adapter Control Hardware - ACH
Adapter Hardware - AH
Adaptive Control - AC
Adaptive Control of Thought - ACT
Adaptive Control System - ACS
Adaptive Data Multiplexing - ADM
Adaptive Differential Pulse Code Modulation - ADPCM
Adaptive Model Following control System - AMFS
Adaptive Polling Technique - APT
ADdRes - ADR
Address Code System - ACS
ADdress CONstant - ADCON
Address ENable - AEN
Address Key Register - AKR
Address Mapping Table - AMT
Address Mark - AM
Address Register - AR
Address Resolution Protocol - ARP
Address Space IDentifier - ASID
Adelson, Velskin, Landis tree - AVL
ADministration Management Domain - ADMD
Adobe Type Manager - ATM
Advanced Basic Input-Output System - BIOS
Advanced Bipolar Complementary Metal-Oxide Semiconductor) -
ABC MOS
Advanced Business Application Programming - ABAP
Advanced Communications Function - ACF
Advanced Communications Service - ACS
Advanced Computer Environment - ACE
Advanced Data Communication Control Protocol - ADCCP
Advanced Frame Grabber - AFG
Advanced Fullscreen Debug - AFD
Advanced Information Management - AIM
Advanced Intelligence Network - AIN

Advanced Interactive eXecutive - AIX
Advanced Micro Devices - AMD
Advanced NetWare - ANW
Advanced Network Management - ANM
Advanced Networking Test Center - ANTC
Advanced Peer-to-Peer Networking - APPN
Advanced Power Management - APM
Advanced Program-to-Program Communications - APPC
Advanced Radio Local Area Network - ARLAN
Advanced Research Projects Agency - ARPA
Advanced Research Projects Agency NETwork - ARPANET
Advanced Run-Length Limited - ARLL
Advanced SCSI Programming Interface - ASPI
Advanced Services Platform - ASP
Advanced Signal Processor - ASP
Advanced Solid Logic Technology - ASLT
Advanced Technology - AT
Alarm Indication Signal - AIS
Alarm Relay Unit - ARU
ALGOriThm Language - ALGOL
Algorithmic Test - AT
Algorithmic Test Generator - ATG
ALIAS - ALIAS
Alignment Check - AC
Alignment Mask - AM
All Points Addressable - APA
ALOHA - ALOHA
Alterable Read Only Memory - AROM
Alternate - Alt
Alternate User Name - AUN
Alternating Current - AC
AMD - AMD
American Association for Artificial Intelligence - AAAI
American Federation of Information Processing Societies - AFIPS
American Megatrend Inc. - AMI
American National Standard - ANS
American National Standards Institute - ANSI
American National Standards Institute SYStem - ANSI.SYS
American Standard Association - ASA
American Standards Institute - ASI

American Standard Code for Information Interchange - ASCII
American Telefon & Telegraph - AT&T
Amplitude Modulation - AM
Amplitude Shift Keying - ASK
AMSTRAD - AMSTRAD
Analog Computer - AC
Analog to Digital - A/D
Analog-to-Digital Converter - ADC
Ancillary Control Processor - ACP
Annotated Phrase Structure Grammar - APSG
Anti Virus eXpert - AVX
Anticipate Loading Unit - ALU
APPLE - APPLE
Apple Desktop Bus - ADB
Apple Desktop Interface - ADI
Apple/UX - A/UX
AppleTalk Session Protocol - ASP
AppleTalk Transaction Protocol - ATP
Applicability Condition - AC
Application Access Services - AAS
Application Binary Interface - ABEND
Application Data Interchange - ADI
Application Development - AD
Application Development Interface - ADI
Application Development System - ADS
Application Environment Services - AES
Application Field eXchange - AFX
Application Interface - AI
Application Management System - AMS
Application Neutral Distribution Format - ANDF
Application Oriented Language - AOL
Application Program Interface - API
Application Protocol Data Unit - APDU
Application Services Manager - ASM
Application Specific Integrated Circuit - ASIC
Application System - AS
Applied Service Elements - ASE
ARchive Jung - ARJ
Arcnet Trade Association - ATA
Argonne National Laboratory - ANL

Arithmetic and Logic Unit - ALU
Arithmetic Mean - AM
Arithmetical Unit - AU
Array Descriptor Word - ADW
Artificial Intelligence Toolkit - AIT
Artificial Intelligence - AI
Artificial Intelligence in Medicine - AIM
Artificial Intelligence Programming Language - AIPL
Artificial Neuronal Network - ANN
Artificial Reasoning Tool - ART
ASCII - ASC
ASIA NETwork - ASIANET
ASM ASseMbler - ASM
Aspect Ratio - AR
Associative Read Only Memory - AROM
Association Control Service Element - ACSE
Association for Autometed Reasoning - AAR
Association for Computer Linguistics - ACL
Association for Computer Machinery - ACM
Association Francaise de NORmalisation - AFNOR
Association of DAta Processing Service Organisations - ADAPSO
ASymmetric MultiProcessing - ASMP
Asymmetrical Digital Subscriber Line - ADSL
Asynchronous Communication InterfAce - ACIA
Asynchronous Communication Server - ACS
Asynchronous Communications Controller - ACC
Asynchronous Digital Subscriber Loop - ADSL
Asynchronous Disconnected Mode - ADM
Asynchronous Line Protocol - ADP
Asynchronous Modular Command Language - AMCL
Asynchronous Response Mode - ARM
Asynchronous Serial Communication - ASC
Asynchronous Serial Interface - ASI
Asynchronous Time-Division Multiplexer - ATDM
Asynchronous Transfer Mode - ATM
AT Attachment Packet Interface - ATAPI
ATARI - ATARI
Attached Processor - AP
Attached Processor System - APS
Attached Resource Computer - ARC

Attached Resource Computer NETwork - ARCNET
Attached Support Processor - ASP
ATtAchment interface - ATA
Attachment Unit Interface - AUI
ATteNtion - ATN
Attribute Focusing - AF
Audio Frequency - AF
Audio Frequency Amplifier - AFA
Audio/Video - A/V
Audio Media Integration Standard - AMIS
Audio Response Unit - ARU
Audio Video Computer - AVC
Audio Visual Connection - AVC
Audit Command Language - ACL
Augmented Phrase Construction Grammar - APCG
Augmented Phrase Structure Grammar - APSG
Augmented Transition Network - ATN
Augusta ADA Byron - ADA
Autodesk Training Center - ATC
Automated Bibliography - AB
Automated Library Information System - ALIS
Automated Library System - ALS
Automated Language Processing - ALP
Automated Language Processing Advisory Committee - ALPAC
Automated Logic Diagram - ALD
Automated Reasoning Tool - ART
Automated Theorem Proving - ATP
Automatic Block Controller - ABC
Automatic Call Distributor - ACD
Automatic Call Gapping - ACG
Automatic Calling Equipment - ACE
Automatic Calling Unit - ACU
Automatic Computer - AC
Automatic Control - AC
Automatic Data eXchange - ADX
Automatic Data Processing - ADP
Automatic Data Processing System - ADPS
Automatic Digital Encoding System - ADES
Automatic Flight Control - AFC
Automatic Format Recognition - AFR

Automatic Frequency Control - AFC
Automatic Gain Control - AGC
Automatic Guide Vehicle - AGV
Automatic Image Retrieval System - AIRS
Automatic Integrated Debugging System - AIDS
Automatic Level Control - ALC
Automatic Message Accounting - AMA
Automatic Message Accounting Transaction Processor - AMATP
Automatic Message eXchange - AMX
Automatic Message Registering - AMR
Automatic Message Routing - AMR
Automatic MicroFilm Information System - AMFIS
Automatic Network Synchronization - ANS
Automatic Noise Limiter - ANL
Automatic Number Identification - ANI
Automatic Phase Control - APC
Automatic Picture Transmission - APT
Automatic Programming Techniques - APT
Automatic Range Control - ARC
Automatic Recovery Program - ARP
Automatic Repeat reQuest - ARQ
Automatic ReQuest - ARQ
Automatic Route Selection - ARS
Automatic Send-Receive set - ASR
Automatic Sequence Controlled Calculator - ASCC
Automatic Sheduling with Time integrated Resource Allocation -
ASTRA
Automatic Sheet Feeder - ASF
Automatic Support Equipment - ASE
Automatic Telephone Set - ATS
Automatic Test Equipment - ATE
Automatic Volume Control - AVC
Automatic Volume Recognition - AVR
Automatically Programmed Tools - APT
Autonomous System - AS
AUXiliary - AUX
Auxiliary Control Bus - ACB
Auxiliary Flag - AF
Auxiliary Power Unit - APU
Auxiliary Unit Interface - AUI

AVeraGe - AVG
Average Modulation Transfer Function - AMTF
Average Quality Level - AQL
Average Outgoing Quality - AOQ
AZERTY - AZERTY

- B -

B Information eXchange - BIX
B: - B:
B5 - B5
BackSpace - BkSp
Backspace - Bs
BAcKup - BAK
Backup and Restore Utility - BRU
Backus Normal Form - BNF
Balanced Asynchronous mode - BA
Balanced Asynchronous Response Mode - BARM
Base Address Register - BAR
Base Pointer - BP
BASic - BAS
Basic Abstract Machine - BAM
Basic Access Method - BAM
Basic Combined Programming Language - BCPL
Basic Control System - BCS
Basic Direct Access Method - BDAM
Basic Disk Operating System - BDOS
Basic Encoding Rules - BER
Basic FreePhone - BFP
Basic Indexed Sequential Access Method - BISAM
Basic Input/Output System - BIOS
Basic Line Control Procedure - BLCP
Basic Operating System - BOS
Basic Partitioned Access Method - BPAM
Basic Peripheral Channel - BPC
Basic Processor Unit - BPU
Basic Programming Support - BPS

Basic Rate Access - BRA
Basic Rate Interface - BRI
Basic Sequential Access Method - BSAM
Basic Synchronous Access Method - BSAM
Basic Synchronous Communication - BSC
Basic Telecommunication Access Method - BTAM
Basic Transition Network - BTN
BATch - BAT
Baud - Bd
BAUDOT - BAUD
Bayonet-Neill-Concelman conector - BNC
Because It's Time NETwork - BITNET
Beginner's All-purpose Symbolic Instruntings Code - BASIC
Beginning of Information Mark - BIM
Beginning Of Transmission - BOT
Beginning-Of-File - BOF
BELL - BEL
Bell Operating Company - BOC
Berkeley Software Distribution - BSD
Berkeley System Distribution UNIX - BSD UNIX
Bidirectional Shift Register - BSR
Billing Validation Application - BVA
Binary Character Control - BCC
Binary Counter - BC
Binary Large Object - BLOB
Binary LoaDer - BLD
Binary Phase Shift Keying - BPSK
Binary Scale - BS
Binary Symmetrical Channel - BSC
Binary Synchronous Communication Adapter - BSCA
Binary SYNchronous Communications - BISYNC
Binary-Coded Decimal - BCD
Binary-to-Analog Converter - BAC
Bipolar and Complementary Metal-Oxide Semiconductor - BICMOS
Bit Error Rate - BER
BIT-MAP - BITMAP
BitMaP - BMP
bits per inch - bpi
bits per second - bps
Black and White - BW

Block Allocating Map - BAM
Block Check Character - BCC
Block Error Rate - BLER
Block Error Rate Test - BLERT
Block Identification - BID
Block Multiplexer Channel - BMC
Block Redundancy Check - BRC
Block-Oriented Random Access Memory - BORAM
Bootstrap Exception Vector - BEV
Border Gateway Protocol - BGP
Borland's Graphics Interface - BGI
Borland Database Engine - BDE
Borland Object Component Architecture - BOCA
Bottom-Up Parsing - BUP
Box Definition Graphics - BDG
Box Description Language - BDL
Box Structure Methodology - BSM
Branch Prediction Buffer - BPB
Branch-and-Bound method - B&B
Branch-On-Condition - BOC
Bridge Router Interface Module - BRIM
British Approval Board for Telecommunications - BABT
British Association Unit - BAU
British Computer Society - BCS
British Standards Institute - BSI
British Standards Specification - BSS
British Telecom - BT
Broadband Networking Services - BNS
Broadcast Recognition with Alternating Priorities - BRAP
Buffer Control Register - BCR
Buffer Control Word - BCW
Bulk Media Conversion - BMC
Bulk Transfer Protocol - BTP
Bulletin Board System - BBS
Burst Multiplexer Channel - BMC
Bus Address Register - BAR
Bus Interface Board - BIB
Bus Interface Controller - BIC
Bus Interface Unit - BIU
Bus ReQuest - BRQ

Business and Engineering Enriched Fortran - BEEF
Business and Residence Custom Service - BRCS
Business Information System - BIS
Business Management System - BMAS
Business Remote Terminal - BRT
Business System Development Methodology - BSDM
By The Way - BTW
Byte - B

- C -

C - C
C++ - CPP
C++ - C++
C: - C:
Call Directing Code - CDC
CANcel - CAN
Card Random Access Memory - CRAM
Cardless Radio Mouse - CRM
Cards Per Minute - CPM
Carrier Sense Multiple Access with Collision Detection - CSMA/CD
CATalog - CAT
Cathode Ray Tube - CRT
Cave Automatic Virtual Environment - CAVE
Central Processing Unit - CPU
Certificate in Computer Programming - CCP
Chain Data Address - CDA
CHange Code Page - CHCP
Change Directory - CD
CHange DIRectory - CHDIR
Channel Address Word - CAW
Channel Command Handler - CCH
Channel Command Word - CCW
Channel Program Block - CPB
Channel Status Byte - CSB
Channel Status Word - CSW
CHARacter - CHAR

CHaRacter - CHR
characters per inch - cpi
characters per second - cps
Charge-Coupled Device - CCD
CHAT - CHAT
CHeCK - CHK
CHeCK DiSK - CHKDSK
CLear Screen - CLS
Clear To Send - CTS
ClockWise - CW
Closed User Group - CUG
CoBoL - CBL
Cod Page - CP
Color Graphics Adapter - CGA
Comité Consultatif Internationale de Télégraphique et Téléphonique - CCITT
CoMmanD - CMD
COMmand - COM
Command Control Block - CCB
Command Processor - CP
COMmon Business-Oriented Language - COBOL
Common Desktop Environment - CDE
Common Gateway Interface - CGI
Common Hardware Reference Platform - CHRP
Common Object Modeler - COM
Common Object Request Broker Architecture - CORBA
Common Open Software Environment - COSE
Common User Access interface - CUA
Compact Automatic Retrieval Device - CARD
Compact Disk - CD
Compact Disk - Erasable - CD-E
Compact Disk - High Density - CD/HD
Compact Disk - Interactive - CD-I
Compact Disk - Recordable - CD-R
Compact Disk - Super Density - CD/SD
Compact Disk - Read Only Memory - CD-ROM
Compact Disk-Read Only Memory eXtended Architecture - CD-ROM XA
Compact Interactive Standard COBOL - CIS-COBOL
Compaq Computer Corporation - CCC

COMPatibility And Quality - COMPAQ
Compiled BASIC - CBASIC
Complementary Metal-Oxide Semiconductor - CMOS
Complementary Metal-Oxide Semiconductor Read Access Memory
- CMOS RAM
Complex Instruction Set Computing - CISC
Composite External Symbol Dictionary - CESD
Compressed SLIP - CSLIP
Computer Aided Design - CAD
Computer Aided Design and Drafting - CADD
Computer Aided Resource Information System - CARIS
Computer Aided Software Engineering - CASE
Computer Antivirus Researchers' Organization - CARO
Computer Based Training - CBT
Computer Graphics Metafile - CGM
Computer Input from Microfilm - CIM
Computer Integrated Manufacturing - CIM
Computer Object Modeler - COM
Computer Output Microfilming - COM
Computer Security Act - CSA
Computer Supported Telephony Applications - CSTA
Computer Telephony Integration - CTI
Computer-Aided Design / Computer-Aided Manufacturing -
CAD/CAM
Computer-Aided Engineering - CAE
Computer-Aided Instruction - CAI
Computer-Aided Learning - CAL
Computer-Aided Manufacturing - CAM
Computer-Aided Teaching - CAT
Computer-Aided Testing - CAT
Computer-Sensitive Language - CSL
Computerized Axial Tomography - CAT
Computerized Numerical Control - CNC
COMunication - COM
Condition Code - CC
Conference On DATA SYStems Language - CODASYL
ConFiGuration - CFG
CoNFiGuration - CNF
CONFiGuration SYStem - CONFIG.SYS
Conjunctive Normal Form - CNF

CONsole - CON
Console Command Processor - CCP
Constant Angular Velocity - CAV
Constant Linear Velocity - CLV
Continous Progressive code - CP
Control - Ctrl
Control Automated System - CAS
Control Panel DEvice - CDEV
Control Program for Microcomputers - CP/M
Control SECTion - CSECT
Conversational Remote Job Entry - CRJE
COordinated GeOmetry - COGO
CR Carriage Return - CR
Critical Path Method - CPM
Critical Path Scheduling - CPS
Cyan, Magenta, Yellow black - CMYK
cycles per second - cps
Cyclic Check Bits - CCB
Cyclical Redundancy Character - CRC
Cyclical Redundancy Check - CRC
Cycle Progression Code - CPC
CYRIX - CYRIX

- D -

Damage Assessment Routine - DAR
DATa - DAT
Data Access Objects - DAO
Data Base Control Language - DBCL
Data Base Task Group - DBTG
Data Carrier Detect - DCD
Data Cartridge - DC
Data Communications Equipement - DCE
Data Control Block - DCB
Data Definition - DD
Data Definition Language - DDL
Data Description Language - DDL

Data Extent Block - DEB
Data Interchange Format file - DIF
Data Link Escape - DLE
Data Manipulation Language - DML
Data Set Control Block - DSCB
Data Set Extension - DSE
Data Set Label - DSL
Data Terminal Equipment - DTE
Data Terminal Ready - DTR
DataBase - DB
DataBase Administrator - DBA
DataBase Design - DBD
DataBase Driver - DBD
DataBase Engine - DBE
DataBase File - DBF
DataBase Management - DBM
DataBase Management Program - DBMP
DataBase Management System - DBMS
DataBase Server - DBS
DataBase Structure - DBS
DC Directly Coupled - amplifier - DC
Decision Support Systems - DSS
Dedicated File Server - DFS
Defence Advanced Research Projects Agency - DARPA
DEFine - DEF
Define Constant - DC
Define File - statement - DF
Define Storage - DS
Delete - Del
Deloitte & Touche - D&T
DERIVE - DERIVE
Desk Accesory - DA
DeskTop Publishing - DTP
Deutsch Industrie Norm - DIN
Device Control 1 - DC1
Device Control 2 - DC2
Device Control 3 - DC3
Device Control 4 - DC4
Device Controller 2030 - DC2030
Diagnostic Control Program - DCP

Diagnostic Function Test - DFT
Dial Private Branch eXchange - DPBX
DiaLoG - DLG
DICTIONary - DIC
Differential Phase-Shift Keying - DPSK
Digital Audio Tape - DAT
Digital Chart of the World - DCW
Digital Control - DC
Digital Control Block - DCB
Digital Data Storage - DDS
Digital Differential Analyser - DDA
Digital Equipment Comp. - DEC
Digital Micromirror Display - DMD
Digital Research - DR
Digital Research - Disk Operating System - DR-DOS
Digital Signal Processing - DSP
Digital Signature Algorithm - DSA
Digital Signature System - DSS
Digital Simulated Analog Computer - DYSAC
Digital Video Interactive - DVI
Digital-Analog Converter - DAC
Diode Function Generator - DFG
Direct Access Storage Device - DASD
Direct Current - DC
Direct Data Entry - DDE
Direct Digital Control - DDC
Direct Memory Access - DMA
Direct Numerical Control - DNC
Direct Read After Write - DRAW
DIRectory - DIR
Disjunctive Normal Form - DNF
Disk Drive - DD
Disk Driver - DD
Disk Operating System - DOS
Disk Storage - statement - DS
Display Power Management System - DPMS
Distributed Relational Database Architecture - DRDA
DOCument - DOC
Document Image Processing - DIP
Domain Name System - DNS

dots per inch - dpi
Double Density - DD
Double Side - DS
Dynamic Random Access Memory - DRAM
DRiVer - DRV
Dual In-Line package - DIL
Dynamic Allocation Interface Routine - DAIR
DYnamic ANALyzer - DYANA
Dynamic Data Exchange - DDE
Dynamic Device Reconfiguration - DDR
Dynamic Host Configuration Protocol - DHCP
Dynamic Link Libraries - DLL
Dynamic ROM - DROM
Dynamic Support System - DSS

- E -

EARN - EARN
Electrical Accounting Machine - EAM
Electrically Alterable Read-Only Memory - EAROM
Electrically Erasable Programmable Read-Only Memory - EEPROM
Electrically Erasable Read-Only-Memory - EEROM
Electron Beam Recording - EBR
Electronic Circuit Analysis Program - ECAP
Electronic Data Interchange - EDI
Electronic Data Processing - EDP
Electronic Data Processing Machine - EDPM
Electronic Industry Association Revised Standard 232 - EIA-RS232

Electronic Numeric Integrator And Calculator - ENIAC
Electronic Performance Support System - EPSS
Electronic Systems and Special Services - ESaSS
Electronic-MAIL - E-MAIL
Encapsulated PostScript - EPS
End-Of-Block - EOB

End-Of-Card - EOC
End-Of-Extent - EOE
End-Of-File - EOF
End-Of-Job - EOJ
End-Of-Line - EOL
End-of-Medium character - EM
End-Of-Message - EOM
End-Of-Table - EOT
End-of-TeXt - ETX
End-Of-Transmission - EOT
End-of-Transmission Block - ETB
Enhanced - Expanded Memory Specification - EEMS
Enhanced - Integrated Device Electronics - E-IDE
Enhanced Graphics Adapter - EGA
Enhanced Graphics Display - EGD
Enhanced Integrate Drive Electrics - EIDE
Enhanced Small Device Interface - ESDI
Enhanced System Device Interface - ESDI
ENquiry character - ENQ
Enterprise Data Access/SQL - EDA/SQL
Entreprise Computer Telephony Forum - ECTF
Environmental Systems Research Research Institute - ESRI
Erasable Programmable Read Only Memory - EPROM
ERRor - ERR
Error Correction Code - CC
ERror Function - integral - ERF
Error Recovery Procedure - ERP
Escape - Esc
ETHERNET - ETHERNET
European Articles Numbering - EAN
European Computer Manufacturer Association - ECMA
European Motorway Databank - EMD
Event Control Block - ECB
Event Service Routine - ESR
Event Service Routine - ESR
EXEcutable - EXE
EXECute - statement - EXEC
Execution Unit - EU
Executive Information Systems - EIS
Expanded Memory Manager - EMM

EXplain - EXP
Extended Binary Coded Zecimal Interchange Code - EBCDIC
Extended Control - mode - EC
Extended Data Output memory - EDO
eXtended Graphics Array - XGA
Extended Industry Standard Architecture - EISA
Extended Memory Specification - EMS
eXtended Memory Specification - XMS
eXtended Technology - XT
eXternal CoMmanD - XCMD
eXternal FuNction - XCFN
EXTeRNal reference - EXTRN
External Symbol Dictionary - ESD
Extremely Low-Frequency emission - ELF

- F -

FACSimile - FAX
farad - f
Fast Memory - FM
Fault Tolerant uniX - FTX
Fiber Distributed Data Interface - FDDI
Field-Programmable Logic Array - FPLA
Figure Reading Electronic Device - FRED
File Allocation Table - FAT
File Control - FC
File Control Block - FCB
File Control Processor - FCP
File Control Unit - FCU
File Transfer Protocol - FTP
First Come First Served - FCFS
First Fourier Transformation - FFT
First In Last Out - FILO
First In, First Out - FIFO
First Normal Form - FNF

Fixed Storage - FS
FLoating-point Operation - FLOP
FLoating-point Operations Per Second - FLOPS
Floppy-Disk - FD
Floppy-Disk Drive - FDD
FoNT - FNT
FONt - FON
FOnT - FOT
For Your Information - FYI
Form Feed - FF
Format Effector - FE
Format Effector Character - FEC
Forms * - F*
FORMula TRANlation - FORTRAN
ForTraN - FTN
FOuRTH - FORTH
Frame Grabber - FG
Frequency Division Multiplexing - FDM
Frequency Modulation - FM
Frequency-Shift Keyng - FSK
Frequently Asked Questions - FAQ
Front-End Computer - FEC
Front-End Processor - FEP
Function Management - protocol - FM
Function Management Protocol - FMP

- G -

Garbage In - Garbage Out - GIGO
Gateway-to-Gateway Protocol - GGP
General Purpose Systems Simulator - GPSS
General Purpose Systems Simulator - GPSS
General Storage - GS
Generalized Trace Facility - GTF
Generation Data Group - GDG

GENERator LOCK - GENLOCK
 Geographical Informative Systems - GIS
 GEOMetry THEorem provER - GEOTHER
 giga - g
 Giga-Bytes - GB
 Global Positioning System - GPS
 Graphic * - G*
 Graphic Access Method - GAM
 Graphic Job Processor - GJP
 Graphical Device Interface - GDI
 Graphical Kernel System - GKS
 Graphical User Interface - GUI
 Graphics Interchange Format - GIF
 GRouP - GRP
 Group Separator - GS
 Grupul Utilizatorilor Români de Unix - GURU

- H -

Half-Duplex transmission - **HD**
Half-DupleX transmission - **HDX**
Hansten Automatic Spooling Processor - **HASP**
Hard Disk Drive - **HDD**
Hard-Disk - **HD**
HAYES - **HAYES**
Head Mounted Display - **HMD**
Head Mounted System - **HMS**
Head Of Line - **HOL**
Header - **H**
HeLP - **HLP**
Hercules Graphics Adapter - **HGA**
Hercules Graphics Card - **HGC**
Hertz - **Hz**
Hewlett Packard - **HP**
Hewlett Packard Graphics Language - **HPGL**

Hewlett Packard Printer Control Language - HPPCL
Hierarchical Access Method - HAM
Hierarchy plus Input-Process-Output - HIPO
Hierarchycal File System - HFS
High Density - HD
High Density Bipolar coding - HDB
High Density Disk-hard - HDD
High Density Diskette - HDD
High Fidelity - HIFI
High MEMORY - HIMEM
High MEMORY SYSTEM - HIMEM.SYS
High Memory Area - HMA
High Performance Computing - HPC
High-Definition TeleVision - HDTV
High-level Data Link Control - HDLC
High-Level Language - computer - HLL
High-Resolution Timer - HRT
HiSTory - HST
Home Computer - HC
Horizontal Tab - HT
Host Bus Adapter - HBA
Hue, Saturation, Brightness - HSB
Human Access Language - HAL
Human-Computer Interaction - HCI
HyperText Markup Language - HTML
HyperText Transfer Protocol - HTTP

- | -

ICOns - ICO
IDentification - character - ID
IMaGe - IMG
In My Humble Opinion - IMHO
INCODE language - INCODE
Indexed Sequential Acces Method - ISAM

Inductive POtential Divider - IPOT
Industry Standard Architecture - ISA
Information Management System - IMS
Information Processing Lannguage - IPL
Information Retrieval and Management System - IRMS
Information System Design and Optimization - ISDOS
Information Technology - IT
Infra-Red Amplification by Stimulated Emission of Radiation -
IRASER
Initial Program Loading - IPL
INtiate - INI
Input - I
Input-Output Control System - IOCS
Input-Output System - IOS
Input/Output - I/O
Insert - Ins
Institute of Electrical and Electronics Engineers - IEEE
Instruction - I
Instruction Control Unit - ICU
Integrated Circuit - IC
Integrated Data Processing - IDP
Integrated Device Electronics - IDE
Integrated Device Technology - IDT
Integrated Injection Logic -IIL
Integrated Management Information System - IMIS
Integrated Services Digital Network - ISDN
Intel Corporation - INTEL
INtel viDEO - INDEO
Inter-Application Communication - IAC
Inter-Record Gap - IRG
Interactive Terminal Facility - ITF
InterBlock Gap - IBG
International Algebraic Language - IAL
International Business Machine - IBM
International Business Machine / Advanced Technology - IBM/AT
International Business Machine / eXtended Technology - IBM/XT
International Business Machine / Personal Computer - IBM PC
International Electrotechnical Commision - IEC
International Federation of Information Processing - IFIP
INTERNational NETwork - INTERNET

International Organization for Standardization - ISO
International Telecommunication Union - ITU
International Telegraph and Telephone Consultative Committee -
ITTCC
InterProcess Communication - IPC
Internet Datagram Protocol - IDP
Internet Engineering Task Force Request For Comment - IETF RFC

Internet Information Server - IIS
Internet Protocol - IP
Internetwork Packet eXchange - IPX
Internetwork Packet eXchange - IPX/SPX
Interrupt ReQuest lines - IRQ

- J -

Job Control Language - JCL
Job-Entry Subsystem - JES
Join Photographic Expert Group - JPEG
JPeG - JPG

- K -

KERMIT - KERMIT
Kernighan & Ritchie C - K&R C
Kilo - K
Kilo-Byte - KB
Kilo-Hertz - KHz
Kilobits per second - Kbps
kilocycle - kc
Knowledge Information Processing - KIPS

- L -

Large-Scale Integration - LSI
 Last Come-First Served - LCFS
 Last In, First Out - LIFO
 Least Significant Bit - LSB
 Least Significant Character - LSC
 LeTteR - LTR
 Letter Quality - LQ
 LEXical - LEX
 LHArc - LHA
 LIBrary - LIB
 Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation - LASER
 Light-Emitting Diode - LED
 Line Feed - LF
 Line Per Inch - LPI
 Line PrinTer - LPT
 Linear Interferences Per Second - LIPS
 Linear Programming - LP
 Lines Per Minute - LPM
 LiNK - LNK
 Link Pack Area - LPA
 Liquid Crystal Display - LCD
 LiSP - LSP
 LISt Processing - LISP
 LiSTing - LST
 Load Library Update - LLU
 Local Area Network - LAN
 LoCK - LCK
 Logical Link-Control - LLC
 Logical Unit - Advanced Program to Program Communication - LU-
 APPC
 LOGistic - LOG
 Long File Name - LFN
 Longitudinal Redundancy Checking - LRC
 LOTUS 1-2-3 - LOTUS 1-2-3
 Lotus-Intel-Microsoft - LIM
 Lotus-Intel-Microsoft Expanded Memory Specification -
 LIM EMS

- M -

M7 - M7

Machine Check Analysis and Recording - MCAR

Machine Check Handling - MCH

Machine Check Recording and Recovery - MCRR

Machine Instruction Processor - MIP

Machine Oriented Language - MOL

Machine Translation - MT

Magnetic Data Processing Machine - MDPM

Magnetic Ink Character Reader - MICR

Magnetic Ink Character Recognition - MICR

Magnetic Tape Unit - MTU

Make Directory - MD

MaKe DIRectory - MKDIR

Management Information Systems - MIS

Management Support Systems - MSS

Massachusetts Institute of Tehnology - MIT

MATHEMATICA - MATHEMATICA

Mathematical CAD - MathCAD

Maximum Receivable Units - MRU

Maximum Segment Size - MSS

Maximum Transmission Units - MTU

Mcrocom Networking Protocol - MNP

Mean Time Between Failures - MTBF

Mean Time To Failure - MTTF

Mean Time To Repair - MTTR

Media Access Control - MAC

Media Control Interface - MCI

Media Gateway Server - MGS

Medium-Scale Integration - MSI

Mega - M

Mega-bit - Mb

Mega-Byte - MB

Mega-FLOPS - MFLOPS

Mega-Hertz - Mhz

MegaCycle - MC

MEMory - MEM

Memory Management Unit - MMU

MEMsoft NETwork - MEMNET

MeSsaGe - MSG
Messaging Application Program Interface - MAPI
Metal-Oxide Semiconductor - MOS
Metal-Oxide Semiconductor Field-Effect Transistor - MOSFET
Metropolitan Area Network - MAN
Micro Channel Architecture - MCA
Micro Channel Bus - MCB
MicroSoft - MS
Microsoft ASseMbler - MASM
MicroSoft Diagnostic - MSD
MicroSoft Network - MSN
Microsoft Windows - MW
Microsoft Windows NT - MW NT
MicroSoft-Disk Operating System - MS-DOS
MicroSoft-Windows - MS-Windows
MIDi - MID
mili - m
Mllion Interferences Per Second - MIPS
MOdified DIstribution - MODI
Modified Frequency Modulation encoding - MFM encoding
MODULA - MODULA
Modular GIS Environment - MGE
MOdulator/DEModulator - MODEM
Monochrome Display Adapter - MDA
Most Significant Bit - MSB
Most Significant Character - MSC
Most Significant Digit - MSD
Motion Picture Experts Group - MPEG
MPeG - MPG
Multi-Color Graphics Array - MCGA
Multimedia PC - MPC
Multiple Access Sequential Selection - MASS
Multiple-Quotient - MQ
MUltipleXor - MUX
Multiprogramming with a Fixed number of Task - MFT
Multiprogramming with a Variable number of Tasks - MVT
Multistation Access Unit - MAU
MultiStation Access Unit - MSAU
Multi**U**ser **D**ungeons and **D**ragons - **MUD**
Musical **I**nstrument **D**igital **I**nterface - **MIDI**

- N -**N**-channel Metal - Oxide Semiconductor - NMOS**nano** - n**nanosecond** - ns**National Information Infrastructure** - **NII****National Institute for Standards and Technology** - **NIST****National Science Foundation Network** - NSFNet**National Security Agency** - NSA**National Television System Committee** - NTSC

Near-Letter-Quality - NLQ

Negative ACKnowledge - character - NACK

Negative AcKnowledgegement - NAK

NETNORTH - NETNORTH

Netware Operating System - NOS

NETwork - NET

Network Addressable Units - NAU

Network Basic Input/Output System - NetBIOS

Network Control - protocol - NC

Network Control Protocol - NCP

Network Management Centre - NMC

Network News Transfer Protocol - NNTP

Network Of Workstations - NOW

Network Operation System - NOS

Network User Identifier - NUI

Network Virtual Terminal - NVT

Networking Computers - NC

NewLine - NL

NEWs - NEW

NEXTSTEP NEXT STEP -

No Carbon Required paper - NCR paper

No Circuit Available - NCA

NO-OPERating instruction - NO-OP

No-OPERating instruction - NOP

Non Volatile RAM - NVR

Non-Print - code - NP

NonDestructive Reading - NDR

NonDestructive ReadOut - NDRO

NonMaskable Interrupt - NMI

NonReturn to Zero - NRZ

Normal Form - NF
North American Presentation Level Protocol Standard - NAPLPS
Norton Commander - NC
Norton Disk Doctor - NDD
Norton Guides - NG
Norton Utilities - NU
Not-AND - operator - NAND
NPN - NPN
Nucleus Initialization Program - NIP
NULL - NUL

- O -

OBERON - OBERON
OBERON-2 - OBERON-2
OBJECT - OBJ
Object Linking and Embedding - OLE
Object Manager Group - OMG
Object Request Broker - ORB
Object-Oriented - OO
Object-Oriented DataBase Management System - OODBMS
Object-Oriented Programming - OOP
Object-Oriented Programming System - OOPS
Object-Oriented Programming Language - OOPL
OMNINET - OMNINET
On Line Analytical Processing - OLAP
On Line Transaction Processing - OLTP
On Screen Display - OSD
On-Line Real Time - operation - OLRT
Open DataBase Conectivity - ODBC
Open System Interconnection - OSI
Operating System - OS
Operating System / 2 - OS/2
Operational Analog Computing and Logistic Equipment - ORACLE

Operational Research - OR
Optical Character Recognition - OCR
Optical Read-Only Memory - OROM
Optimum Working Frequency - OWF
OPTions - OPT
Oracle East Central Europe - OECE
Organization and Methods - O&M
Original Equipment Manufacturer - OEM
Output - O
OVerLay - OVL

- P -

PAcKet - **PAK**
Packet Assembly and Disassembly - **PAD**
Packet EXchange protocol - **PEX**
Page Down - PgDn
Page Maker - PM
Page Up - PgUp
Page-Description Language - PDL
Paged Memory Management Unit - PMMU
Pages Per Minutes - PPM
PALette - PAL
Pantone Matching System - PMS
ParadoX - PX
Paradox Application Language - PAL
ParaDox IndeX - PDX
Parallel Virtual Machine - PVM
Parameter RAM - PRAM
Pardon Me for Jumping In - PMJI
Partitioned Access Method - PAM
Partitioned Data Set - PDS
PAScal - PAS
PASCAL - PASCAL
Path Control - PC

Peak Cell Rate - PCR
PENTIUM - PENTIUM
Performance Optimized With Enhanced Risc PC -
POWER PC
Peripheral Component Interconnect - PCI
Peripheral Interface Adapter - PIA
Personal Computer - PC
Personal Computer Memory Card International Association -
PCMCIA
Personal Computer Tools - PCTools
Personal Computer-Disk Operating System - PC- DOS
Personal Digital Assistants - PDA
Personal Information Manager - PIM
Personal System /2 - PS/2
Phase Alternating Line - PAL
Phase Alternative by Line - PAL
Phase-Shift Keying - PSK
pico - p
PICTure - PIC
PICTure - PICT
Picture Description Instruction - PDI
Picture ELeMent - PEL
PICTure ELeMent - PIXEL
Pixels Per Inch - PPI
PKZIP - ZIP
Plug and Play - PnP
PNP - PNP
Point Of Sale - POS
Point Of Presence - POP
Point-to-Point Protocol - PPP
Point-to-Point Tunneling Protocol - PPTP
Points Per Inch - PPI
Portable Operating System Interface - POSIX
Post Office Protocol - POP
Post, Telephone, Telecommunication - PTT
Post, Telephone, Telegraph - PTT
PostScript - PS
Power-On Self Test - POST
Primary Control Program - PCP
Primary Rate Interface - PRI

Print Restore - PR
PRiNter - PRN
Printer Circuit Board - PCB
Printer Control Language - PCL
Priority Ecess Control Enabled - PACE
Private Automated eXchange - PAX
Private Branch Exchange - PBE
Problem Language ANalyser - PLAN
PROCedure - PROC
Professional Graphics Adapter - PGA
PRoGram - PRG
Program Analysis and Review - PAR
Program Control Interruption - PCI
Program Evaluation Procedure - PEP
Program Information File - PIF
Program Status Word - PSW
Programmable Logic Array - PLA
Programmable Read-Only Memory - PROM
Programme Evaluation and Review Technique - PERT
Programmed Application Library - PAL
Programmed Data Processor - PDP
Programmed Inquiry, Language Or Teaching - PILOT
Programming Language - PL
Programming Language I - PL/I
PROgramming LOGic - PROLOG
Project Control System - PCS
Proportional Integral-Differential - PID
PrtScr Print Screen - PRF
Public Data Network - PDN
Public Domain - PD
Public Key Cryptography Standards - PKCS
Pulse Amplitude Modulation - PAM
Pulse Code Modulation - PCM
Pulse Repetition Frequency - PRF
Pulse Repetition Rate - PRR
Pulse-Duration Modulation - PDM
Pulse-Frequency Modulation - PFM
Pulse-Phase/Position Modulation - PPM
Punched Card Machine - PCM

- Q -

Quadrature Amplitude Modulation - QAM
Quality - Q
Quality Assurance - QA
Quarter-Inch Cartridge - QIC
QUERTZ - QWERTZ
Query By Example - QBE
Queue Control Block - QCB
Queued Access Method - QAM
Queued Indexed Access Method - QIAM
Queued Indexed Sequential Access Method - QISAM
Queued Sequential Access Method - QSAM
Queued Telecommunication Access Method - QTAM
Quick BASIC - QBASIC
QWERTY - QWERTY

- R -

R Signature System - RSA
Radio Frequency - RF
Radio Frequency Interference - RFI
Random Access Memory - RAM
Random Access Memory of Accounting Control - RAMAC
Rapid Application Development - RAD
Raster Image Processor - RIP
Read Only Memory - ROM
Read Only Memory - Basic Input/Output System -
ROM BIOS
Read Only Storage - ROS
Read The Frying Manual - RTFM
Read/Write - R/W
Readout and Reset - R&R
Real Time Language - RTL
Receive Data - RXD
Receive-Only Typing Reperforator - ROTR

Record Address - RA
Record Separator - RS
Recovery Management Support - RMS
Red, Green, Blue - RGB
Reduced Instruction Set Computing - RISC
Relational DataBase - RDB
Relational DataBase Management System - RDBMS
Reliability, Availability, Serviceability - RAS
Reloadable Control Storage - RCS
REMark - REM
Remote Control - RC
Remote Input-Output System - RIOS
Remote Job Entry - RJE
Remove Directory - RD
ReMove DIRectory - RMDIR
Repetitive Strain Injury - RSI
Replaceable Database Driver - RDD
Replaceable Terminal Driver - RTD
RePorT - RPT
Report * - R*
Report and Update Generator - RUG
Reporting Program Generator - RPG
REProgrammable Read Only Memory - REEPROM
Request To Send - RTS
Requirement Specification - RS
Resident Access Method - RAM
Resource Allocation in Multi-Project Scheduling - RAMPS
ReSource reserVation Protocol - RSVP
Return to Zero - RZ
Rewritable Optical Disk - ROD
Rich Text Format - RTF
Rotational Positional Sensing - RPS
Run-Length Limited - RLL

- S -

Santa Cruz Operation - SCO
Santa Cruz Operation - UNIX -
SATellite COMMunication - SATCOM
SAVe - SAV
SCReen - SCR
SCript - SC
Secure Hash Standard - SHS
Semi-Automated Map Input - SAMI
Sequelink Middleware Interface - SMI
Sequenced Packet eXchange - SPX
Sequenced Packet Protocol - SPP
SEquential Coleur A Memoire - SECAM
Serial Line Internet Protocol - SLIP
Session Control - protocol - SC
Session Control Protocol - SCP
Shift In - SI
Shift Out - SO
Signal Computing System Architecture - SCSA
Simple Mail-Transfer Protocol - SMTP
Simple Network Management Protocol - SNMP
SIMULation LAnguage - SIMULA
Single In-line Memory Module - SIMM
Single In-line Package - SIP
Single Instruction Multiple Data - SIMD
Single Instruction Single Data - SISD
Small Computer System Interface - SCSI
Small-Scale Integration - SSI
SMALLTALK - SMALLTALK
SNOBOL - SNOBOL
Software Publishers Association - SPA
SouND - SND
Space - Sp
Special Interest Group - SIG
Squares Sum Total - SST
ST506 - ST506
Stacked Job Processing - SJP
STACKER - STACKER
Standard Generalized Markup Language - SGML

Standard Performance Evaluation Corp. - SPEC
Start DeVice - SDV
Start Input-Output - SIO
Start Of Heading - SOH
Start Of Message - SOM
Start Of Significance - character - SOS
STart of teXt - STX
Static RAM - SRAM
Station Control Block - SCB
Statistical Data Recorder - SDR
STock Ratio OPTimization - STROP
Storage Control Unit - SCU
Structured Application Architecture - SAA
Structured Query Language - SQL
Study Organization Plan - SOP
SUBstitute - character - SUB
Sun Paralell ARChitecture - SPARC
Super-Large-Scale Integration - SLSI
Super-Video Graphics Array - SVGA
SuperVisor Call - instruction - SVC
SuperVisor Request Block -SVR
Suppress Length Indicator - SLI
Swedish Institute of Computer Science - SICS
Symmetric MultiProcessor - SMP
SYNchronised - SYN
Synchronous Data Link Control - SDLC
SYStem - SYS
System Control Language - SCL
System Fault Tolerance - SFT
SYStem GENeration - SYSGEN
System Management Facilities - SMF
SYStem OPerator - SYSOP
System Program Generator - SPG
System Reference Library - SRL
System Task Directory - STD
System V Interface Definition - SVID
Systems Network Architecture - SNA

- T -

T-Video Graphics Array - TVGA
TABular Systems Oriented Language - TABSOL
Tag Image File Format - TIFF
Tape Adapter Unit - TAU
Tape Operating System - TOS
TaSK - TSK
Task Control Block - TCB
Technology Without An Interesting Name - TWAIN
TeleCommunication Access Method - TCAM
Telecommunication Control Unit - TCU
Telephony Application Object - TAO
TeleProcessing Monitor - TPM
TeleTYpe - TTY
TeleVision - TV
TeleVision set - TV set
TeMPorar - TMP
TeRMinal - TRM
Terminal Monitor Program - TMP
Terminate and Stay Resident - TSR
TEST TRANslator - TESTRAN
Texas Instruments - TI
Texas Instruments Graphic Adapter - TIGA
TeXT - TXT
Text Reckoner And Compiler - TRAC
Thin Film Transistor - TFT
ThunderByte AntiVirus - TBAV
TIFF - TIF
Time Sharing Option - TSO
Time Sharing Option System - TSOS
Time Sharing System - TSS
Time-Division Multiplexing - TDM
Tool Command Language - TCL
Tracks Per Inch - TPI
Transaction Processing - TP
Transaction Routing - TR
Transaction Tracking System - TTS
TRANSCOMPUTER - TRANSCOMPUTER
Transfer In Channel - TIC

Transistor-Transistor Logic - TTL
Transmission Control Protocol - TCP
Transmission Control Protocol / Internet Protocol - TCP/IP
Transmission Control Unit - TCU
Transmitter-Start Code - TSC
Transport Control Protocol / Interface Program - TCP/IP
Trellis-Coded Modulation - TCM
TRINITRON - TRINITRON
True Type Fonts - TTF
TrueType - TT
Turbo ASseMbler - TASM
Turbo Pascal - TP
Turbo Pascal Unit - TPU
Type Writer - TW

- U -

Ultra High Frequency - UHF
Ultra-Large-Scale Integration - ULSI
UltraViolet Amplification by Stimulated Emission Radiation -
UVASER
Uncommitted Logic Array - ULA
Underwriters' Laboratory - UL
Uniform Resource Locator - URL
Uninterruptible Power Supply - UPS
Unit Control Block - UCB
Unit Control Word - UCW
Unit Records - UR
Universal Asynchronous Receiver-Transmitter - UART
UNIVERSAL Automatic Computer - UNIVAC
UNIversal COMPiler - UNICOMP
Universal Products Code - UPC
Universal Serial Bus - USB
Universal Synchronous Receiver-Transmitter - USRT
University of California, San Diego - UCSD

UNIX - UNIX
Unix to Unix Copy Protocol - UUCP
Unrecoverable Application Error - UAE
Upper Memory Area - UMA
Upper Memory Block - UMB
US - US
User Datagram Protocol - UDP
USER IDentification - USERID

- V -

VALcheck - VAL
Value Added Network - VAN
Value Added Reseller - VAR
Variable Information Processing - VIP
Vendor Independent Messaging - VIM
Ventura Publisher - VP
VERification GIS - VERGIS
Vertical Format Unit - VFU
Vertical Redundancy Checking - VRC
Vertical Tab - VT
Very-High-Speed Integrated Circuit - VHSIC
Very-Large-Scale Integration - VLSI
VESA Local-bus - VL-bus
Video Display Terminal - VDT
Video Electronics Standard Association - VESA
Video Electronics Standard Association mod 102/104 -
VESA mod 102/104
Video Graphics Array - VGA
Video Tape Recording - VTR
Video-RAM - VRAM
Vienna Definition Language - VDL
Virtual Machine - VM
Virtual Memory Systems - VMS
Virtual Operating System - VOS

Virtual Real-time Object Oriented Memory Manager - VROOMM
Virtual Reality - VR
Virtual Reality Markup Language - VRML
Virtual Reality Modeling Language - VRML
VIRUSAFE - VIRUSAFE
VISICALC - VISICALC
Visual Basic - VB
Visual Basic eXtended - VBX
Visual Basic for Application - VBA
Visual Display Unit - VDU
VOiCe - VOC
Voice Answer Back - VAB
Voice Frequency - VF
Voice Operated CODER - VOCODER
Voice-Operated Device Anti-Sing - VODAS
Voice-Operated Gain-Adjusting Device - VOGAD
Voice-Operation DEmonstratoR - VODER
Volume Table Of Contents - VTOC
VP Planner Plus - VP Planner Plus

- W -

What-You-See-Is-What-You-Get - WYSIWYG
Wide Area Network - WAN
Wide-Area Information Service - WAIS
Window Random Access Memory - WRAM
WINDows - WIN
WINDOWS - WINDOWS
Windows Applications Binary Interface - WABI
Windows Internet Name Service - WINS
Windows Metafile Format - WMF
Windows Open Services Architecture - WOSA
Windows Socket - WinSock
Windows Sound System - WSS

Word Buffer Register - WBR
Word Per Minute - WPM
Word Perfect - WP
Word Perfect File - WPF
Word Perfect Graphics - WPG
Word Processing - WP
Words QuattroPro * - WQ*
WordStar - WS
World Tutor Group - WTG
World Wide Web - WWW
Writable Control Storage - WCS
WRite - **WRI**
Write Once, Read Many - **WORM**

- X -

X-MODEM - **XMODEM**
X-Window - **X-Windows**
X-Video Graphics Array - **XVGA**
X.25 - **X.25**
XENIX - **XENIX**
Xerox Network Systems - **XNS**
XMT - **XMT**
XON/XOFF - **XON/XOFF**
XTreeGold - **XTG**

- Y -

Y-MODEM - YMODEM

Yellow, Magenta, Cyan, Black - YMCK

- Z -

Z-MODEM - ZMODEM

Zero Insertion Force conector - ZIF

Zilog-80 - Z80

Zilog-8000 - Z8000

BIBLIOGRAFIE

AUTOR	TITLU	Editura/An aparitie
Colectia de reviste BYTE	McGraw Hill	McGraw Hill, 1993- 1996
Colectia de reviste BYTE România	Articole, Note, Recenzii	1995-1996
*** PC Glossary, Disston Ridge, Inc.	St. Petersburg, Florida, 1993	St. Petersburg, Florida, 1993
Colectia de reviste PC Report	Articole, Note, Recenzii	Târgu-Mures, 1992- 1996
Colectia de reviste PC World	Articole, Note, Recenzii	Bucuresti, 1992-1996
Ban M-T. si colectiv	Dictionar Explicativ de Calculatoare	Editura Tehnică, Bucuresti, 1994
Baternai T.	Dictionarul Explicativ de Computere	Editura ARC, Bucuresti, 1995
Blanchard, B. S.	Logistics Engineering& Management	1993
Dăbuleanu, L.	Dictionar explicativ de calculatoare	Editura Teora, Bucuresti, 1996, traducere
Iacobescu, St. si colectiv	Dictionar de electrotehnică, electronică, telecomunicatii, automatică si cibernetică	Editura Tehnică, Bucuresti, 1981
Kantorovici, L.V. si altii	Dictionar de matematică si	Editura Stiintifică.si Enciclopedică,

	cibernetică în economie	Bucuresti, 1979
Merealbe E.	Dicționar de informatică și cibernetică (englez-român)	Editura Oscar Print, Bucuresti, 1996
Microinformatica	Dicționar de tehnică de calcul englez-român	Editura Albastră, Cluj-Napoca, 1995
Microsoft Press	Computer Dictionary	Microsoft Press, 1994
Parker P.	Dictionary of computers	McGraw-Hill, Inc. 1984
Petre Rău	Mica Enciclopedia IBM PC	Editura Sah-Press, Bucuresti, 1996
Serbănati L.D. și colectiv	Dicționar de Informatică	Editura Stiintifică și Enciclopedică, Bucuresti, 1981